

Yansın kavrulsun da Anamur Çalı,
Savrulsun göklere külü dumanı,
Adını sevdiğim Mernek Alanı,
Gök öncelikli bahşış kızı geçti mi?

Selvinaz'ın yarası çok derindir, acısına daha fazla dayanamaz ve burada son nefesini verir. Bundan sonra Tuna atına biner, söylene söylene yoluna devam eder. Bu destanda Tuna'nın ağzından Selvinaz için şöyle seslenilir:

Sevdiğimin çekip gider obası,
Beşikten de vermiş idi babası,
Kurban olam Ortaköy'ün ağası,
Top kaküllü Bahşış kızı geçti mi?

Gök öncektir aşiretin nakışı,
Güvercin topuklu, keklik sekişi,
İsmi sevdiğim Zinhar yokuşu,
Gök öncelikli Bahşış kızı geçti mi?

Doku hey sevdiğim halılar doku,
Erkenden yüklemiş Selvinaz yükü,
Sana derim sana Zeyvenin Bükü,
Gök öncelikli Bahşış kızı geçti mi?

Nehiridir kara gözlüm nehri,
Elinden içeydim bir tas zehiri,
Ey sevdiğim Ermenek'in şehiri,
Keben'inden yürük kızı geçti mi?

Havayıdır deli gönül havayı,
Alıcı kuş yüksek yapar yuvayı,
Bahşış kızı katarlamış mayayı,
Çeke çeke yaylasına geçti mi?

Abınadır deli gönül abına,
Koç yiğitler sığmaz oldu kabına,
Ala karlı Boz ardıcın dibine,
Çadır kurup yatmamıza ne kaldı?

Fil Ahmet bunları yazdı yegane
El değmedik teni, boyandı kane,
Ah edip ağladık hep yane yane,
Göç çekipte bu dağlardan geçti mi?

Şairin YOL YAPIMI İLE İLGİLİ DESTANI

Vasfedeyim şu dünyanın işini,
Bir hikmeti vardır yandı tutuştu,
Unuttu insanlar biri beşini,
Vatan kurtarıcı bir can yetişti.

Yaşasın vilayette duran Vali,
Emrinde hazırdir cümleten kulu,
Cihanın üstüne doğduran günü,
Vatan kahramanı paşa yetişti.

Konya valisinden işittik sözü,
Emir edince bizler çevirdik yüzü,

Kötü düşmanların kör oldu gözü,
Vatan fadaiisi millet yetişti.

Sanmayın dünyada doğru tükendi,
Yaşasın katip İbrahim efendi,
Bir satır yazısı çözüyor bendi,
Amele yazmaya bir can yetişti.

Mühendis, yolcu sancağını açar,
Çalışan canları hem bilir seçer,
Zor olan yerlerden ya bu yol geçer,
Taşı toprak yapan millet yetişti.

Hiç bunun vasfını yazamaz kalem,
Türkçe söyleyeyim dinlesin alem,
Allah versin ona sıhhatle selam,
Vatan kurtarıcı paşa yetişti.

Kumandandan aldık şimdi telgraf,
Tebliğ oldu emri hazır her taraf,
Bütün müşkülli olur bertaraf,
Dünyayı yıldırان bir can yetişti.

Ermenek'te kalmadı merak ile gam,
Yaşasın Nazım Bey aziz Kaymakam,
Yaya olarak geliyor her zaman,
Köylüyü sevic bir can yetişti.

Ağardı kurudu ekin başağı,
Avcı tuzak kurar tutar öşeği,
Birinci amele Sarıveliler uşağı,
Taşı kum yapan yiğit yetişti.

Bir emirle amele yi yürütür,
Çelik kollar dağı taşı eritir,
Yolun noksanlarını pek güzel bilir,
Ülke tamircisi beyler yetişti.

Kanal iskelesi meşhurdur Süveyş,
Bilmediğim ihvan oldu biliş,
Gözünü sevdiğim şu Ahmet Çavuş,
Emektar kullara nazır yetişti.

Ova gibi yoldur dağların yüzü,
Temmuzdur hem sıcak toprağın yüzü,
Bu işe yaramaz FİL AHMET sözü,
Allah'tan bu kadar himmet yetişti.

Hasan Rüştü OKUMUŞGİL (Genç Şair-Kel Şair)

1870 Milâdi, 1285 Rumi yılında Ermenek'te doğmuştur. Babası İsmail Hakkı efendidir. Babası yönünde Müderrisler'den, anası yönünden Müfti-zadeler'dendir. Bir buçuk yaşında iken babasının vefatıyla kendisini dayıları

ve amcası himayelerine almış, ilk tahsilini Ermenek'te yaptıktan sonra, Konya'da 4 sene Medrese tahsili yaparak 1890 tarihinde İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da, zamanın bilginlerinden Şark Edebiyatı ve başka bazı dersler almıştır. O zaman Osmanlı Padişahı bulunan Abdulhamid'e karşı içinde şid-detli bir kin beslemekte olan Şair, İstanbul'da yayınlanan "Resimli Gazete" adlı dergide duygularını yazı ve şiirleriyle açığa vurmaya çalışmakta, bu esnada Mülkiye Mektebine de devam etmektedir. Mülkiyenin son sınıfında iken Abdulhamit ve İdaresine karşı yazdığı yazı ve şiirleri samimi sandığı dost ve arkadaşlarına açık-ça okumaktan çekinmeyen şair Mülkiyenin son sınıf imtihanları yapılırken zaytiyece tutuklanmıştır. Bir kaç sene hapis yattıktan sonra sürgün olarak Ermenek'te ikamete mecburen Ermenek'e gelmiştir. Tol Medrese'de memleketin çocukla-rına ilim, irfan aşılayan merhum, aynı zamanda, memleketin içinde bulunduğu durumu, Abdulhamit idaresinin zulüm ve istibdadını da anlatarak vicdanını müsterih kılmaya çalışmış; bu müddet içinde yazdığı şiir ve yazıları "Konya" gazetesinde neşredilmiştir.

Ermenek'te bir kaç sene kaldıktan sonra kendisinin unutulduğunu zannederek yeniden İstanbul'a dönmüştür. İstanbul'da eski arkadaşlarını bulup onlarla idealini tahakkuk ettirmeye çalışmış ise de, Zabtiye Nezaretince haber alınarak tekrar yakalanmış; birkaç ay hapisten sonra İzmir'e sürülmüştür. İzmir'de çıkan "Köylü" gazetesine yazdığı yazı ve şiirlerle kendisini etrafına tanıtmak olanağı bulan Hasan Rüştü orada kendisi gibi sürgün olan şair Eşref ve daha başka kişilerle sıkı arkadaşlık kurarak müstebit idareye karşı düşmanlığını devam ettirmiştir.

Artık Şöhretini epeyce duyurmuş olan Şair Hasan Rüştü'yü o zaman İzmir Valisi bulunan Kamil Paşa himaye maksadıyla İzmir İdadisi ve Sanayi Mektebine öğretmen olarak tayin etmiştir. 1909 yılına kadar İzmir'de kalan Hasan Rüştü, Şair Eşref'le o kadar kaynaşmıştır ki kendilerine "Kardeş Şair" diyerek birbirlerine arkadaş olmuşlardır. Meşrutiyet ilan edilince bütün sürgünler gibi Hasan Rüştü de hürriyete kavuştuğu için Midilli İdadisine Edebiyat Öğretmeni olarak gönderilmiştir. Midilli'nin Yunanlılar tarafından işgali üzerine Alaşehir İdadisi Türkçe öğretmenliğine tayin olunmuş; 3 yıl da orada kaldıktan sonra Konya Lisesi Felsefe ve Edebiyat öğretmenliğine atanmıştır.

Konya'ya geldikten sonra içkiye düşkünlüğü artan şair öğretmenlikten çıkarılır. Bir süre sonra Konya Kız Muallim Mektebi Edebiyat öğretmenliğine tayin ederler; en güçlü şiirlerini bu sıralarda yazar. Yazdığı şiirlerin altına (Ermenek'li şair Hasan

Rüştü) imzasını koyan şairi her nedense öğretmenlikten yine ayırırlar. Yazılarının altındaki Hasan Rüştü ismini okuyan o zamanın Konya Valisi İzzet Bey Şairi makamına davet ederek kendisinin, Mülkiye Mektebi'ndeki arkadaşı olduğunu görür ve işsiz olduğunu öğrenince Konya Müzesi Müdür Muavinliğine tayin eder. Validen gördüğü bu lütuf karşısında:

Atmadı köhne deyüp mezbeleye İzzet-i Hâk,
Vatan evladına irfanla teceddün vereni,
Ermenek Şairi Kel Rüştü fişi alnımda,
Müze eşyası meyanında bulundurdu beni.

Diyerek şükralarını bildiriyor. Türkçe'den başka, Farsî (İran Dili), Arapça ve Fransızca'yı ana dili gibi konuşan Şair şark edebiyatına tamamen vakıf ve hâkimdir. Yazdığı ve dilimize çevirdiği birçok kıymetli eser bugün kıymetini bilmeyen ellerde kalmıştır. 1930 tarihinde rahatsızlığı sebebiyle malulen emekliye sevk edilmiş; 1936 yılında Konya Devlet Hastanesi'nde zatürreden vefat etmiştir. Başının kel (yağır) olmasını adeta bir alâmet-i farika olarak kabul eden ve evvelce arkadaşları tarafından (genç şair) ismi verilen şair Hasan Rüştü Okumuşgil'e gerek tanıyanlar ve gerekse kendisi bilahare (Kel Şair) ünvanını vermişlerdir. Şiirleri arasında seçilen bazı beyit ve kıt'aları aşağıda sunulmuştur:

1926 yılında şapka kanununun kabulü üzerine (eskiden sarık sardığı için başının kelliği görünmeyen şair) aşağıdaki kıt'ayı yazmıştır:

Nuru hürriyeti neşreyledi Cumhuryet,
Herkesin çeşmü seri devleti taban buldu,
Bir zamanlar çekinip göstermezken başımı,
Açılıp şimdi benim kel kafa meydan buldu.

Kendisinin iyi ders yapmadığından şikayet eden talebesine:

Tarzı tedrisime beyhude kabahat bulma,
Tutmadın rağbetü gayret yolunu sen oğlum,
İyi dinle, iyi anla, iyi hıfzet, yoksa
Hap yapıp ilmi sana yutturamam ben oğlum.

Diyerek cevap vermiştir.

Kendisine biraz çeki düzen vermesini, ara sıra tıraş olmasını ve kravat takmasını ihtar eden Lise müdürüne:

Erkeğim kız gibi ârâyişe rağbet kılamam,
Kravatla kolalı gömlem esiri olamam.

Yed'i Kudret tuvalet yapmış ezelden başıma,
Yok lüzumu tarağın, cımbız ile kıl yolamam.

Kıt'asıyla cevap vermiştir.

Şair Mülkiye mektebinin son sınıfında imtihan zamanında Abdülhamit tarafından yakalanarak sürgüne gönderildiği sırada aşağıdaki koşmayı yazarak feryadını herkese duyurmaya çalışmıştır:

Sevmiş iken seni gadrettin bana,
Perişan eyledin hanümanımı,
Yaktığın gönlümü sormassın bana,
Acılarla ezdin tatlı canımı.

Firkatin vuruyor sineme sille,
Çektidiğin belâ söylenmez dille,
Dolmadı mı daha çektiğim çile,
Bitirmedin gitti imtihanımı.

Nurlu taliimi eyledin siyah,
Gönlümün derdinden olmadın agâh,
Gözyaşı dökmekle geçirdim eyvah,
Geceyi gündüzü hep zamanımı.

Aşıkım zindanda firkatte kaldım,
Bikesim, mahzunum gurbette kaldım,
Karanlık günlerde mihnette kaldım,
Soran yok şu hal-i perişanımı.

Ermenek'li Rüştü derdini söyler,
Sözleriyle dolsun şehir ve köyler,
Belki insaf eder, merhamet eyler,
İşittirin yâre şu efganımı.

"Şairin, Atatürk'ün Konya'ya ilk gelişi dolayısıyla yazdığı ve Ata'ya sunmuş olduğu destanı":

DESTAN

Süslen düğünler yap ey Konya şehri,
Cumhurun resisi o Arslan geldi,
Beyan olunmaz dille değeri,
Vatanı kurtaran kahraman geldi.

Mustafa Kemâl Paşa'dır zairin,
İzzetle, Devletle doldu heryerin,
Ulu muhafızı darü diyarin,
O hâmil halkû hanüman geldi.

Geldiği yerlerden gider gam, keder,
Bastığı toprakta nimetler biter,
Lâle, sünbül açar coşar kevserler,
Ayağı uğurlu bir mihman geldi.

Böyle konuğa olunca konak,
İmrendiler sana her yurt, her toprak,
Ayağına yüz sür, alnın olsun ak,
Misli görülmeyen kumandan geldi.

"Hoş geldiniz, safa getirdiniz!" de
"Toprağımda güller bitirdiniz!" de
"Bu kutlu günleri siz verdiniz!" de
Deki: "Paşam sizden bize şan geldi"

Düşmandan öcünü alan insana,
Arzet sadakati, düşme küfrana,
Şükran takdir için o kahramana,
Kaçırma fırsatı hoş zaman geldi.

O idi yanmaktan seni kurtaran,
Sana hücum eden düşmanı vuran,
Okşamak kastıyla seni yakından,
Üstüne mukaddes sayeban geldi.

Böyle şeref, böyle neşve, böyle şan,
Vermemişti sana ne han, ne hakan,
Verdi Cumhuriyet saadet sâman,
Eski toprağına taze can geldi.

Ulu konuğundur Reisi Cumhur,
Bulamazsın şöyle kutlu bir huzur,
Tut her buyruğunu karşısında dur,
Bir can değil gelen, bir cihan geldi.

Bu paşan olmasa gelirdi Yunan,
Seni eylerdi hâk ile yeksan,
Yakar bırakmazdı yerinde nişan,
Sana varlık, baka hep ondan geldi.

Buyruğunu tutmak borcundur ona,
Fedakârı olmak vaciptir sana,
Her yerde her sözde ol ondan yana,
Seni hıfzıleyen nighan geldi.

Velinimetim bu zati zişan,
Halâskârlığını unutma biran,
Konukla, yolunda sarfet malücan,
Malini, canını kurtaran geldi.

Gözünde, başında eylesin karar,
Bağına bastıkça eyle iftihar,
Soğukla incitme göster bir bahar,
Gözlerin bebeği kâmiran geldi.

Gelmemişti sana evvel ve ahir,
Bu kadar şanlı bir ulu misafir,
Eski tâbir ile dersem yeridir,
"Gazii müşarun bilbenan geldi.

Teceddüt fikrinin feyzü rif'atı,
Halü istikbâlin emnü rahatı,
Şu yeni zamanının bu saadeti,
O mihmandan sana armağan geldi.

Müsavatı şan zir ile fevka,
Maksat taşımayan ihyadan başka,
Kardaşlık, babalık gösteren halka,
Tevazuu seven âlişan geldi.

Büyükleme için ulu mihmanı,
Etmişti vicdanım ahdü peymanı,
Yazdım takdim ettim şu armağanı,
Ruhumdan koparak bir destan geldil...

BİR GAZELİ

Sana dil verdim ise yıktı harap et mi dedim,
Nari hicre yüreğim ya da kebab et mi dedim,
Gezde zevk eyle afiyfane demişsem sana ben,
Rukaba bezmine git nüşi şarap et mi dedim.

Mihneti aşka olan sabrımı bildirdim ise,
Duzahı firkate yak böyle azap et mi dedim!
Dili bicürmümü kıldımsa mutî'i hükmün,
Roza şeb durma bana cevri itap et mi dedim.

Bendei aşkı sitem peverin oldumsa beni
Ayak altında bırak, ez de türap et mi dedim,
Sana "Rüşdi" ele mi firkate sabreyle dedim,
Yarı şekva yoluna girde şitap et mi dedim.

ŞARKI

Gönlü endişei ahvali felekle yoramam,
Gece gündüz düşünüp dendi cihanı kuramam,
Gamı mihnetle verem yastığına baş vuramam,
Bir garibim kederim yok rakısız ben duramam.

Gördünüz içtiğimi haybire sarhoş dediniz,
Şişemi hoş görünüz şöyle uzaktan gidiniz,
Halime rahmediniz, lütfediniz, affediniz,
Bir garibim kederim çok rakısız ben duramam...

(1) İzmir Sanayi mektebi muallimi üstat İsmail Zühri tarafından bu şarkı 1310'da Karciğar makamında bestelenmiştir. "Orfion Rekord" kumpanyasınınca da plağa alınmıştır. NOT: Şairin biyografisi 09/06/1969 tarihli Ermenek Postası Gazetesinden alınmış olup bazı şiir ve kut'aları da Öğretmen Memduh Yavuz Süslü'nün yazmış olduğu 1937 Konya İlim ve fikir adamları serisi sayı 1 başlıklı "ERMENEK'Lİ ŞAİR HASAN RÜŞTÜ - Hayatı ve Eserleri" adındaki 96 sayfalık kitaptan derlenmiştir.

ŞEYH HÜSAMETTİN: (ŞAİR)

1870 yılında Ermenek'te doğmuştur. Ermenek Mevlevihanesi şeyhlerinden Hafız Mustafa efendi'nin oğlu olan Şeyh Hüsamettin 1885-1893 yılları arasında Konya Mevlâna Dergâhında gerekli tahsilini tamamladıktan sonra 1893 tarihinde Ermenek Mevlevihane ve Tekkesine mevlevî şîhi olarak tayin edilmiştir. Bu nedenle "şîh Hüsamettin" lâkabını almıştır. 1924 yılında tekke ve benzerlerinin kapatılmasından sonra tüccarlık yapmaya başlayan Şeyh Hüsamettin 1930 yılında ticaret-hanesini oğlu Fevzi'ye devredip 1937 yılında vefat etmiştir. Halk ağzıyla iddiasız şiirler yazan Şeyh Hüsamettin'in 1934 yılında elektrik santralini açılışı dolayısıyla zamanın belediye başkanı Emin Hâmi Koçaş'a yazdığı bir şiirden birkaç dördlüğü aşağıda sunulmuştur.

"Elektrik Fabrikasının inşaatında büyük hizmeti dolayısıyla HAMİ KOÇAŞ'a"

Fabrikanın yapısı, bütün kireç kum,
Olur olmaz söze bakma beyim, gözün yum.
Muradın rızayı haksı, sen , Tanrıdan um,
Emelin verdi rabbim, tebrik ederim.

Şehrimize şerefli ziyanın namı yazıldı,
Bu iş vücut bulana kadar, beyim, üzüldü.
Eriştik resmi küşâda, şâdan gezildi,
Hâk muvaffak kıldı, tebrik ederim.

Kasabaya elektrik aynı nur oldu,
Vesaitsiz beldemiz, nakli zor oldu.
Hitam buldu, millet çok mesrûr oldu,
Halk namına seni, tebrik ederim.

İstanbul Ankara'ya çok gelip gittin,
Usanmadı, yalnız çok gayret ettin.
Halk para vermeden nihayet bitti,
Bu parlak hizmetin, tebrik ederim.

Gurur, tavır bilmez işinde sade,
Asaleti necip, hem hocazade.
Halk eyledi bundan çok istifade,
Yollar şavkarıyor, tebrik ederim.

TAHSİN GÖRGÜLÜ (1878-1957) (MÜFTÜ-ŞAİR)

Tahsin Görgülü 1878'de doğmuştur. Müftüzadeler adı ile tanınan aileye mensuptur. Müdderis SAİT EFENDİ'nin oğludur. Ermenek Rüştîyesini bitirdikten sonra medrese tahsilini de tamamlamıştır. 5-6 yıl Konya Meclisi Umumi ve İl Daimi Encümeni azalığında bulunmuştur. Uzun müddet müftülük etmiştir. Hayatı boyunca şakacı, şen, babacan, yedirmesini ve misafiri seven bir kişi olarak tanınmıştır. İkram izzeti çok seven Tahsin Görgülü'nün konuklarına çıkardığı sofrası, bolluğu ve zenginliği ile isim yapmış ve "Müftü Sofrası" şeklinde ün kazanmıştır. Küçük- büyük herkesin sevdiği ve saygı duyduğu bir insandır. 1957 yılında Ermenek Müftülüğü yapmakta iken 82 yaşında Konya Devlet Hastanesinde vefat etmiştir. Konya'da meftundur.

Şairin halk tarzında yazılmış birçok şiirleri vardır. Divleknâme en çok tanınmışlardandır.

DİVLEKNÂME'DEN BAZI MISRALAR

Yenecek şeylerin divlektir şahı,
Hayli zamandır oldum bunun ağâhı.
Çekerim namına hasretle ahı,
Feda olsun canım tatlı divleğe.

Tatlı divlek, der de evden çıkarım,
Bir çok divlekçinin canın sıkırım.

Halimden bazen de kendim bıkarım,
Feda olsun canım tatlı divleğe.

Divlek için neler çıkar dilimden,
Kaçar bostancılar, hatif yelimden,
Ne çare kurtulmak müşkül elimden,
Feda olsun canım tatlı divleğe.

Divlekçi vermez, bana ham kelek,
Bulmak için her halde iyi bir divlek,
Dolaşırım tarlayı, evlek evlek,
Feda olsun canım tatlı divleğe.

Takkeli Dağ gibi bir divlek olsa,
Meydan sinisine kesilse dolsa,
Yanmazdım servetim nihayet bulsa,
Feda olsun canım tatlı divleğe.

Divlek deyip âşık, uzun ağladı,
Ateşi hasretle gönlüm dağıladı,
Destanın şu sözle kesip bağladı,
Feda olsun canım tatlı divleğe.(X)

(X)Şaire ait Biyografi (Ermenek İlçesi Yz.Doç.Dr.
Kamil İlisulu) kitabından alınmıştır.

NABİ TOKER (EĞİTİMCİ-ŞAİR)

1913 yılında Ermenek'te doğmuştur. İlk tahsilini Ermenek'te tamamladıktan sonra Konya Erkek Muallim Mektebinden mezun olmuştur. Ödemiş, Kayseri gibi illerde bir müddet öğretmenlik yaptıktan sonra çok sevdiği memleketi Ermenek'e gelmiş, Merkez İlkokulunda bir müddet çalışmış; Karaman'a nakletmiş ve daha sonra Konya Mahmut Şevket Paşa İlkokulunda emekliye ayrılmak üzere olduğu 1971 yılında muzdarip olduğu Akciğer kanserinden kurtulamayarak Ankara'da hayata gözlerini kapamıştır.

Çok genç denilecek bir yaşta hayatının en verimli anında hayata veda eden, meslek hayatında başarılı, çevresinde kendine has sohbetleriyle sevilen; Ermenek'te yetişmiş sayılı avcılardandır. Mesleki kültür ve tecrübesi kadar kalemi de kuvvetli olan merhum, Ermenek'e olan hasret ve aşkını gayet rahat ve iddiasız bir üslûpla yazarak dile getirmiştir. Özellikle Ermenek'in kendine has havasını, yöresel geleneklerini ve bugün bir çokları terk edilmiş olmakla beraber anıları unutulamayan yaşantılarını ve problemlerini yansıtan şiirleri Ermenek atmosferini samimi şekilde ifade etmesi bakımından ilginçtir.

ERMENEK'TE GÜZ

Güz mevsimi mevsimlerin kralı,
Görmeyeli yüreciğim yaralı,
İncirler dallarda aklı karalı,
Küpeli küpeli sallanıversin...

Ormandudu tozluysa da aldırma,
Dikenlidir hoyrat hoyrat saldırma,
Dikkatli ol, elini pek aldırma,
Ağıza topluca katılıversin...

Çengelle dalları usulca eğin,
Tak narı ayırıp erkence yeyin,
Deve dişi narlar kışlıktır deyin,
Doldukça köfünler yollanıversin...

Ahenklice satır sesi duyulur,
Konu komşu hep etliğe koyulur,
Senitlerde ince kıyma kıyılır,
Pişerken ekmekler atılıversin...

Su kabağı kuru dalda sallanır,
Medeş üzüm yağmurlardan ballanır,
Fesliğinler budandıkça dallanır,
Bir daha budayın kuruyuverisin...

Güz yükleri küfe sepet denk lensin,
Eşeklere denkli denkli yüklensin,
Ağdığına heğbe torba eklensin,
Deh deyip gedikten çıkılıversin...

Doyum olmaz bu mevsimin tadına,
Güz demeye kıyamazsın adına,
Kasımında bahar gelir yâdına,
Kavaklar bu ayda soyunuverir...

Hüsbal armut koca dalda ballanır,
Esebalı enik gibi sallanır,
Bodelleler türlü türlü boyanır,
Gelinler giyinin salınıversin...

Ütme darı sütlüsünden bulunsun,
Köz üstüne sıra sıra konulsun,
Taze ceviz biraz bolca konulsun,
Sömökler elinde dişleniversin...

Akkeş ile yufka ekmek bulunsun,
Domatesle soğan bolca konulsun,
Yeşil biber ince ince dilinsin,
Tuz ekip ustaca dürülüversin...

Kabaklar yatmışlar danalar gibi,
Bostanlar sararmış manalar gibi,
Cevizin her sabah aransın dibi,
Gömüler yamaçta araniversin...

Sırık seslerini dinle her yönden,
Ağustos cevizler silkildi önden,
Bu âdetler kalmıştır bizlere dünden,
Geçenlere ikram ediliversin...

Ülübü kurumuş çıkarılacak,
Turşuluk kartıyor o yapılacak,
Soğan da kurudu, toplanılacak,
Yardımlaşın işler tükeniversin...

Kaynatıldı mısır; kurudu biraz,
Akşama toplanıp sivtelim az az,
Ocağı bol yakın geceler ayaz,
Büyükler geçmişten anlatıversin...

HASTAHANEDE BİR AV RÜYASI “Naci Keskin’e”

Göçleri yükletip çektik sarınca,
Bir oh çektik avcı inlere varınca,
Keklik sesi yamaçları sarınca,
Yorgunluk mu kalır; dinleniverdik...

Kafesler yerine yerleştirildi,
Yemi, suyu dikkatlice verildi,
Ocağa iri bir kütük gerildi,
Çıtırdıyı hazla dinleyiverdik...

Kucak kucak ardıç dalı kesildi,
Yardımlaşa içeriye serildi,
Aparıman hazırlandı dirildi,
Ocağın başında toplanıverdik...

Kapıcı kümeye “Doktor” bir kursun,
“Muhtar küme” uzak o hele dursun,
“Bilger” tanzim etsin, bir yerler bulsun,
Diyerek erkence hep yatıverdik...

Matrayı saklamış, şu “Büyük Keskin”,
Bırakın her akşam muziplik etsin,
Vuramam demesin bin özür etsin,
Cebinde tüyleri hep görüverdik...

Sarıtaşın başı, benim olmuştu,
Karanlık boğaza biri kurmuştu,
“Dişçi” yine bir erkecik vurmuştu,
Dönüşte avları anlatıverdik...

Burnumu kıracak pilav kokusu,
Kar hoşafı hazır leğen dolusu,
Kadayıfa bir bak, hem de sulusu,
Kaşıklar çekip, girişiverdik...

Abi der seslenir bak “Naci Keskin”,
Hoca mı, foto mu, avcı mı nesin,
Bilirim her dalda üstadanessin,
Toplanıp resimler çektiriverdik...

“Vahit” uzanmış bak mart güneşine,
Kekliğe ot verir, başka işi ne,
Kafes büyük olsa girer içine,
Dirsek keyfi onu seyrediverdik...

Bak “Ahmet ağa” köşesine oturdu,
Saf olana neler neler yutturdu,

Ayılara çiğdem, böcek buldurdu,
Maksadı Dişçi’yi korkutuvermek...

“Şevket Dayı” diz çökmüş de oturur,
Çekinmeyiz, her şakayı götürür,
Yakın kümelerde keklik öttürür,
Anlatır tatlıca, dinleyiverdik...

“Eren ağabey” gülücükler özeldir,
Fıkraları birbirinden güzeldir,
Uzak gitmez yavaş yavaş gezerdir,
Yemek listesini bir soruverdik...

“Haydar” geldi kavak gibi göründü,
“Değirmenci” geçti ona sürtündü,
“Sarım ağabey” atlas yorgan örtündü,
“Canavar Hüseyin”i ulutuverdik...

Rüya uzun sürdü uyanamadım,
Yayla hasretine dayanamadım,
Ardıç gölgesine uzanamadım,
Dahası vardı ya, uyanıverdim.

ZAMAN OLUR Kİ, HAYALİ CİHAN DEĞER

Ermenek’e geldik aşağı yoldan,
Dostlarda özenmiş hep sağdan soldan,
Toplanıverince çeşitli koldan,
Balkonda demli çay içelim dedik.

Akşam üstü yapsak bir Yassıkaya,
Bu yoldan bin kere geçmiştik yaya,
Kaç kez o kayada söyledik maya,
O eski günleri analım dedik.

Fabrika bahçemiz görmeye değer,
Meraklı bir usta varıymış meğer,
Görüşe bilmemiz kıymetse eğer,
Bir teşekkür olsun sunalım dedik.

Şişeleri ıslatmış bak yaramazlar,
Salıyı, pazarı hiç aramazlar,
Serindir geceye pek kalamazlar,
Nevaleden bizde tadalım dedik.

Zeyve pazarına erken gidelim,
Yağlıca kebabı saçtan yiyelim,
Buz gibi suyundan üste içelim,
Akşama evlere dönelim dedik.

Felekten kısacık bir gün çalalım,
Gidelim Göksu’da plaj yapalım,
Derine dalmadan kulaç atalım,
Sıcacık kumlarda yatalım dedik.

Havuzluyu dilim varmaz anmaya,
Eski halin anıp dertli olmaya,
Billür sularına burun banmaya,
Yine de bir kere varalım dedik.

Öksürük inine girilecekse,
Yokuşlara nefes verilecekse,

Güneş yükselmeden dönülecekse,
Gün doğmadan evden çıkalım dedik.

Sıcak bir ikinci tekkeye gidip,
Kilimi minderi komşudan deyip,
Kaya gölgesine sırtları verip,
Sepeti pınara dökelim dedik.

Gençler toplanmışlar esnaf kulüpte,
Biriç oynuyorlar yeni üslupta,
Çekişme alevli bak şu dörtlükte,
Oturup seyrine bakalım dedik.

Bir bahçeli dostu tavlada yenip,
Etli batırık var ucunda deyip,
Bağdaş kurup birde besmele çekip,
Üstüne kaynarca içelim dedik.

Cümle kaygulardan bir dem sıyrılıp,
Aksekiye beyler gibi kurulup,
Tarlaya omuz verip yumulup,
Sonradan bir iskambil atalım dedik.

Maraspoli mutlak görmeye değer,
Her gelen yabancı hayretle döner,
Gezenler kanmayıp bir daha gezer,
Bizde gidip tekrar bakalım dedik.

Kamış, tekeçatı hepsinden başka,
Oraları gezsek gelirdik aşka,
Vaktimiz olsa da gitseydik keşke,
Gelecek yaz erken çıkalım dedik.

Söylen daha nereli gezelim,
Güzelleri sıra sıra dizelim,
Her biri der ondan ben çok güzelim,
Her güzelden visal alalım dedik.

Ne hâtıralar var cihanlar değer,
Birer birer saymak istense eğer,
Ne kalem dayanır ne kağıt yeter,
Şöyle üç beşini yazalım dedik.

ERMENEK YOLLARI

Ermenek denilen bir güzel diyar,
Varmı, bu güzele başka bir ayar?
Suyunu her içen kevserden sayar
Bulabilsen kışın içesin gelir.

Konya garajında onda binilir,
Karaman'da üç beş dakika inilir,
Ver elini yayla yolu denilir,
İlk çamlığı görüp şaşasın gelir.

Yaylalardan Mut'a uzanır yolun,
Çam dalları saçın, Göksular kolun,
Binbir renkli dağlar saçınla solun,
Bu yüksek dağları aşasın gelir.

Sartavılda buz gibi su içersin,
Virajları, fırıl fırıl geçersin,
Ta aşağıda, Çukur Mut'a yetersin,
Kayısısından bolca yiyesin gelir.

Beş Çınar'ın pınarında serinle,
Sohbet eder hemşehriler seninle,
Bir ayran iç otur şurada benimle,
Her bardakta yine içesin gelir.

Çok oturmak olmaz bu güzel yerde,
Nerde bizim pınarlarımız nerde,
Muavinin sesi bak perde perde,
Gidelimmi oğul, diyesin gelir.

Kıvrım kıvrım çamlı yollar geçilir,
Küçük büyük bir iki köy seçilir,
Yokuşlara değer fiyat biçilir,
Yokurlara gönül veresin gelir.

Uçurumlar minareyle ölçülmez,
Dereler var sınır sanki, geçilmez,
Güzelliğe paha değer biçilmez,
Oturup şiirler yazasın gelir.

Yol üstünden çeşit kuşlar uçuşur,
Yamaçlarda kınalılar ötüşür,
Dönemeçte, keçi oğlak koşuşur,
Bu halleri sık sık göresin gelir.

Kaygulanma şoförümüz ustadır,
Bagajdaki gazetedir postadır,
Gönlümüz hep ahbablarda dosttadır,
Dost yüzlere herdem bakasın gelir.

Narlıda dur, otobüsün solusun,
Eniverde terin biraz soğusun,
Tiryakiler bir sigara savursun,
Çeşmesinde yüzün yuyasın gelir.

Muhallar görünür yolu dönünce,
Bahçelik bağlıktır yönlü yönünce,
Izgaroğlu yurdu ünlü ününce,
O köşke bir konuk olasın gelir.

Yer köprüler Eskiceler sırada,
Yığın yığın tomruklar var arada,
Geyik, keklik, tavşan avı burada,
Gözleyip birini vurasın gelir.

Pırıl pırıl güzellikler göründü,
Gündüz yeşil, gece nura büründü,
Sür şoför bey otobüsü, süründü,
İniverip yaya koşasın gelir.

Ermenek der kaalesinin taşında,
Atasıda tacı gibi başında,
Başka tat var meyvesinde aşında,
Rüzgârını, tutup kokasın gelir.

MEHMET ÇINARLI (ŞAİR – YAZAR)

1925 yılında Ermenek'te doğmuştur. Babası, sağlık memurluğundan emekli olup 1974 yılında vefat eden Osman Çınarlı, annesi Emine Çınarlı'dır. İlkokulu Ermenek'te, ortaokulu Konya'da, liseyi Antalya'da okuyan Mehmet Çınarlı, 1948 yılında Siyasal Bilgiler Okulu'nu bitirmiştir.

Aynı yıl, Maliye Bakan-lığında memuriyete başlayan Çınarlı, bu bakanlıkta çeşitli görevler yaptıktan sonra 1960 yılında Bütçe ve Mali Kontrol Genel Mü-dür Yardımcılığına, 1964 yılında da Maliye Tetkik Kurulu üyeliğine getiril-miştir.

1967 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, Sayıştay üyeliğine seçilmiş olup halen görevde bulunmaktadır.

Mehmet Çınarlı 1957-1967 yılları arasında, Maliye Okulu'nda ek görevle öğretmenlik yapmış, 1966 yılında "Personel Kanunu'nun Mali hükümleri" adında mesleki bir kitap da yayınlamıştır. 1961 yılında I.C.A.idaresince verilen burslardan faydalanarak, 8 ay süre ile Amerika Birleşik Devletleri'ne gönderilmiş, orada mesleği ile ilgili incelemelerde bulunmuştur.

Küçük yaştan beri edebiyata ilgi duyan Mehmet Çınarlı'nın ilk şiirleri Antalya gazetesinde ve Çınaraltı, Yedigün, Yarımaya gibi dergilerde çıkmıştır. 1948 yılında Üniversiteliler arasında açılan bir şiir yarışmasına "Sonbahar Duyguları" adlı şiiriyle katılarak birinciliği kazanan Şair, 1950 yılında sanat görüşü kendisinininkine yakın olan arkadaşlarıyla birlikte, Hisar fikir ve sanat dergisini çıkarmaya başlamıştır.

Çınarlı, uzun yıllardan beri, bütün boş zamanlarını Hisar dergisine ayırmakta sözü geçen derginin gittikçe, gelişip olgunlaşarak yayımına devam edebilmesi için elinden geleni yapmaktadır. Mehmet Çınarlı'nın aruz vezni taklide düşmeden, Türkçe'nin tabii söylenişini bozmadan, en iyi kullanan şairlerden biri olduğu (Nurullah Ataç, Nihat Sami Banarlı, Mehmet Kaplan ve Ahmet Kabaklı gibi) çeşitli anlayışlara sahip eleştirmecilerce kabul edilmiş aynı şiirde çeşitli kalıpları bir arada kullanarak ve yeni kalıplar yaratmak suretiyle, veznin uyandırdığı monotonluğu büsbütün ortadan kaldırmayı başarmıştır. Çınarlı, hece vezniyle yazdığı şiirlere de bir aruz musikisi katarak yepyeni denemelere girişmiştir. Aşk, tabiat, yurt ve millet sevgisi, toplum sıkıntıları, fanilik duygusu ve Tanrı düşüncesi gibi her konuya

eğilen şiirlerini üç kitapta toplamıştır: Güneş Rengi Kadehlerle (1958), Gerçek Hayali Aştı (1969), Bir Yeni Dünya Kurmuşum (1974).

Hisar dergisinde yayınladığı başyazılarda sanat ve toplum meselelerini yalın ve akıcı bir üslupla dile getiren Çınarlı, bu yazılardan yaptığı seçmeleri, 1970 yılında "Halkımız ve Sanatımız" adını verdiği bir kitapta okuyucularına sunmuştur. Talat Sait Halman tarafından İngilizce'ye çevrilen şiirlerinden biri (Onlar) Amerika'da yayınlanan The Literary Review dergisinin Türk Edebiyatı özel sayısında yer almış (1972) Türkoğlu Annemarie Schimmel tarafından Almanca'ya çevrilen (Gülüm) başlıklı şiiri de Türkische Vom 13. Jahrhundert Bis In Unsere Zeit (13. asırdan zamanımıza kadar Türk şiiri) adlı kitapta yayınlanmıştır (1973). 1955 yılında evlenmiş olan Mehmet Çınarlı'nın eşi Gazi Eğitim Enstitüsü İngilizce Öğretmeni Nuran Çınarlı'dır. Şairin Oya (1956) ve Bahar (1962) adlarında iki kızı vardır.(Şair 1999 Ağustosunda vefat etmiştir.)

Ermenek'le ilgili şiirlerinden birkaçı aşağıda sunulmuştur.

GÖÇTEN SONRA

Çağlar suların buz gibi, billûr gibi hâlâ
Yüzyılların ardında kalan türküyü söyler.
Birlikte yaşar eski, güzel hâtıralarla,
Yüzyılları görmüş ulu, heybetli cevizler.

Tercih ederek saf ve sıcak koynuna şehri
İnsanlarının her biri bir semte yol almış;
Yok kahkahalar, tatlı çocuk sesleri şimdi,
Bağlar ötüşen kuşlara sincaplara kalmış.

("Göçten Sonra" şiirinin Talât Sait Halman tarafından İngilizce'ye çevrilmiş şekli):

AFTER THE EXODUS

Ice-cold,like crystal, still gurgling, your tributaries
Chant the song which now remains behind the centuries,
Witness to ages, those grand majestic walnut trees
Share their lives with ancient and marvelous memories.

Not your pure varm bosom but cities are their coices:
All your people have left for some big town one by one.
Laughters are no longer heard nor children's sweet voices,
From vineyards all but skuirrels and chirping birds are gone.

SILAYA DÖNERKEN

Bakmayın ak saçlarıma, ben aynı çocuğum yine:
Bir karınca yuvasının başında hayale dalan.

Olmayacak şeyler için harcadım elli yılımı;
Yine bir parça hayaldir elimde avcumda kalan.

Uyumaktı düşündüğüm sekiye bir yatak serip,
Seyretmek için gelmişim mehtabı Yassıkaya'dan.

Ak sekiler yerinde yok, Yassıkaya uçurulmuş;
Tozlu yollar asfalt olmuş, toprak damlar
"apartuman".

Büyümüş, ihtiyarlamış, kurumakta yavaş yavaş,
Artık tanıyamaz beni elimde diktiğim fidan.

Bağ evinin tahtasına çizdiğim çocuk resmini
Nasıl yerinde bırakmış her şeyi süpüren zaman!

Hepiniz sağ olun, fakat, içinizde bir eksik var:
Karşılama gelmemiş Mehmet'ini Doktor Osman.

Biraz teselli bulurdum yollamak mümkün olsaydı
Özlediği çeşmelerin içtiğim soğuk suyundan.

ERMENEK YOLLARI

Varsın tren gibi gitmesin atlar,
Yolun tadı çıkmaz konup göçmeden,
O yollar geçilse gönül ne anlar,
Her soğuk pınardan bir su içmeden.

O yollar yayladan, dağlardan geçer,
O yollar ardıçlı, o yollar çamlı,
Baharda, her yerden fazla çiçekler,
Güz gelince olur herkesten gamlı.

Kar eksilmez Yelibel'leri vardır,
Kaya Pınarı da her dem buz gibi,
Bıcağcı Vadisi başka diyardır,
Yelibel kasımken, o nevrüz gibi.

Açık mavi akar Göksu'yun kolu,
Köprü eski devrin şaheseridir.
Obalar, sürüler karşılar yolu,
Yürükler yaylanın sahipleridir.

Bin renge bürünmüş Dekiçatı var,
Suyu nazlı akar, hoş öter kuşu,
Bu yola ömrünü vermiş ne canlar,
Ne belleri bükmüş Meliz yokuşu!

İlk sıra kokusu Farsak çeşmesi,
Yeşil Ermenek'in kapısı Kebe, n,
Orda kavuşmanın sonsuz neşesi,
Orda vedalaşır gurbete giden.

Yollarda ağaçlar başka ruh taşır,
Baltadan, ateşten çekmişler çile.
~~Besbelli yanıklar çabuk anlaşı,~~
Dost oldum onlarla ben gide gele.

Sılaya dönerken candan bir bakış,
Geçer aramızda uzunca müddet,
Anlarım, onlara ne yapmış bu kış,
Onlar görür, bana ne etmiş gurbet!

Ermenek yolları sürer günlece,
Arkada türküler söyler kiracı,
Bir pınar başında uyunur gece,
Seherde geçilir ilk dağ yamacı.

Eller gibi yoktur birden kavuşmak,
Vuslat, yudum yudum içilir orda!
Yollar yavaş yavaş sarılan yumak,
Hasret, damla damla zehirdir orda!

Ankara: 1943

YASSIKAYA'DAN BAKARKEN

Döndü kuşlarla beraber yine herkes yuvaya
Bahçeler, yollar, ağaçlar ne güzel kanmış aya!
Bir şirin aleme ömrünce dalan Yassıkaya
Gecenin verdiği hazdan yine sarhoş gibidir.

Sağda umman gibi yekpare yeşilliktir inen;
Sol beyaz bir tepe üst üste konan evlerden,
Bu saat sadece rüzgâr mütemadi gezinen,
Ve saran zihnini bin hâtıranın mahşeridir.

Çağlıyor aynı terennümle uzaklarda sular,
Kalbte vuslat deminin neş'esi, çoşkunluğu var.
Kurma beyhude hayaller; biliyorsun sana yar
Ne bu yerler, ne kömür gözlü kızın gözleridir!

Kimbilir, gökte yanarken yine binbir yıldız,
"Nideyim sahn-ı çemen" söyliyerek fasılasız,
Nerde mehtabı yarın seyredeceksin yalnız,
Sana boş yolları arşınılatacak hangi şehir?

Eylül : 1947

KOLAY DEĞİL

Sen gelmedin bu yerlere, gelmek kolay değil
Yıllar süren bir özlemi bilmek kolay değil.

Bağlarda, bahçelerde geçen tatlı günlerin
Gönlünde kalmış izleri, silmek kolay değil.

Artık uzakta şimdi o günler; üzüntüden,
Gamdan kaçıp kurtulabilmek kolay değil.

Baktıkça dertli yüzlere kalmaz sevince yer:
Gördükçe ağlayanları gülmek kolay değil.

"Yüksek tepelerde hem kuşa, hem yılanı rastlayabilirsiniz. Ama, biri uçarak, diğeri sürünerek yükselmiştir."

—CENAP ŞAHABETTİN—

AHMET TUFAN ŞENTÜRK (ŞAİR-YAZAR)

1920 yılında Sarıveliler'e bağlı Esentepe (Lamos) köyünde doğmuştur. Kendi beyanına göre "Battal Gazi" kökünden gelmektedir. Çok küçük yaşta annesini, daha sonra da babasını kaybeden

Şentürk 12-13 yaşlarında hem anadan hem babadan yoksun kalmıştır. Daha o yaşlarda hayat mücadelesi ile burun buruna gelen şair köyde kendine göre işler yaparak hayata başlamış, çobanlık Gizirlik, (Muhtar Yardımcılığı) marangoz çıraklığı, ırgatlık gibi uğraşlar vermiştir.

İlkokulu Ankara'da küçük bir kamu görevlisi olan ağabeyi Mustafa Şentürk'ün himayesinde Solfasol Köyünde üç sınıfı birden bir yılda okuyup geçerek 1935 yılında tekrar köyüne dönmüştür.

Ahmet Tufan yine ağabeyinin yardımıyla ilkokulun dördüncü ve beşinci sınıflarını Göktepe (Fariske) kasabasında yeni açılan yatılı Bölge ilkokulunda tamamlar ve tekrar Ankara'ya döner. Bu süre içinde Fariske Yatılı Bölge ilkokulu öğretmeni ve başöğretmen (yörede adı hala saygıyla anılan, arkasında unutulmaz güzellikte izler bırakan bu iki eğitimci): HÜSNÜ YAYLALI ve eşinden büyük destek, anlayış ve himaye gören AHMET TUFAN ŞENTÜRK, Ağabeyinin hanımı "Manevi Anam" dediği yengesinden, Solfasol Köyü'ndeki öğretmeni FIKRİ SONUVAR'dan ve YAYLALI HOCA'dan her zaman bütün yazı ve hatıralarında sonsuz bir saygı ile bahseder, rahmetle anar, yâdeder.

İlkokulu bitirip Ankara'ya dönüşünden itibaren daha çetin şartlarla karşılaşır, gerektiğinde sokak lambaları altında çalışarak sınavlara hazırlanır, parasız yatılı imtihanlarını birincilikle kazanarak İstanbul Galatasaray Lisesi'nin orta kısmına girebilme şansını yakalar. Ancak yatılı okumak zorunda olduğundan Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin yönlendirmesi ile Bilecik Yatılı Ortaokulu'na gönderilir orta kısmı orada, Liseyi İstanbul Haydarpaşa Lisesi'nde yatılı olarak okuyup Ankara Hukuk Fakültesine kaydını yaptırır. 1946 yılında Levazım Asteğmeni olarak Zonguldak'ta vatani görevini tamamlar. Hukuk Fakültesi birinci sınıftan TBMM kararıyla ikinci sınıfa geçerse de yedek subaylık hizmeti uzadığı için yüksek öğrenimini tamamlayamaz. Uzun bir aradan sonra Ankara Valiliği Özel İdare Rüsum Memuru olarak Devlet

kapısında eli maaş gören bir insan olarak hayatını kazanmaya başlamıştır artık.

1950 yılında "hayatında bir dönüm noktası" olarak nitelediği daha sonra evlenip eşi olacağı Fahriye Gökcan ile tanışır 1959 yılında onunla hayatını birleştirir. Ankara Özel İdare Emlak ve İstimlak Müdürü olarak sürdürmekte olduğu memuriyet hayatından 1975 yılında kendi isteği ile emekliye ayrılır. Huzurlu günleri yakaladığını sandığı, kendisini şiire, edebiyata daha çok vermeye, hayatını eşiyle daha çok paylaşıp beraber olmaya hazırlandığı süreçte 1976 Aralık ayında çok sevdiği eşini amansız bir hastalık nedeniyle kaybeder. O günden bugünlere sevdiğinin yokluğunda geçen yıllarını ŞİİR'le teselli bularak, okuyarak, yazarak geniş dost ve hemşehri çevresi içinde sevgisini, dostluğunu, sezgi ve duygularını çevresindekilerle paylaşıp bölüşerek başka bir deyimle ZAMANDA VE MEKANDA DOSTLUKTAN VE GÜZELLİKTEN ANLAYAN YÜREKLERDE DERİN İZLER BIRAKARAK sanat hayatının 50 yılını geride bırakıp yaşamaya, üretmeye ve sevgi dağıtmaya devam etmektedir.

Şairliği, Filozof derinliği, dürüst ve ödün vermez devlet adamlığı, sözünü esirgemeyen gerçekçiliği, gerçek Atatürk'çülüğü ve gerçek yurtseverliği eşine sonsuz bir sadakat ve saadetle bağlılığı (çocuğu olmadığı için) çocuklara olan aşırı sevgisi; mücadele hırslı, mertliği, zekası ve yaratma gücüyle günümüzde benzerlerine zor rastlanır vasıfta İNSANİ VE KÜLTÜREL NİTELİKLERİYLE bütün insanlara özellikle günümüz devlet adamları ve yöneticileri ile hayata adım atmaya hazırlanan genç kuşaklara parmakla gösterilecek -böyle kelimelerle sözcüklerle anlatılası değil MEYDANLARA HEYKELİ DİKİLECEK ANIT İNSANLARDAN BİRİSİDİR "AHMET TUFAN ŞENTÜRK!..."

(Şair 9 Mayıs 2005'te vefat etmiştir.)

Ahmet Tufan ŞENTÜRK'e ait şiirlerden bir kaçı...

ÖYKÜM (I)

Bir haman yerinde açılmış gözüm
Düven sürüyormuş babam
Ne doktor varmış ne ebe
Toplanmış komşu kadınlar
Kesmişler göbeğimi
Uzatıvermişler toprak üstüne
Gelişim kimseyi sevindirmemiş
Düşündürmüş öylesine.
Anamın beşinci evlâdıymışım
Fakir bir köylüymüş babam
Yazın çiftçiymiş kışın amele
Adana, Antalya, İzmir
Dolaşmış diyar diyar.

Beş çocukla anam köyde kalırmış
Kış uzadıkça uzar, dert çoğalmış
Ne yakacak kalırmış ne de yiyecek
Bu öykü değildir, gerçek
Biz ağlarmışız, anam ağlarmış...

O günlerin hatırası yüzümdeki çil
Dağ havası, o günlerde sinmiş ruhuma
Olan olmuş, ölen ölmüş, giden gitmiş.
Bin ümitte, bin hevesle düşmüşüm yola;
Çalışmışım, okumuşum, yazmışım
Günler gibi geçip gitmiş gençliğim
Düşmüş birer birer başımdaki saç
Yüzümde çizgiler gün gün değişmiş
Biz ağlamışız, anamız ağlamış...

1952 Saimekadın/Ankara

"O, şahadet parmağıyla birisini göstererek suçlarsa,
o anda üç parmağının kendisini suçladığını
düşünecek kadar yüce bir insandır.
Kısacası AHMET TUFAN ŞENTÜRK, kırılır kırmaz.
Üzülür, üzmez. Yıkılır, yıkmaz. Dünyada en acı
ve en tatlı şeyin "Dil" olduğunu bilir.

Dr. İsa KAYACAN
"Armağan 3"-2004

ÖYKÜM (II)

SELAM SİZLERE TÜM İNSANLAR

Ben Toroslardan gelmiş bir halk çocuğu
Hileli, hesaplı, düzenli değil
Dağlardan, derelerden
Selâm getirdim, güç getirdim
Yaşama gücü getirdim, direnme gücü
Nergisler, lâleler, kır çiçekleri
Dağ yemişi çam sakızı
Çıkınımda şepit, tuz, biber, soğan
Hor bakmayın, yüksünmeyin
Alın kabul edin, işte yüreğim
Seven gönlümü getirdim size armağan.
Çıplak ayaklarla bastım toprağa
Ekini biçilmiş tarlalarda başak topladım
Odun taşıdım dağlardan
Çarığın sırimı kesti ayaklarımı
Amelelikten kalma avuçlarımdaki nasır
Çiçek hastalığından yüzümdeki çil
Acıyarak bakmanızı istemem
Bizi, bizden olmayanlar ne anlar?
Varsın yine fırtınalar essin başımda
Yüreğimden sevgi eksilmiş değil
Selâm size tüm insanlar
Seven gönlümü getirdim size armağan...

1962 Ankara

ALANYA VEYA ÇIRILÇIPLAK (Cemal CAN'a)

Yetmez beni bir defa görmek yetmez
Afrodit gezinmiş sokaklarında
Yeşilin öylesine yeşil
Morun öylesine mor
İyot kokulu, yosun kokulu rüzgarların
Yüreklere doluverişi var ya, tatlı sıcak
Venüsçe bir halin varya, çırılçıplak.

Günahkar olur, kişi seni görünce günahkar
Mabetler, sütunlar, Tanrılar, Tanrıçalar
Yalan Hommer'in söyledikleri, tümüyle yalan
Aşkın yenilmez gücü var sende, aşkın
Köpük köpük dalga dalga ak
Gurup rengi şallar içinde uzamış
Venus'çe bir halin var ya, çırılçıplak...

1960 Alanya

ERMENEK TÜRKÜSÜ

Bir İrem bağıdır belli adından.
Elması, armudu yenmez tadından
Pekmez kaynat Ermenek'in dudundan

Ayva hevenk hevenk, nar hevenk hevenk
Ermenek, Ermenek, güzel Ermenek.

Bahar gelir gül gülistan görünür
Yaz gelince ekinleri derilir
Güz gelince nar dalında yarılr

Ermenek gözüme dol ışıık ışıık
Sen beni unuttun, ben sana aşık

Bahar gelir erir yaylanın karı
Çağlar Torosların billûr suları
Derde şifa verir çam kokuları

Koymayın gurbette götürün beni
Bir pınar başına yatırın beni.

Yeşil çamlıklara güneş doğarken
Sürüler meleşir dağa ağarken
Kime gönül verem söyle, sen varken

Toros yaylasına kurulu köşkün
Ermenek, Ermenek, kalbimde aşkın.

Billûr derelerin var şırıl şırıl
Mavi gök, zümrüt yer hep pırıl pırıl
Bir sevgili ol da boyumca sarıl

Kavuşur hasrete, kavuştur beni
Ermenek Göksu'ya karıştır beni.

Yaylası var, yamacı var, bağı var
Başı duman duman, yüce dağı var
Ağası var, paşası var, beyi var

Bu hasretlik için için yer beni
Ermenek, Ermenek, gel de gör beni.

Vur âşık kırılın sazın telleri
Durmasın şakısın tatlı dilleri
Hele güzelleri, ah güzelleri

Billûr dereleri akan Ermenek
Gülü burcu burcu kokan Ermenek.

Gökte yıldız, yerde çiçek misali
Yeşil işlemeli zümrüt bir halı
Işık nur kaynağı nazlı Hilâl'i

Ermenek dağlara yaslanır durur
Silifke, Mersin'e seslenir durur.

Ermenek gecende gündüzden ışıık
Şu dertli gönlümü sar beşik beşik
Destan türkü yazar Lâmos'lu âşık

Koymayın gurbete alın götürün
Tarla tarla sürün, ekin, bitirin...

1948 Saime kadın-Ankara

*Not: Şairin bu şiiri Ermenek İşbankası Md. Bestekar
Sn. Murat Koç tarafından türkü formunda bestelenmiş
olup Erçev işbirliği ile kaset haline getirilmiştir.*

(2005 Ağustos)

ÖĞRETMENİM

-Çocuksuz ölen İlkokul öğretmenim
Hüsnü Yaylalı'nın anısına-

Ne okul vardı ne öğretmen
Ne okutan vardı, ne okuyan
Güneş:

Bir dağdan doğar, öteki dağdan batardı
İnsanlar, güneş doğmadan kalkar,
Güneş batınca yatardı...

Ben çobandım öğretmenim
Muhtarın yanında gizir
Dünyam öylesine küçük,
Dünyam öylesine dardı.

Eşin öğretmen, sen öğretmen
O yıllarda gelmiştiniz bizim yöreye
Toplamıştınız o yörenin çocuklarını
Biz öğrenci olmuştuk, siz öğretmen.

Bilirdiniz, görürdünüz halimizi
Biz anlatmadan, söylemeden
Bizim için çalışır çırpınırdınız
Bilmezdim neden?

Ben de sizi düşünürdüm öğretmenim
Sizin için üzülürdüm
Aramızda bir çocuğu yok diye.
Bakışların buğuluydu. sesin babacan

Bizi öpüp okşamak isteyen bir halin vardı.
Ders verirken, pencereden uzaklara bakardın
Ellerini ovuştururdun durmadan
Sevinir miydin, üzülür müydün
Bizi görünce?

Gizli gizli ağlar mıydın benim gibi?
Ürperir miydin "BABA" deyince bir çocuk
Nasıl bir acı duyardın öğretmenim?
Cıvı cıvı gülüp oynayan,
Çocukları gördüğün zaman
Hepimiz senin çocuklarındık öğretmenim.
Nasıl üzüldüğünü,
Nasıl acı çektiğini bilseydim
Sana "BABA" derdim
Sana "BABACIĞIM" derdim
Günde bir değil, belki bin kere,
Ellerini, ayaklarını öperdim.
Ben, bu acıyı çok geç duydum, geç öğrendim
Yerin cennet
Ruhun aydın olsun öğretmenim

1983. Ankara

TOROSLARIN TÜRKÜSÜ

(Şair Dost Nüzhet Erman'a)

Bir ses yankılanıyorsa şu dağlarda,
O ses, ya çabanın sesi, ya benim sesim.
Bir içli türkü söyleniyorsa Toroslar'da
Söyleyen ya Karaca-Oğlan'dır, ya dertli Kerem,
Bir söz ediliyorsa, aşk üstüne, sevdâ üstüne,
O sözü eden: Ya Karaca-Oğlan'dır ya da ben.
Bir köy çocuğuyum, bir dağ çocuğuyum,
Ben anlarım o dağların dilinden,
O dağlar anlar benim dilimden...
Hele bir de mevsim "ala-baharsa"
Doruklarında kar; etelerde çiğdem varsa,
Dereler, çaylar gürül gürül akıyorsa,
Çoban kaval çalıyorsa, duygulu, yanık,
Oğlaklar, kuzular meleşiyorsa, duygulu, yanık,
Aşk şarkısı söylüyorsa, doğurgan hayat,
O şarkıyı söyleyen ben, söyleten ben,
O dağlar anlar benim dilimden...
Barcın Yaylası'nda ve Balgusan'da,
Bal arısı geziyorsa çiçek çiçek,
Kara kovanlarda petek petek bal,
Esentepe bağlarında kokulu elma,
Asmalarda, hevenk hevenk üzüm,
Tertemiz içilen su, solunan hava,
Ben, bu köylerin, bu dağların çocuğuyum,
Bu köyler, bu dağlar anlar benim dilimden...
Karaman-Konya ovasında altın başak,
Mevlana Dergahı'nda ney ve semâ,
Nasrettin Hoca'mızdan bir gül-düşün
Derviş Yunus'ta bir nefes,
Mehmet Bey'in dili arı Türkçe'm,

Bunlarla dopdolu içim, dışım,
Ben köylüyüm, ben dağlıyım,
Doğayı ve insanları,
Derviş Yunus'ca, Ulu Mevlana'ca
SEVİYORUM BEN...

Ekim 1994 Ankara

ŞAİRİN YAYINLANMIŞ ESERLERİ

Sarhoş Dünya 1958, Mustafa Kemal 1965, Allah
Versin 1969, Çakır Diken 1971, Çakır Diken-
İnsanlık Şarkısı 1976, G.M.Kemal Atatürk 1976,
Sevgiyle 1988,
Şölen Size Tüm İnsanlar 2000, Yarası Olan
Gocunsun 1999, Gidenler Kalanlar Gerçek
Yalanlar-Sarıveliler Armağan 2000.

NOT: Şiirlere Kaynak:

"50. Sanat Sılında AHMET TUFAN ŞENTÜRK - H.
Rıdvan ÇONGUR" 1997 Basımı. (Şairin kişiliğini ve
sanatını anlatan onbir kitabdan biri)

ALİ GÜNDÜZ GÜRGEN (EĞİTİMCİ-ŞAİR-YAZAR)

Ali Gündüz Gürgen, 1913 yılında Ermenek'te doğmuştur. Babası, "Küçük Efendiler" diye tanınan ve zamanının sayılı bilim adamlarını yetiştirmiş bulunan, aileden gelme Molla Mehmet Efendi Hoca'dır. Annesi yine Ermenek'in tanınmış ailelerinden Hacı Mahmutzâdeler'dendir. Küçük yaşta babasını kaybeden A.G.Gürgen, öğrenimine mahalle mekteplerinde başlamış, ilk öğrenimini Ermenek'te, ortaöğrenimini Konya'da, yüksek öğrenimini Ankara'da tamamlamış, öğretmen olmuştur. Yurdun doğusundan batısına, batısından ortasına çeşitli kentlerinde, 40 yılı aşan başarılı hizmetlerde bulunan A.G.Gürgen'in son görevi Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü Edebiyat Öğretmenliği idi. Uzun yıllar bu hizmetini de etkin bir biçimde yürüttüğüne tanık olduğumuz hemşehrimiz, bu görevinden kendi isteğiyle 1975 Temmuz'unda emekliye ayrılmıştır.

İkisi yüksek öğrenimini bitirmiş, biri halen üniversitede okumakta bulunan üç çocuğu vardır. A.Güngüz Gürgen, daha ilkokulda iken şiirle ilgilenmeye başlamış, sonraları bu ilgisini artırmış, Ermenek'in yetiştirdiği sayılı şairlerden biri olmuştur. Gazete ve dergilerde yayımlanan birçok şiirlerini henüz bir kitapta toplamamıştır. YERĞİ alanında bir hayli başarılı olan Gündüz Gürgen'in bu türdeki şiirlerinden bir kesimini

"Yağma mı Var?" adlı kitapta yayımladığını (1960), "DİNİ ŞİİRLER ANTOLOJİSİ" adlı bir başka yapıtının da yurt ölçüsünde, geniş bir ilgi toplamış bulunduğu görmekteyiz. Halk Şairi DERTLİ'yi konu alan bir incelemesi de baskıya verilmek üzeredir. Şairimizin Ermenek'e bağlılığı önüne geçilemez bir tutku derecesini bulmakta, bu konuda birçok şiirler yazmış bulunmaktadır. İşte onların en son yayımlananlarından biri(l):

ERMENEK ÖZLEMİ (Mehmet Çınarlı'ya)

Tak demiş Ermenek'in özlemi mutlak canıma,
Düştü boydan doya bir gizli ateş her yanıma!...

Uykusuz bir gece... Ta fecre değin kıvrandım,
Bu ateşlerle geçen yılları bir bir andım...

Altı yıl sürdü, dedim, bitmedi artık bu firak;
Yol uzun... Âşıka lâkin olamaz Bağdat Irak!...

Bulunur nesne değil, anladım, uçmaktaki tat,
Açarak göklere ağıdım yine bir çiftte kanat...

Şimdi ben, gövde değil, ruhla uçan kuş gibiyim;
Çağlayanlar köpüren kentime uçmuş gibiyim.

O nasıl mutlu uçuş, anlayamaz kimse bunu,
İşte çam yüklü Toroslar, daha Mennan Burnu,

Bir ışık sağnağı halinde boşanmış renkler,
Doğa'nın zümrüdü, firûzesi coşmuş yer yer,

İncecik bir tül olup göklerin örtmüş alını,
Sarıyor benliği tüm duyguların en yalını!...

Güneşin nurunu içmiş görünen ak tepeler,
Yeşilin sırtına binmiş, başı çıplak tepeler,

Yellibel'den çok uzak, andırıyor lâkin onu;
Bir uzun çağrışımın ses veriyor mikrofonu:

Duyulan atmaca, kartal, cula, keklik sesidir,
Göksu'yun ormana vurdukça solan bestedir...

Sanki çıkmış yatağından da içimden akıyor,
Yayılan tatlı serinlik beni candan yakıyor!...

İşte Üçtaş, Kuruçeşme'yle yayılmış bağlar,
Karşıdan kol kola girmiş, kocaman, mor dağlar

Sökün etmekte gelen yolcuyu istikbâle,
Akıl ermez o güzellikteki çilgın hale!...

"O ne mahşer!.." diye hayretle donar hali gören,
Üç buçuk günlük ömür bitse de bitmez o tören...
İşte Meydan ve Dökülgen, bizim Yassıkaya,
Delidir âşık olunmaz diyecekler buraya...

Yine görkemle kurulmuş uyanık Yumrutepe,
Dev kulaklarda Deliktaş yine bir paslı küpe.

ULUCÂMÎ'den ezan sesleri çarptıkça dağa,
Sekiıyor yankısı son hızla koyaktan koyağa.

Kalmamış gerçi bir iz eski büyük şenlikten,
Yine sesler geliyor ruha Değirmenlik'ten.

Yine ırganmada bin nazla asırlık çınarı,
Her geçen yolcuya zezem sunuyor PİRPINARI!.

Bana kâr etmedi, indim süzölüp Akkasım'a,
Yine kevserleri doldurdum alevden tasıma...

Uzanıp dertli gönül, kıldı Havuzlu'mda karar,
Bu üçüzlerde şifalar dağıtan bir büyü var!...

Dayadım alnımı billûr suların aynasına,
Bir teselli aradım yılların içten yasına...

Yan gelip çimlerin üstünde biraz dinlendim,
Burda yoldaş gibiyim kendime yalnız kendim...

Aramıştım nice yıl bulmak için böyle günü.
Tâ uzaktan biri tutturdu Kerem türküsünü...

O da bir bağı yanık, belli sesinden:çileli;
Hep yanık Ermenek'in türküsü, bildim bileli!...

Yurdumun her havasından bir eziklik tütüyor;
O deyişlerdeki mutsuzluğu sen gel, bize sor!...

Urfa'dan İzmir'e, Van'dan, Tuna'dan tâ Yemen'e,
O deyişlerle avunmuş atalar bunca sene...

Kanlı göz yaşlarıdır türkülerin tek mayası,
İçiyorum onu ruhumla, nasıl, doyasıyası...

Elli yıllık anılar başladı birden dansa,
Bu hazin ses, ne olur, mahşere dek çalkansa!...

Ömrüm oldukça n olur hep uzayıp gitse bu düş?...
Diledim, başlamasın gerçeğe hicranlı dönüş...

Şehri boydan boya gezdim, nice evler bomboş;
Bacalar, boynu bükük; yol, sokak, olmuş sarhoş!...

Gözlerim hep arıyor bildiğimiz eskileri,
Kimi ölmüş, kimi yâdelde, ki boş şimdi yeri...

Kalmamış eski hava, eski bakım bağlarda,
Güzelim bir gelenek toptan atılmış arda!...

Ne göçen var, ne bakan... Her yanı çın çın ötüyor,
Bu da bir başka ölüm, gerçek ölümden daha zor.

Yolda cinler cirir oynardı dönerken geriye,
Birden ürperdi içim, çarpılırim belki diye...

TEKKE'den tırmanarak çıktı MUSALLA'ya yolum;
Gelerek kendiliğinden öne bağlandı kolum.

Çünkü saf saf yatıyor orda bütün geçmişimiz,
Orda kaç kere kenetlendi kederden dişimiz...

Şu anamdır, şu babam, şunlar olur emmi, dayı,
Tümü bir aileden gelme yakınlar alayı!...

Okudum fatihalar, hepsine rahmet dildim,
Beni öksüz bırakan bahtıma dişler bile dim.

(I) Bu şiir HİSAR dergisinden yayımlanmıştır.

ERMENEK

Bir dilber diyarsın, eşin bulunmaz,
O zümrüt saçların tel tel Ermenek...
Ne niyaz bilirsin, ne bir parça naz,
Ah!..ların herşeye bedel Ermenek...

Yanık türkülerle inler durursun,
Kendin söyler, kendin dinler durursun,
Gönüller tahtındır, gözlerde nursun,
Yürekte hıçkıran tek sel Ermenek!...

Billûr sular kevser, hava mis gibi,
Her şeyin en güzel, en nefis gibi,
Sarmış burcu burcu renkler sis gibi,
Ufkumda daima yüksel Ermenek!...

Gökte yıldızını gördün görelî,
Değmemiş gölgene tek insan eli,
O kadar bâkirsın, dünya güzeli,
Öğünsün seninle metel Ermenek...

Her yerde konarken taş üstüne taş,
Sende uzatmışsın taş altına baş...
İhmal dostun olmuş, nisyansa yoldaş,
Sinemi sarmakta gazel Ermenek...

Kırk yıldır yapılmaz bir kulaç yolun,
Binbir ihtiyaçla bağlanmış kolun,
Şen – Şakır gülerken hep sağın solun,
Yakışır mı sana ecel Ermenek?...

Olmadan kimsenin kulu, kölesi,
Geçinir gidersin, oldum olası,
Sırtında feleğin kahır, sillesi,
Hızırda uzatmaz bir el Ermenek!...

Bağrımda bir yara senin bu halin,
Kimlerin boynuna bilmem vebalin...
Firakın hicransa, ölüm visalin,
Öleyim bin kere gel, gel Ermenek...

SAMİ TUNCA (EĞİTİMCİ – YAZAR)

1928 yılında Ermenek'in Kazancı beldesinde doğmuştur. 1947 yılında İvriz Köy Enstitüsü'nden mezun olmuştur. Öğrencilik yıllarında ve daha sonrasında yazdığı şiirleri İlköğretim Gazetesi, Ülkücü Öğretmen, Türkiye Dergisi gibi ortamlarca

yayınlanmış; Yeni Meram, Yeni Konya ve Ermenek Postası gazetelerinde zaman zaman yazılar yazmıştır. Idealist Cumhuriyet Öğretmenlerindendir. Kasabası Kazancı ile ilgili araştırma ve çalışmaları olmuştur. (Hatıralar ve izlenimler 1954, Okulum (şiiirler) 1955, Şiirle Türk Tarihi 1966, Çocuklar İçin Şiirler 1995, Kazancı Kasabası 1996, Alın Yazıları (Roman) 2003 isimli yayımlanmış eserleri vardı.

Şiirlerinden Bir Örnek:

KAZANCILI

Bağın güzel, dağın güzel,
Sen huylusun Kazancı
Hava, suya sen de uy gel
Durgun ol gül Kazancı.

Derelerin nazlı çağlar,
Sarmış seni yeşil bağlar,
Her adımda buz pınarlar,
Suyun güzel Kazancı.

Elma, armut, incir, meyva,
Erik, ceviz, nar ve ayva,
Bu diyarda herşey var ya,
Takdir etmez Kazancı.

Tadı başka bu diyarın,
Her an güzel yaz, kışların,
Doyar burda göz ve karın,
Yaşa mesut Kazancı.

HASAN ŞİMŞEK (ARAŞTIRMACI - YAZAR)

1945 yılında Ermenek'in Büyük Karapınar köyünde doğmuştur. İlkokulu köyünde, ortaokulu Ermenek'te, liseyi İstanbul'da okumuştur. Ortaköy Öğretmen okulu, Marmara Üniversitesi Gazetecilik ve Halkla ilişkiler Yüksekokulu Radyo/Televizyon Bölümü mezunudur. İst. Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla ilişkiler dalında (master) yapmıştır. Üniversite öğrenciliği yıllarında bugünkü ERÇEV VAKFI'nın özünü oluşturan "İstanbul-Ermenek ve Çevresi Kültür ve Dayanışma Derneği'nin yönetim kurulu üyesi olmuş, iki yıl başkanlığını yapmıştır. ERÇEV'in aktif, atılğan ve üretici kurucu üyelerindendir.

Ermenek ve çevresinin sorunlarını dile getiren yazılarıyla zaman zaman Yeşil Ermenek gazetesinde yazıları yayınlanmış olan Hasan Şimşek aynı zamanda başarılı bir öğretmendir. (1991 yılı

İst. Eminönü İlçesinden yılın öğretmeni, İlden de İstanbul ikincisi olarak valilikçe ödüllendirilmiştir.) ATATÜRK ve BASIN konulu akademik bir eseri ve Milli Eğit. Bakanlığınca onaylanmış kitapları vardır. Evli ve iki çocuk babası olup eserleri kendi yayınevince (Şimşek yayınları-Baraja Doğru yayınları) yayınlanmakta pazarlanmaktadır. Emekli olup yazı ve yayın etkinliklerine devam etmektedir.

NEŞE ÖZTAŞ (TRT-RADYO SANATÇISI)

1961 yılında doğmuştur. (Öğretmen Osman-Makbule ERTAŞ'ın kızıdır. İlkokulu Karaman'da, Ortaokulu ve Liseyi Konya'da okumuş, Ege Üniversitesi İktisat Fakültesi Bankacılık Bölümünden (TRT'deki müzik Eğitimi sebebiyle ayrılmıştır. İzmir Belediyesi Türk Müziği korosunda ilk müzik çalışmalarına başlamış, 1981 yılında TRT'ye SES SANATÇISI olarak girmiş, bu kurumda çeşitli hocalardan dersler almış, birlikte çalışma olanağı bulmuştur. İzmir radyosunda sunuculuk radyo 4'de haftada bir yayınlanan "Neş'eli Bir Saat" programını yapmıştır.

1985 yılında TRT ses sanatçısı Selim Öztaş'la kurduğu Denizli Belediye konservatuvarı'nda 11-17 yaş arası gençlere Türk musikisi dersleri vermiştir. TRT kurumunun görevlendirmesi ile yurt içinde ve dışında (Tunus) çeşitli konserlere katılmış olup Mevlana Kültür ve Sanat Vakfı (MEKÜSAV) üyesidir. Halen TRT İzmir Radyosunda SES SANATÇISI olarak görev yapmakta olan Neşe ÖZTAŞ, aynı radyoda ses sanatçısı ve koro şefi Bestekar Selim ÖZTAŞ'la evlidir.

MUSTAFA ERTAŞ (ARAŞTIRMACI - YAZAR)

1933 yılında Karaman İli Sarıveliler ilçesinde doğdu. İlkokulu Sarıveliler'de okudu. 1956 yılında İvriz Köy Enstitüsü'den mezun oldu. Karaman Avgan Köyünde, Karaman Yollarbaşı Kasabasında, Çumra Dinek Bucağı İlk-okulunda Müdürlük yaptı. Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulunda öğretmen olarak çalıştı. 1982 yılında eşi öğretmen Günay Ertaş'la birlikte Türk çocuklarını okutmak için Almanya'ya gitti. Altı yıllık hizmet süresi içinde

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinden mezun oldu. Almanca öğrendi. İvriz Köy Enstitüsünde başlayan yazı ve şiir merakı öğretmenlik yıllarında da devam etti. Konya Gazeteciler Cemiyeti üyesi olan Mustafa Ertaş gazeteci, araştırmacı yazar olarak çalışmalarını sürdürmekte olup, Orta Toroslarda yaşayan Türkmen Yörükleri ve Karacaoğlan'la ilgili araştırmaları ve "Tekerleğin Değmediği Yer", "Karacaoğlan Torosların Gönül Güneşi", "Taşeli'de Karacaoğlan" isimli yayınlanmış kitapları vardır. Türk Kültürüne Hizmet Ödülü Sahibidir.

TÜRKMENİN

Alanya, Anamur, Konya arası,
Toroslar'dan eser, yeli Türkmen'in
Yıllar oldu, kalpte gönül yarası,
Asya'dan geliyor, dalı Türkmen'in.

"HAK" koymuş, kanına Türklük mayası,
Dağları, bağları, zümrüt ovası,
Rengarenk gül açar, Barçın Yaylası,
Garkolmuş reyhana, İli Türkmen'in,
Gönüller Vatanda, bir olup atar,
Zalimin zulmü var, ölümden beter,
Yediden yetmişe, cepheyi tutar,
Bent tutmaz gelirse, seli Türkmen'in.

"VELİ"ler atası, OĞUZ'dur aslı,
SELÇUK'la KARAMAN: VARSAK'tır (Farsak) nesli,
Şan, şeref, uğrunda sanmayın uslu,
Kükirse yol olur, gölü Türkmen'in.

Türkler diyar, diyar birer arıdır.
"İKBAL"ler ters gelmez HAK'kın yoludur.
Halk içinde, HAK'kın birer kuludur,
Bürüyor Dünyayı, gölü Türkmen'in.

Türkmeni yörükler, kurar çadırı,
Şehir köyler yapar, büyür hatırı,
KARACAOĞLAN, YUNUS sesin getirir,
Tokası sallanır, Şalı Türkmen'in.

Bahtına gün doğan, SARIVELİLER,
Emeği geçene, bizden sevgiler,
Bin dokuzyüz doksan, tarih dediler,
Bu yıl ilçe oldu, "İLİ" Türkmen'in.

KARS ile EDİRNE, SİNOP, HATAY'dan,
Kopup geldik, hep beraber, ALTAY'dan,
Kardaşız, kardaşlar; hep aynı soydan,
Kaymakla bal gibi, Dil'i Türkmen'in.

ERTAŞ söyler, söyler biter mi sözü
Milli Duygularla karışık özü,
Civan merttir görün, oğlanı kızı
Ayyıldızlı bayrak, alı Türkmen'in

ERMENEKLİ HEMŞEHRİLERİME SESLENİŞ

"Kuvvet birliktedir" diyor, PEYGAMBER,
Gelin bir olalım, değişsin kader,
Her kafadan bir ses el bize neder?
Gönül verenleri bilmeli kardeş.

Tek yumruk olunuz, durmayın ırak,
Tahammül etmeyi, bilmemiz gerek,
O zaman kalkınır, görün ERMENEK,
Gönül verenleri, bulmalı kardeş.

Alanya'ya asfalt yolla bağlansın.
Turist gelsin TAŞELİ'nde eğlensin,
Tanınsın dünyada, adı söylensin,
Gönül verenleri, bulmalı kardeş.

Bağ bahçeye, sebze meyve ekmeli,
"Şırahna" dan nefis pekmez akmalı,
Bandırma bandırıp, çokça satmalı,
Gönül veren usta, bulmalı kardeş.

"İremnak"tır adı, CENNET BAHÇESİ
Kurulsun fabrika, duyulsun sesi,
Yaylasında olur, balların hası,
Gönül veren bilgin, bulmalı kardeş.

İL olması için, birlik olmalı,
Bu yolda da çalışanı bilmeli,
Heyet Ankara'ya gidip gelmeli,
Gönül veren BAKAN, bulmalı kardeş.

Okumalı, okutmalı bilmeli,
Bilginler de bir araya gelmeli,
Halkımız toplanıp, çare bulmalı,
Gönül veren gönül, bulmalı kardeş.

Mühendisler yayla yayla arasın,
Buldukları Vatanıma yarasın,
Çimentoya dönsün, dağ ile taşın,
Gönül veren aşık, bulmalı kardeş.

ERTAŞ der kendine, engin ol engin,
Çalışan kazanıp, oluyor zengin,
Vatan için dostlar, ciğerim yangın,
Gönül veren Kerem, bulmalı kardeş.

MEHMET ZEKİ AKDAĞ (GAZETECİ - ŞAİR)

1929 yılında Karaman İli Sarıveliler İlçesi Göktepe (Fariske) kasabasında doğmuştur. Eğitimini (kendi deyimiyle) Muhtelif okullarda tamamlamıştır. 1968 yılında "Milliyet Gazetesi"nde gazeteciliğe başlamış, "sarı basın kartı" sahibi olup Türkiye

09.Mayıs.1990

Gazeteciler Cemiyeti, Basın Konseyi, Gazeteciler Sendikası üyesidir.

1977 yılı Gazetecilik Araştırma dalında "Yılın Gazetecisi" ödülünü almıştır. 1945 yılından beri şiirle uğraşmaktadır. Çeşitli edebiyat dergilerinde kitap ve Antolojilerde şiirleri yayınlanmış, şiirlerinin büyük bir kısmı da bestelenmiştir. 7500 kitaptan oluşan kitaplığını doğup-büyüdüğü Göktepe kasabasına bağışlamış olup Kültür Bakanlığı tarafından tesis edilen yapıya "MEHMET ZEKİ AKDAĞ HALK KÜTÜPHANESİ" adı verilerek onurlandırılmıştır. İstanbul'da ikamet etmekte olan M.Zeki Akdağ evli ve iki çocuk babasıdır.

YAYLA ÇİÇEĞİ

Sen her halinde şaheser,
Hülyadan tatlı gerçeğim...
Sevdan püfür püfür eser,
Toroslum, yayla çiçeğim...

Zinde, sadık gönlüm zinde,
Bulutlar kuşlar izinde,
Bahar gül gül çeyizinde,
Toroslum, Yayla çiçeğim...

Yayla yayla yaylat beni,
Hoyrat hoyrat söylet beni,
Çıkar gurbet elbiseni,
Toroslum, Yayla çiçeğim...

Kadir Mevlâ söz, bir yana,
Kekik saçlım naz, bir yana,
Dünya şöyle; biz bir yana...
Toroslum, Yayla çiçeğim...

Türkü söyleyi söyleyi,
Doldur bohçana yaylayı,
Böyle götürür böyleyi,
Toroslum, Yayla çiçeğim...

SİTEM

Bu kadar zulûme nasıl dayandım
Çılgın diye çağırıyor el beni
Artık, ölü toprağından uyandım
Unut beni, hayatından sil beni.

Birkez çıkarırlar deliyi dama
Nasıl kıydın benim gibi adama
Belki zor olacak unutmak ama
Rüya gibi hayâl gibi bil beni

Türkülerim, benim yürek pilimdi
Sanırdım ki, senden ırak ölümdü
Gülüşlerin cömert açan gülümdü
Ateşlere esir etti kül beni

DÜN VE YARIN TÜRKÜSÜ

Gökleri süslüyor bin yıllık türkü
Kamışlara dil öğreten nayım ben!
Bengisu doyumlu, çıkmaz ki kırkı,
Yüreklere ısıtacak huyum ben.

Gülmek seven dudaklara olur nay,
Perili evlerde kaldık vay ki vay,
Bir elimde güneş, bir elimde ay,
Kâinata dil ısırtan soyum ben.

Gülden teslim alın, gül aylarını,
Tutun mevsimlerin bol aylarını,
Çocuklar, çoğalsın bal aylarını,
Döl verecek ırmaklara suyum ben.

Efsane pınarı umut niceye,
Düşünerek degeceksin geceye,
Sevdamızı yücelerden yüceye,
Taşıyarak bir türkmenli beyim ben.

Yaşanası dünya kurşun, yazılar,
Her öpüşte dağda ceylan kuzular,
Ömür boyu bayram etsin gaziler,
Ülkelere bol ışıklı ayım ben.

Çarpık aynaların tutuk dilleri,
Yorulmadan, yormalıyız yolları,
Gönlümün o kadar çok ki kolları,
Yaşanası rüya dolu köyüm ben.

Sabır, bal yapmıştır pirlerin çağı
Sesiyle türküler, hasretli dağı
Türk ırkının umudunun kaynağı
Hedefini şaşırmayan yayım ben.

Gecelere ateş düşüren hüzün,
Unutulmuş destanı var, her sözün
Işıktan ve sessizlektten çok uzun
Yatağını okşayan bir çayım ben.

NACİ KESKİN
(EĞİTİMCİ-FOTOĞRAF
SANATÇISI - İŞ ADAMI)

1921 yılında Ermenek'te doğmuştur. İlk öğrenimini Ermenek'te, Ortaokulu Milas'ta, Liseyi Konya'da okumuş olup İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız filolojisi mezunudur.

Ankara Atatürk Lisesi, Kars Lisesi, Ermenek ortaokulu (1953) ve Pendik Lisesinde Fransızca öğretmenliği ve idarecilik yapmıştır. İstanbul'da üniversite öğrenciliği yıllarında başlayan fotoğraf çekme merakı, öğretmenlik yıllarında profesyonelliğe dönüşmüş Pendik Lisesi'nde öğretmenlik yapmaya başladığı yıllardan itibaren siyah-beyaz anlamda çektiği İstanbul manzaraları ve tarihi yapıları ile piyasaya girmiş fotoğraflarını satmaya başlamıştır. Büyük Postahane caddesi Zafer Handa zarfçılık yapan Artin Usta aracılığı ile toptan siyah-beyaz kartpostallar üretip satışa sunan Naci Keskin 1960 yılında banyosu ve tabi elle yapılan çalışmalar ihtiyaca cevap vermediği için ofset baskı tekniğiyle kartpostal üretimine geçmiş, bu işi sanayiye dönüştüren ilklerden biri olmuştur. Bir taraftan öğretmenlik bir taraftan fotoğraf çekimi, basımı ve pazarlaması, dağıtım işleri çoğalıp iş hacmi artınca Ankara'da ticaretle uğraşan kardeşi Abdullah Keskin'i de İstanbul'a davet ederek 1963 yılında "Keskin Color" firmasını kurmuştur. 1966 yılında Limited Şirket haline dönüşen firma tanınmış bir kurum haline gelmiştir. Keskin Color firması Özellikle Naci Keskin'in çektiği fotoğraflarla, başta İstanbul olmak üzere Ülkenin tarihi, doğal ve turistik bölgelerinden çekilip oluşturulan renkli kartpostal ve posterlerle Türkiye'nin kendi içinde ve dünya genelinde tanınıp bilinmesinde büyük katkıları olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Aceleci ve tez canlı bir kişiliğe sahip olmasına rağmen işinin selameti ve kalitesi açısından kamera başında sabırla gerekirse saatlerce beklemesini bilen, en uygun ışık, gölge ve kompozisyonu yakalamak için hiçbir zahmet ve külfetten kaçmadan fotoğrafçılık sanatının her koşulda hakkını verip birbirinden güzel enstantenelere imza atan Naci Keskin başarılı bir fotoğraf sanatçısı başarılı bir iş adamı, iyi bir avcı, iyi bir dost mümtaz bir kişilik olduğu kadar çok başarılı bir öğretmen, (artık sayısı bitmek üzere olan o eski nadir eğitimcilerimizden) biriydi. Okuluna, arkadaşlarına, dostlarına ve öğrencilerine düşkün, özverili, kıvrak ve canlı kişiliğiyle çevresine enerji dağıtan üretici ve örnek bir insandı.

Adil ve Muhiddin adında iki evladı olan Naci Keskin, 10 Mart 1987 tarihinde yüksek tansiyon sonucu

beyin kanamasından yaşama veda etmiş bulunmaktadır. Elinde bir çanta ile kurduğu minicik firması, öldüğünde bütün Türkiye ve Dünyaca tanınan bir "Marka" olmuştu. Şimdilerde ikinci kuşak "Keskin"lerin yönettiği KESKİN COLOR FİRMASI 120 çalışanı ile Türk Kültür hayatına, Türk Turizmine ve Türk Fotoğraf Sanatına ödünsüz kalitesiyle hizmet sunmaya devam etmektedir. **NOT:** Bu kitabın yazarı Halit Bardakçı ve Eşi de Ermenek Ortaokulunda (1953-1956) Naci Hoca'nın öğrencileri olmuştur. Kendisini bilvesile rahmet ve saygıyla anarlar...

AHMET ESİN
(FOTOĞRAF SANATÇISI)

1948 yılında Ermenek'te doğmuştur. İlkokulu ve ortaokulu Ermenek'te okumuş olup Ankara Motor Sanat Okulu mezunudur. 1966 yılında Keskin Color Firmasında iş hayatına atılmış, matbaacılık ve fotoğrafçılık mesleğiyle tanışıp kısa zamanda işinin uzmanı olmuştur.

Başta İstanbul olmak üzere Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yerden ve havadan çektiği fotoğraflarla (Özellikle Ermenek yöresi ve Toroslar'dan çektiği fotoğraflar) Folklorik görüntülerle kartpostallara ve basın ortamına imza atan Ahmet ESİN'in Ermenek'le ilgili zengin bir fotoğraf arşivi vardır.

ERÇEV kurucu üyelerinden olup Öğretmen Nurhan Esin'le evlidir. İki çocuk sahibi olan ESİN halen Keskin Color firmasında Yönetici olarak çalışmalarına devam etmektedir.

BATIRMA

Konu komşu toplansın,
Hazırlıklar başlasın,
Yaprak, lâhana haşlansın,
Kaynarcalar kaynasın.

Domatestir suyun,
Ceviz, düğürcüktür özün,
Batırmadır senin adın,
Yoktur üstüne tadın.

Tabla, sini süslenir,
Bağdaş kurup beklenir,
Kınalı eller yoğurur,
Sıkması da pek hoş olur.

Etlisine kıymet yetmez,
Onu da herkes bilmez,
Batırmadır senin adın,
Yoktur üstüne tadın.

Kasım 1997 İstanbul

NACİYE BARDAKÇI (EĞİTİMCİ - ŞAİR)

1941 yılında Ermenek'te doğdu. Ermenek Sakarya İlkokulunda, Ermenek ortaokulunda okudu. 1962 yılında Konya Kız Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. 1964 yılında Halit Bardakçı ile evlendi.

1962-65 yılları arasında Karaman Yollarbaşı ilkokulunda, 1962-65 yılları arasında Karaman Gazi Mustafa Kemâl ilkokulu'nda çalıştı. 1970 yılında Konya Meram Orgeneral Cemal Tural ilkokulu'na atandı ve oradan 1982 yılında emekli olarak "NACİYE HANIM ÖZEL ANAOKULU VE KREŞİ" adı altında Konya'da ilk özel anaokulunu açtı. Gerek Devlet okullarında, gerekse kendi kurumunda kırk yıla yakın çok başarılı Eğitim-Öğretim hizmetleri veren Naciye Bardakçı iki çocuk annesi olup on yıla yakındır "Yardım Sevenler Derneği Kadınlar Kolu Konya Şubesi" yönetim kurulu üyesidir, sanatsal ve kültürel etkinliklerini eşi Halit Bardakçı ile birlikte kendi atelyelerinde sürdürmeye devam etmektedir.

Genellikle "Ermenek" konulu ve doğa temalı şiirlerinden bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

HAYAL DE OLSA

I.

Sonbahar rüzgarları eser dışarda,
Mevsimin tüm hazinliği bu rüzgarlarda.
Geçmiş sonbaharları düşünürüm şimdi,
Yanan şöminenin başında...

Sonbahar rüzgarları eser dışarda,
Bağımız bağaramız geçer aklımdan,
Rüzgarın önünde sürüklenen
Gazel yığınlarıdır şimdi savrulan...

Arıklarda başıboş akan suların gürültüsü,
Bu mevsimde olur ayrılık türküsü...
Bozulan bağlar, ekilen tarlalar
Rüzgarın sesinden dinler öyküsünü,
İçimize doldurur sonbaharın hüznünü...

Dökülen sarı yapraklar, çıplak kavaklar
Alıp götürüyorlar beni sanki,
Yıllar öncesinin ayrılık günlerine,
Beyaz toprakla sıvanmış çiçekli şekillere...

II.

Sepette nar, yanda mısır, çuvalda çirkli ceviz,
Çocukluğumun renkli güz geceleri
Şimdi neredesiniz?..

Kaynayan pekmezin kokusu gelirdi komşudan,
Etlik için sallanan satır sesleri
Karşı bağarasından...

Hevenk hevenk örülmüş gök eğrimler,
Dizi dizi çivilere asılmış,
Sekileri süsleyen bodelleler
Çoktan solmuş - kaybolmuş...

Güz yağmurlarıyla olmuş
Muşmulalar, içdeler.
Su toplamış havuz gibi
Döğmelik taş dibekler...

Yağmur yağmış yollar toprak,
Dizboyu çamur,
Havalar soğumuş kırağı var,
Salatalıklar gevrek tomur tomur...

III.

Ben bu hayallerle geçmişe daldım,
Ocakta yanan ateşin çıtırtısıyla uyandım
Hayal de olsa yıllar öncesine uzanıp
O güzel günleri tekrar yaşadım,
Doyasıya kandım... (1996)

KİLİM

Kilimlerin nakışında
Sevgi, özlemi buldum,
Her renge her ilmiğe
Israrla sizi sordum...

Çocukluk yıllarımdan
Aşıyanım sizlere,
Nerede bizimkiler,
Sevdiklerim nerede?

Kilimin saçağı aldan sarıdan,
Böyle koymuş kuralını "Yaratan"
Nerede yatarlar doğru söyleyin
Gidip bulsam mezarlar arasından...

Mor renkler dokuyanların öyküsü,
Kilimdeki pembe kader çizgisi,
Haberleşmiş gibi arka arkaya
Erkenden bırakıp gittiler bizi...

GÜNEYDE BAHAR

Yüce tepelere taç olmuş karlar,
Eteğinde sedirlerle ardıçlar,
Yamacında sürüler ve çobanlar,
Vadilerde menekşeler zakkumlar.

Akdeniz'e selam durur Toroslar,
Dereboyu sümbüllerle leylaklar
Yola inmiş keklikler, kırlangıçlar

Hevenkte muz, dalında portakallar...
Tepesinde doruğunda düzündü,
Bütün Torosların her köşesinde,
Çukur Abanoz'da Kaş Yaylasında
Yeni bir mevsimin kıpırtısı var.

Çoşkun akar durur Dragon Çayı,
Çevresinde köyler hep Türkmen Soyu,
Bulutlar tepede deniz enginde
Uzaktan görünür Mamure Koyu.

Bir başkadır Torosların yapısı,
Efil efil rüzgar kekik kokusu,
Kıvrım kıvrım yollar Alaköprü'sü
Nice göçler görmüş Zinhar Yokuşu.

Yamandır güneyn baharı yaman,
Ağaçlar çiçeğe durduğu zaman.
Binbir özlem ile yollara düşüp
Anamur düzüne indiğin zaman... (1998)

ERMENEK

Rahmetli babam anlatırdı eskiden,
Keklik sesleri gelirmiş KEBEN'den,
Çam, katran direkleri MARASPOLİ önlerinden

CUMMA pınarların gözüymüş, hatıralar yadeden,
KEBEN tek kapısıymış şehre hükmeden.
Su sesi kuş sesiyle bu alem değil sanki
Akşam üzeri başlar DEZKAYA'sında yankı.

ULUCAMİ memleketin tapusu,
Dantel dantel işlenmiştir pencesi, kapısı...
Tarih kokar bu mabedin yapısı,
Onda saklı kilimin antikası.

Yeşil ve mavinin bütün tonları
Alabildiğince uzanır gözler önünde,
Bütün evler sıralanmış
GÖKSU'ya karşı kible yönünde.

Binbir hatırasın her neye baksam,
Dalda incir güzel, nar ayrı güzel
Anam babam gibisin doğduğum toprak
Güzellikler kentisin sen ERMENEK. (1995)

HÜSEYİN FEHİMİ ÖZCAN (SANAT EĞİTİMCİSİ - SANATÇI)

1913 yılında Ermenek'te doğmuştur. İlkokulu Ermenek'te okumuş, Ortaokulu ve Öğretmen okulunu dışarda (muh-temelen Konya'da) bitirmiş Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü ilk mezunlarından. Muğla ortaokulu Arifiye köy Enstitüsü, İvriz Köy Enstitüsü ve Ermenek Ortaokulu'nda Resim Öğretmenliği yapmıştır. (bu satırların yazarı H. Bardakçı'nın da Ermenek

ortaokulu ve Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünden Hocasıdır.)

Ermenek Ortaokulu'nun kuruluş aşamasında yaz tatillerinde aktif çalışmaları ve sahneye koyduğu tiyatro eserlerinin geliriyle inşaat katkıda bulunmuştur.

1954 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünde asistan olarak Akademik hayata geçmiş, 1967-68 yıllarında Almanya'da dil ve sanat eğitimi görmüştür. Uzun yıllar Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünde hocalık ve Bölüm Başkanlığı yapmış olup zor dönemlerde de devam ettirdiği idarecilik görevinden 1975 yılında emekliye ayrılmıştır.

39 yıl özveriyle sürdürdüğü SANAT EĞİTİMCİLİĞİ ve idarecilik görevi yanında başta YAZI (Latin harfleriyle her türlü tarz ve stilde yazdığı ve yazmayı öğrettiği dekoratif sanat yazılarının Türkiye'deki sayılı sanatçılarından bir olup kendileri bu işin duayeni idiler)

Ayrıca aldığı çok yönlü eğitim, kişisel beceri kapasitesinin son derece yüksek oluşu, kültür düzeyi yüksek, girişimci, hoşsohbet, esprituél, birikimli kişiliği, her zaman temiz ve zevkli giyimi ile çevresine ve öğrencilerine örnek olmuş bir Ermenek'liydi.

Yazı, Resim ve el sanatlarına olan özel ilgisi ve üstün yeteneği nedeniyle (Yazı ve Resim) çalışmalarının yanı sıra ahşap, metal, deri ve kağıt ağırlıklı etkinliklerde başarılı ürünler sergilemiştir. Evli ve bir çocuğu olan rahmetli hocamız Hüseyin Fehmi Özcan Müstesna hemşehrilerimizden, benzeri zor bulunur sanatçı ve Sanat Eğitimcilerimizden biriydi. Bir yazarımızın deyişiyle: "ÖLMEMİŞ GİBİ ÖLEN KİŞİ KİŞİLİKLERDEN" biriydi...

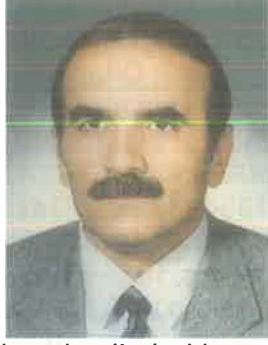
1997 baharında "Ağaçlar ayakta ölür" misali dimdik ve akli başında öğrencileri, dostları, ve hemşehrilerinin omuzları üzerinde Ankara'da son yolculuğuna uğurladığımız örnek insana saygılarımızla rahmet dileriz.

Hüseyin Fehmi Özcan (Ortada) Öğrencileri ile
(30 Haziran 1965 Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü Mezunlar Balosu)
(ÖNDEKİLER: Eşi, H.F. Özcan, Oğlu ve H. Bardakçı...)

HALİT BARDAKÇI (S.Ü. ÖĞR.GÖREVLİSİ SANATÇI)

1939 yılında Ermenek'te doğmuştur. İlk ve Ortaokulu Ermenek'te okumuş; 1960 yılında Akşehir Öğretmen okulundan, 1965 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nden, mezun olmuş; Anadolu Üniversitesi'nde Lisans yapmıştır. Karaman Lisesi, Konya Meram Anadolu Lisesi gibi okullarda Resim-Sanat Tarihi öğretmeni olarak görev almış;

1970 yılında Konya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Mimarlık Bölümü'ne Öğretim Görevlisi olarak atanmıştır. Selçuk Üniversitesi 22 kişilik Kurucular Kurulu "Onur Üyesi"dir. Halen Aynı Üniversitenin Mesleki Eğitim Fakültesi "Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü" Öğretim Görevlisidir. Halit Bardakçı Üniversitedeki Akademik Görevi yanı sıra SANATÇI olarak RESİM-HEYKEL-FOTOĞRAF dallarında bugüne dek 17 Sergi açmış; Yurtiçi ve yurtdışı ödüller almıştır;

Milli Eğitim Bakanlığı "Yurt Tasvirleri" yarışmasında "Gez dünyayı Gör Konya'yı" adlı eseriyle "Türkiye İkinciliği 1960".

Tokyo Uluslararası Fotoğraf Yarışması "Çocuk ve Oyun" konulu Fotoğrafıyla "Dünya Üçüncülüğü 1965." Kültür Bakanlığı uluslararası Mevlâna Resim Yarışmasında "Mansiyon" 1989 gibi...

Şiirleri, edebi yazı ve araştırmaları da olan sanatçı şiirlerinden bir bölümünü 1969 yılında "NOBESBULLA" isimli şiir kitabıyla yayımlamıştır. Araştırılması, hazırlanması yazımı ve basımı için yıllarını verdiği "BÜTÜN YÖNLERİYLE ERMENEK" isimli yapıtını 1976 yılında yayımlamak olanağı bulmuş; hemşehrilerine sunmuştur.

1990-92 yıllarında Avrupa (Roma, Venedik, Barselona, Paris, Londra, Münih ve Viyana) müzelerinde mesleki araştırma ve incelemeler yapma olanağı bulan Halit BARDAKÇI 1995'ten sonraki sanatsal etkinliklerini daha çok mimariye bağlı rölyef (yüksek kabartma) dalındaki çalışmalarında yoğunlaştırmıştır. Sanatçının Selçuk Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesinde, Meram Kampüsü Eğitim Fakültesi bahçesinde, Mersin Bozyazı-Gözce "Gökkuşağı Tatil Köyü"nün Antal-ya-Mersin Karayoluna bakan cephelerinde anıtsal boyutlarda gerçekleştirdiği yapıtlar yanında Konya Valiliği, Kültür Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Akbank Genel Müdürlüğü gibi resmî ve özel kuruluşlarla, özel koleksiyonlar ve kişilerce

satın alınmış elliye aşkın yapıtı bulunmaktadır. Çalışmalarında en büyük yardımcısı olan eşi emekli öğretmen Naciye Bardakçı'ya şükran borcu olan sanatçının hayata atılmış iki çocuğu vardır: BAHAR (Uzm.Hukukçu) HAŞMET (Uz.Dr. Kalp Damar Cerrahisi.)

1960 yılından bu yana "EĞİTİMCİ ve SANATÇI" olarak çalışmalarını aralıksız sürdüren; mimar, öğretmen, sanatçı olarak yüzlerce gencin ye-tişmesi, yönlendirilmesi ve Türk toplumuna kazandırılmasında özverili çalışmalarıyla kırk yılı geride bırakan Halit BARDAKÇI'nın bir başka özelliği de "BİR ERMENEK SEVDALISI" olmasıdır... Yıllardır Ermenek sevgisi, Ermenek tutkusu ve Ermenek sorunlarıyla iç içe olmuş; Ermenek'i tanımayı ve tanıtmayı, Ermenek'le ilgili tüm güzellikleri ve özellikleri hemşehrileriyle bölüşüp paylaşmayı kendine ilke edinmiştir.

KİTABIN YAZARI, SANATÇI-EĞİTİMCİ HALİT BARDAKÇI'NIN SANATSAL ETKİNLİKLERİNDEN BAZI ÖRNEKLER

ŞİİRLERİ (Nubesbulla) isimli şiir kitabından alınanlar (1969)

YASSIKAYA'YA VEDA

Sende gün, sende akşam, sende âlem başkaydı,
Sende hüznün bir başka; sevdalar bambaşkaydı.
Efkâr tepeden yüce, akşam derde dert ekler,
Erirdi yüreklerde gözboyu yeşillikler...

Bilmem neydi bizleri mehtabda sana çeken
Bunu düşünmemiştik, sen yerinde dururken...
Yanda top, solda şehir, üstte yalçın kayalar
Sanki şimdi yerinden oynamış hâtıralar... -1966-

SILADAN YANA

Aşkı vardı... Seviyordu.
Tüm anılarla sevililiyordu...

Yosun yeşili dalda,
Pembe çiçekliydi arzuları!...
"AŞK" yazardı her sabah söğüt dalına,
Aşkla yatardı her sabah bekâr yatağına,
Sigara dumanlarında sevdâ kokardı;
Sevdâ tüterdi sarkılarında...

Dikti gözlerini bir akşam,
Uzun... Uzun... Baktı pencereden...
Düşündü Uzun uzun... Kana kana!
Sıla derdi, dünya derdi, yâr derdi,
Bütün acılar:

GÜMM diye içine
Oturdu verdi!...
Küfretti BAHTINA
Küfretti YATAĞINA

Kahretti ALLAHINA...
Ve bir sabah çekip gitti
SILADAN YANA

Ankara 1964

NOT: Şairin Ermenek'le ilgili şiirlerinin bazıları (Ermenek Albümü) bölümünde serpiştirilmiştir. Bakınız.

GÜNEYDE AKŞAM

Ağır ağır bir türdür inen
Yeşil kentin mor tepelerine,
Portakal sarısı sabahlardan
Erguvan rengi akşamlara,
Bir kez daha düştü gün yaprağı...

Ötelerden Ali'nin sesidir gelen,
Yanık bir ezgi tutturmuş eşeğinin ardında;
Bu ses yorgunluk keyfidir,
Ayşe'nin kucağında Hasan'ı,
Ali'm vurgundur Ayşe'sine...
Yanık çehresinde keskin çizgiler
Ayaklarının altında toprak buram... buram...
Sırtında kazması, yanında Ayşe'si,
Parmaklarında sigarası tellenir gider...

Ankara 1964

SEVMEKTEN YANA

Ben başka evrenlerin çocuğuyum CİYEMİNA...
Bir başka evren var içinde,
Gün doğmadan batar bende.
Zamana "geç"
Hayata: "DUR BİRAZ" demek isterim...
Zevklenmem sensiz yaşantılardan.
Gündüzler neden bu kadar karanlık,
Ve SEN, neden uzaklardasın CİYEMİNA...
Ben ki iliklerime kadar yanmak
Ve sonra sıırıslamak ıslanmak isterim.
Serçeler şikâyetçi
-Her gün aşk taşımaktan,
Yollar ezgin,
-Çiğnenip durmaktan,
Pullar bıkmış,
-Damgalanmaktan
Zaman utanmış uzamaktan...
Fakat bende öyle bir ben var ki CİYEMİNA,
Bıkmadı; bıkmayacak
-SEVMEKTEN YANA!...

GURBET TÜRKÜSÜ

Hikâyem uzun.
Yazarım, çizerim bitmez.
İçimde karamsarlık
-Kovarım kovarım gitmez...
Piller bitmiş, anten kırık

"Öter kutu" da ötmez...
Saçlarımın dibine dek
-Çadır kurmuş acılar
Bitmez tükenmez...
Aramızda sıra sıra mor dağlar,
Perdeler inmez, sıra görünmez;
Sılada anam yemek pişirir...

Bekâr odamın penceresinde
Düşünsem gün batarken;
Halimi kimse sormaz;
-Kimseler bilmez...
Günlerdir beklerim: Komşu kızından
-Selâm da gelmez.
Ben yazarım; kalem çalar,
Kağıt oynar, el güler...
Bilseniz gurbette
-Neler var... Neler!...

1962 - Mardin - Midyat

"Tüm ERMENEK Sevenlere..."

Çıkiver Yassıkaya'ya
Dinle "Yatsıyı"...
Dönüver Güneye,
Seyret Göksu'yu...
Orda otur biraz
Dinlenmek için;
Çekiver bir gazel
Eğlenmek için...

Esen Rüzgâr ile ruhumu egle
Yaldız bahçesine de
Bir taş tekerle...

1960

NOBESBULLA - I -

Sen bir güneyli kızsın Nobesbolla
Işıl ışıl saçların
Akdeniz dalgalarında yıkanmış...
Gözlerinde Roma'nın ışıkları yanıyor,
Mavi yakut kadar

Pırıl pırıl gözlerin...

Sen midye kabuklarında
Finike sularında yıkanmışsın...
Çağlayanın Venüsü,
Torosun sıcakkanlı çocuğu
Güneyin güneyli kızsın
-UNUTULAMAZSIN!...-

ÖPÜLESİ YÂR (I)

Nereden nereye
Hangi iklimden... hangi beldeye...
Düşündün mü hiç;

Düşündün mü yar...
Bu kaçınıcı yıl, kaçınıcı mevsim,
Kaçınıcı ayrılık;
Ve kaç kere senden ayrı Sonbahar...
Başkentteyim şimdi. Gün batımı,
Başkent mi... Öylesine gözümde dar
Yuvalarına dönmek üzere yine
Dikmen sırtlarından uçuşan kırlangıçlar.
Neon ışıkları altında,
Bir serseri mayın gibi dolaşıyorum
Kızılay kaldırımalarını;
Ne esen rüzgârda kokun
Ne de vitrin camlarında göz izlerin var.

(II)

Unuttun mu "sarı çilem" Unuttun mu,
Unuttun mu aynalar başbaşa seyretmişti.
Bir sabah bizi...
Ve daha sonra kendimiz seyretmiştik
Kendi gözlerimizle kendimizi!...

Sen makyaj yapardın köşedeki
Sırı soyulmuş o eski aynada
"Bakma" derdin "Bana öyle Utanırım",
Omuzuna dökülürdü saçların;
Belik belik!... Dal dal!...
Utanırdın, kızarırdı yanakların,
Pembe pembe olurdu. Al al!...

Benden daha bahtiyarmış eşyaların,
Kıskanıyorum şimdi onları.
Ruj değilim değemiyorum dudağına
Toka değilim ilişemiyorum saçlarına,
Özlem duydum sımsıcak bakışlarına...

Sarmaz olsun o kopası kemerler,
Bakmaz olsun çatlayası aynalar.
Herşeyinle kıskanıyorum,
Özlüyorum seni
-Öpülesi yâr...

G.E. Enst. 1965 Ankara

SEN MİSİN

Enginlerde yüce yüce,
Zıkkım, zıkkım ve delice,
Akşam akşam ve her gece;
-Bana gelen kız sen misin.

Toroslardaki mor dudum,
Ay ışığında yuduğum.
Göz görmeden okuduğum,
-Okuduğum kız sen misin...

Yıllar yılı hep içtiğim,
İçipte içten geçtiğim
"Çilem" diyerek seçtiğim
-Sevi goncam kız sen misin...

Uzak kentte gündüz gece
Nice özlem bilsen nice.
Sigaram tellenir iyice
-Gündüz gecem kız sen misin...

Bıktı artık özleme can
Yanar içim duman duman.
Pek yakında ve bir akşam
-Geliversem, Haa!... Ne dersin!...

Ankara - 1965

AKDENİZ'DEN SEVGİLERLE... (Şairin Amerika'daki
Kardeşi Prof. Dr. Tevfik BARDAKÇI'ya 18 Mart 1978)

Silifke'de nişanlı bir kız gibidir Akdeniz,
Anamur'da şımarır hoyratlaşır...
Alanya'da duvağı başında bir gelindir o
Doğayla öpüşür, tarihle kucaklaşır...

Toroslarda öbek öbek kar,
Yamaçlarında kucak dolusu bahar...
Eteklerinde dalga dalga Akdeniz
Körfezde bir iner, bir çıkar sular...

Selam verdim doruklara, dağların zirvesine;
Bazen durup kular veririm dalgaların sesine...
Alın beni de götürün beyaz kanatlı martılar
Okyanuslar!... Okyanuslar!... Okyanuslar ötesine!...

ERMENEK'TEN SESLENİŞ

Yaylam vardır ılgıt ılgıt yel eser,
Sularım var soğuk, kevser mi kevser...
Alaköprü, Tol Medrese binbir şaheser

Toroslarda ben tarihim... Kaleyim...
Halkım istemezse nasıl güleyim...

Tarih sayfa sayfa konuşur bende,
Kuşlar daldan dala ötüşür bende
Söyleyin bu şehrin tapusu kimde?...

Taşelinde unutulmuş beldeyim,
Dostlar aramazsa nerden bileyim...

Zengin ormanlarım dağları süsler,
Binbir pınarım var Göksu'yu besler...
Görünce barışır yıllanmış küsler;

Taşelinde ben yaprağım, çiçeğim,
Benden geçmeyenden nasıl geçeyim...

Başı karla karlı nice dağım var,
Sekileri mahsun, nice bağım var,
Canlanmak isterim, pek çok ahım var,

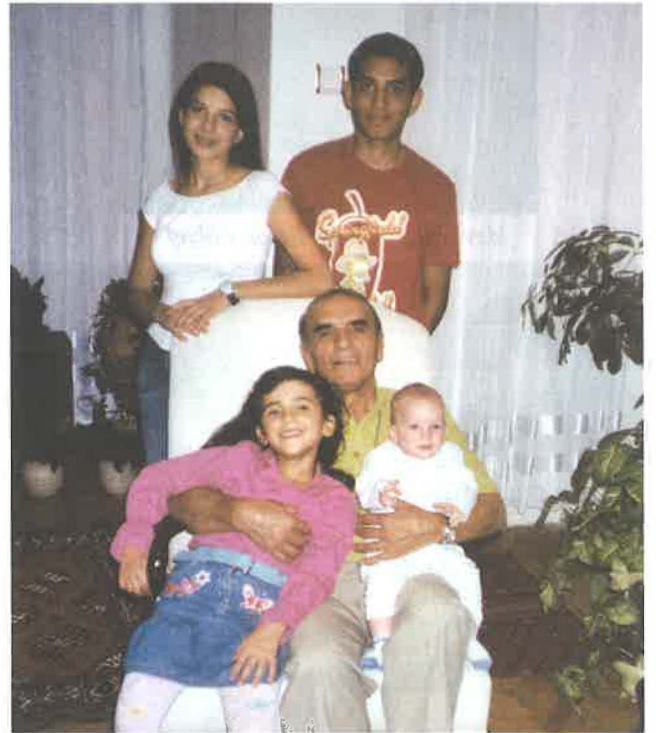
Taşelinde unutulmuş beldeyim,
"İL OLMAK İSTERİM" haber vereyim...

ERMENEK-1986

ERMENEK BAĞLARINA SELÂM

- Bir zamanlar ulu cevizlerin gölgelediği, zümrüt kavakların çevrelediği, kıvrım kıvrım yollarla birbirine ulaşan ERMENEK BAĞLARI (bahçeleri) vardı.
- Başka kentlerdeki insanlar yazlık sefası nedir bilmezken Ermenek'li bağlara taşınır, Mayıs'tan Ekim'e kadar bağlarda yaşardı.
- Evleğinde yaz boyu eğrimler (domatesler) kızarır, çiçeği burnunda bostanlar (salatalıklar) döker, kenarında adam boyu darılar (mısırlar) püskül sallardı.
- Ak toprakla sıvanmış sekileri rengarenk çiçekler, papatyalar, bodelleler, hatmiler, sarmaşıklar sarardı.
- Kuşlar dallarda ötüşür, sincaplar omuzlarda gezer, ceplerde büyür, bizimle yaşardı... Salkım salkım söğütlerin gölgesinde havuza akan sular geçici değil, akşama kadardı...
- Öğle vakti gelince komşuda yoğrulan "Batırma'nın, toprak ocakta haşlanan kelemen (lahananın), arkasından içilen" Kaynarca'nın başka bir zevki, bambaşka bir tadı vardı...
- Batırma sonrası, yaşlılar öğle namazını ağaç gölgesinde edâ eder, çalışmaktan yorulan analarımız biraz kestirir, uzanırdı...
- Sevgililer ürkek bakışlarla, gözucu, kaşarası, birbirini takip ederken, Geceleri sofalar, balkonlar insan sesleriyle şenlenir, coşardı.
- Gümüş rengi ayışığında, sabaha karşı savrulurdu harmanlar...
- Gündüzleri artık kenarına çocukların oyununa, keyfine, hayhuyuna doyum olmaz kadın-erkek, küçük-büyük tek katlı, iki katlı toprak damlı yazlık evlerde, sayvantlarda ve keliflerde; yeşille günboyu içiçe, belki yorgun, fakat mutlu ve gönlünce yaşardı.
- Elmalar, armutlar dallarda kızarır, şeftaliler tadından taklanır; vakti gelince cevizler çırpılır-toplanırdı. Medeş akdimnit, dökülgen üzümlere öbek öbek arılar konar, dizi dizi bandırmalar yol boyu harpuştalarda süzülür, sallanırdı.
- Söğüt dallarından yaptığımız sipsiler, günboyu bindiğimiz salıncaklar, cıngıldaklar, dereboyu yunduğumuz göbetler... Komşu bağından değirmen yapmak için kestiğimiz kabak boruları nar cıfkıları... Kemik saplı bıçakla gövdesine ismimizi oyduğumuz cevizler... Peşine düşüp daldan dala kovaladığımız kuyruğu sırtında sincaplar... Semerine binip eşkırttiğimiz katırlar, eşekler... Göksu kenarında avlanan balıklar, sahibinden habersiz kopardığımız erken üzümler!...
- Sonbaharda ateş rengi pamuk iğdeler, yolboyu mosmor böğürtlenler...

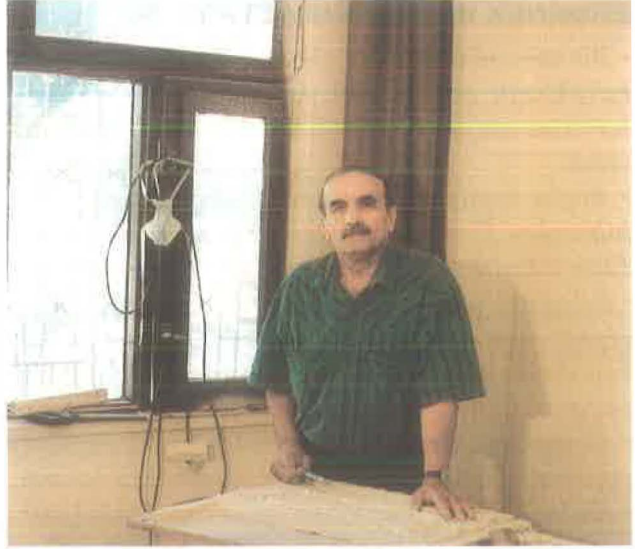
- Dalında sararan ekmek ayvaları, deve dişi narlar; toplarken dalından düştüğümüz muşmulalar... Yük Yük musandıra dolusu meyveler...
- Akşam üstü okul dönüşü peşine düştüğümüz ceviz gömüleri... Pekmez sonrası uç dallarda bıraktığımız arı yeniği sapsarı sultani üzümler... SÖYLEYİN ŞİMDİ NEREDE?...
- İyi günde, kötü günde: Bir tas aş, bir avuç ateşi bölüşen canım komşular nerede?... Çavdı'da Pancarcı'da Kızılkaya, Ayrancı'da, Göbenez'de Hasanpınarı'nda Kovastan'da, Tahtalı'da Fesleğenbağarası'nda, Havuzlu'da bir topak narı; bir diş cevizi bölüşen (saat başı dövüşüp-barışan) oğlanlar, oğlancıklar nerede?..
- Nerede su bendinde tentene (dantel) örüp su bekleyen çiçeği başında becerikli komşu kızları!...
- Nerede: Eteği belinde, avar (sebze) toplayan, avar içiren bacılar, analar!...
- Nerede o çılgin çocuklar, sevgiler, sevgililer. Ay ışığında oynanan oyunlar!... Anlatılan masallar; yolboyu söylenen türküler.
- Nereye gitmiş o canı başında çalparalı gelinler. İşbilen İşbitiren çalmlı kaynanalar, O güzel günler!...
- SELÂM SANA ERMENEK BAĞLARI,
- SELÂM SANA SAHİPSİZ MEMLEKETİM... (Kampüs 29 Ekim 1977)

Halit Bardakçı torunları
İNANÇ, SILA, İREM ve YİĞİT ile...

Mevleviler 2x7 M. Beton Rölyef

Sanatçı ve Rölyef çalışmaları.

Atölye Çalışmaları

Deniz Deniz Akdeniz 2x7 M. Beton Rölyef

(55 x 70 cm) Balıklar (Y. Boya) - 1990

(50 x 70 cm) Pastel Çalışma - 1984

(50 x 70 cm) Eşinin Portre Büstü - 1965

Kilim 2 x 7 M. Beton Rölyef

Karettalar 2x7 M. Beton Rölyef

YASSIKAYA'YA VEDA
(BESTELENMİŞ BİR ERMENEK ŞARKISI.)

Sende gün, sende akşam, sende âlem başkaydı,
Sende hüzün bir başka, sevdalar bambaşkaydı,
Efkar tepeden yüce, akşam derde dert ekler,
Erirdi yüreklerde gözboyu yeşillikler...

Bilmem neydi bizleri mehtabda sana çeken
Bunu hiç düşünmedik sen yerinde dururken...
Yanda top, solda şehir, üstte yalçın kayalar
Sanki şimdi yerinden oynamış hatıralar...

(Halit Bardakçı 1964)

TRT
TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON
KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA

SAYI: B.02.2 TRT. 31.00.02 417

KONU: TSM Repertuar Kurulu İnceleme Sonuçları hk.

HASİP CELİL KOLAS

Mahmuriye Mh. Emir Saadettin Sk. Kocaman Apt. No: 27/1 KONYA

İLGİ: TRT Türk Sanat Müziği Repertuarına alınması amacıyla gönderdiğiniz eserler değerlendirilmiş ve sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Bilgilerini rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

GENEL MÜDÜR ADINA

Zihni DERÇİN
Müzik Dairesi Başkanı

ŞARKININ İLK MISRASI :
Sende gün sende akşam

MAKAMI/USÛLÜ:
Nihâvend

DENETİM SONUCU:
Yayınlanır.

GEREKÇE

TRT' de ilk okuyan: Ankara Radyosu Ses Sanatçılarından: CELAL ABACI. 1997

SÖZ : Halit BARDAKÇI BESTE : Hasip Celil KOLAS MAKAM : NİHAVENT

- ERMENEK'E VEDA -

Sen de gün sen de akşam sen de âlem başkaydı (saz...) (SON)

Ven de hü zün bir baş ka sevda lar bam baş kaydı (saz...) (SON)

sen de hü zün bir baş ka sevda lar bam baş kaydı

E rir di yü rek ler de göz bo yu ye şil lik ler

E f kâr tepe den yü ce ak şam dard e dard ek ler

E f kâr tepe den yü ce ak şam dard e dard ek ler D.C

(saz...) bil mem mey di bizle ri

sa na çe ken (saz...) bu nu hiç dâ şın me dik

Ven ye rin de du run ken (saz...)

yan da top solda şe hir ve yal çin ka ya lar

Ban ki ye rin den oyna mış es ki hâ ti ra lar D.C

ADİL CEYLAN
(EĞİTİMCİ-ŞAİR)

1955 yılında Ermenek'te doğdu. İkokulu ve ortaokulu Ermenek'te okudu. 1976 yılında Ankara Abidinpaşa Endüstri Meslek Lisesinden, 1978 yılında Mersin Eğitim Enstitüsünden mezun oldu. Beş yıl ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra 1982 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri, Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi ve Planlaması Anabilim dalından 1986 yılında mezun oldu. Kırklareli ve Karaman'da beşer yıl ilköğretim müfettişliği yapan Adil Ceylan evli ve iki çocuk babasıdır. Halen Niğde ilinde müfettiş olarak görevini sürdürmektedir. Baba tarafından "Cücallar", ana tarafından "Sabuncular" dan olan Ceylan mesleki çalışmaları yanında şiirle de uğraşmakta olup özellikle çok özgün ve duygu yüklü Ermenek şiirleri ile hemşehrilerinin duygularına tercüman olmaktadır. Şairin "ERMENEK EFSANESİ" adı altında yayınlanmış bir de kitabı vardır.

ERMENEK'TEN ŞEHİRE MEKTUP

Sen gideli ak çemberi örtmedim.
Kara yazmaları bağladım kuzum...
Her ikindin Seyranburnu'na bakıp
Geceler boyunca ağladım kuzum

Ermenek burnumda tüttü diyorsun
Gurbetlik canıma yetti diyorsun.
Şehirde insanlık bitti diyorsun
Bağımıza sekimize dön kuzum.

Ekin elmaları yere serildi.
Arpa-buğday on gün önce derildi.
Baban düğün süre süre yoruldu.
Avar bozumuna bari dön kuzum.

Eğrimler kızardı, üzüm karardı.
Hasretinden betim benzim sarardı.
Yaş yetmişe geldi vakit daraldı.
Son menzile erişmeden dön kuzum.

Keş erikler al al oldu dallarda,
Medeşlere benler düştü, gel kuzum,
Kulağım sesinde, gözüm yollarda,
Tez elden bana bir haber sal kuzum.

Akşam olup gün dağlardan aşınca,
Hasretin ikiye katlanır kuzum.
Aylar oldu gül yüzünü görmedim,
Buna hangi yürek katlanır kuzum?...

Etili ülübüyü pek çok severdin,
Sensiz ümüğümünden geçmedi kuzum.
Yayıp yaydım üç ayaklı tulukla,
İçim iliyerek içmedim kuzum.

Kuşlar nağmesini tutturdu çoktan,
İçime bir tasa çöker hiç yoktan.
Dileğim şudur ki Cenâb-ı Hakk'tan:
Bahtiyar ol özüm, gözüm, can kuzum.

-29.07.1994-

CİĞERPAREM

Ne ilkbaharı kaldı ömrün, ne altın güneşli yazı.
Bir hazan mevsiminin kışkacında kalmışız.
Ne pür neşe çocukluğumuz, ne kara sevdalı gençlik.
Bilmeyecek bir kışın girdabına dalmışız.
Neden sümbüller mor, menekşeler mavi değil.
Nerede yoğurt çiçeklerinin süt beyaz güzelliği?
Ne maldan başlarında zambaklar kalmış, ne kasımpatlar.
Kalmamış harman yerlerinin o eski özelliği.
Pelit ağaçlarının gerdanlığı, güzelim isbitiranlar yok,
Sıra sıra bandırmalar kaybolmuş sufalardan,
Bir ekrana hapsedilmiş dostluklar, muhabbetler.
Kaybolmuş hevenklerin kokusu ambarlardan.

Ey Ermenek! Yeşil gözlü sevgili ciğerparem.
Ey Toroslar diyarında destanlaşan memleket!
Ey Allah'ın bizlere bahsettiği güzellik!
Sana ne kadar da merhametsizce vedâ ettik...
Yosun tutmuş mezar taşlarında bulduk
Sevdiklerimizi,
Mâzinin derinliklerine gömülüp kalmış gönlümüz.
Gözler meçhûle dalmış, hasret şarkısı dudaklarda,
Bir garip sürgünde geçti şu zavallı ömrümüz.

21.02.1995

BATIRIKTIR AŞIMIZ

Sekiler sıvanıp kuyu dolunca.
Sıra batırığa gelir komşular.
Öğlen olup gün tepeye vurunca.
Sıra batırığa gelince gelir komşular.

Haşlansın lahana, bostan soyulsun,
Ak çevizler dibeklere koyulsun.
Dirisi kalmasın iyice döğülsün,
Cümbüşünüz kolay gelsin komşular.

Kefgiyle kuyudan alın suyunu,
Her öğlen oynarız biz bu oyunu.
Araştırdım batırmanın soyunu:
Özbeöz Ermenek aş, komşular.

Böyğanam gelmeden başlamayın ha!
Lahanayı fazla haşlamayın ha!

Masada yemeyi düşlemeyin ha!
Tablayı ortaya koyun komşular.

Dertlere dermandır, dizlere candır,
Gözlere fer olur, damarda kandır.
Ermenekli olmak şereftir, şandır.
Sıkmasını bolca koyun komşular.

Çalın kaşıkları dalın gözüne,
İnanmayın elalemin sözüne.
Yemeyenler birgün vurur dizine,
Ününü cihana yayın komşular.

Doksana yüze de gelse yaşımız,
İlk sırada batırıktır aşımız.
Mideyi bastırır kuru keşimiz,
Onu da yanıma koyun komşular.

Ne baklava ister gönül ne börek,
Ne palize, ne lakişe, ne çörek.
Suyunu içtikçe serinler yürek,
Binbir sır var batırıktır komşular. [3]

15.02.1995

YARIN BAĞA GÖÇÜYORUZ

Duyun mahalleli sevincimizi,
Yarın bağa göçüyoruz komşular.
Yükler denk olacak, keyifler çakır,
Yarın bağa göçüyoruz komşular.

Gelecek var Anamur'dan, Mersin'den
Yatağı yorganı bolca saralım.
Kuyu başı yetim kalmasın ana.
Uzun saplı kefgiyi de alalım.

Ala beygir kişner durur ahırda.
Dedem ninem ayaktaydı sahurda.
Ayrancı sabırsız, aylardır yasta,
Daha fazla hasret çekemem sonra.

Aman et senidini unutmayın ha!
Dolma kıymasını yiyemem sonra.
Topanı da şöyle açığa koyun,
Küllü suda göynek yuyamam sonra.

Eyisıranayı ambardan al gel,
Koşuver Hüsülü Emmiye var gel,
İki kilo pekmez helvası al gel,
Ağzımın tadını bulamam sonra.

Heybenin gözüne koyalım sacı,
Keş kesesini de yerleştir bacı.
Batırık tablası başımın tacı,
Batırığı okkalı yiyemem ana.

Tahra, orak, çükür, kürek kalmasın,
Böyğanam otları elle yolmasın.
Aman çömçe kaldı, unutulmasın.
Tarhana sütlüyü karamam sonra.

Küçük çömlek tereyağı basılı,
Yumurtayla görün siz o fasılı.
Beygir hazır, yuları da kasılı,
Davranın sığağa kalırız sonra.

Gediğin kapısı dikenli çalı,
Maldanlar avardan döşenmiş halı.
Kırkına girecem gelecek Salı,
Kimbilir bir daha göremem sonra.

Medeş muşmalada sallana dursun,
Balyemiş dalında ballana dursun,
Yapraklar hafiften yellene dursun,
Sekinin sırrına eremem sonra.

Cız eriği pek severim ezelden,
Baktım arık geçilmiyor gazelden,
Bana bir iskeliç verin tez elden,
Eğrime suyunu veremem sonra.

Hanım ülübüyle bostan ekildi,
Kenara köşeye fidan dikildi,
Saplar harman yerlerine çekildi,
Seğirdin şenliği göremem sonra.

Serap gördün yine ey deli gönül,
Tarih oldu şimdi sekiler bağlar.
Her yaz mevsimi içim kan ağlar,
Özüm, gözüm, canım, kanım bağlar hey

03.Temmuz.1991

BÖYĞANAM

Rabbim nûru ile yumuş yüzünü
Şefkat yumağıyla sarmış özünü.
Hele bir duysanız tatlı sözünü;
Bizde hep son söz söyley Böyğanam.

Çemberi başında, tesbih elinde,
Sufada yolumu gözler Böyğanam.
Sabahtan akşama kadar görmese,
Yetim guzusunu özler Böyğanam.

Sabah ezanıyla kalkar yerinden,
Şöyle bir Besmele çeker derinden,
Gül suyu kokulu seccadesinden,
Mevlâ'ya dualar eyler Böyğanam.

Sekiler şen değil, gönlüm hoş değil,
Bağ evimiz viran olmuş Böyğanam!...
Maldanlar kurumuş, artık yaş değil,
Sensiz kışa döndü yazlar Böyğanam!...

Haziran 1997

DUYDUNUZ MU KOCA ERMENEKLİLER?

Ermenek'te herşey eridi gitti,
Sevenleri toprakta çürüdü gitti.
Sekilerde eşşek dikenini bitti,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Gözlerimiz ağlamaktan göl oldu,
Susuz kala kala kuyu çöl oldu.
Aşağı maldanda çibıklar soldu,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Köfün eğrim görmez, sepetler üzüm,
Manav çok mu ucuz, a benim gözüm?
Saç sakal akappak, tutulmaz sözüm,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Şehrana tamtakır, sirkeye hasret,
Et senidi, kaç senedir görmez oldu et.
Sohbetler pek tatsız, üstelik te bet,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Eşşekleri Kayseri'ye attınız!
Cevizleri kesip kesip sattınız.
Kurtulduk sandınız, iyice battınız,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Cumma Deresinin pek bolca suyu.
İyiden hoş idi dedemin huyu.
Halvanın mucidi Hüsülü Dayı.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Avcıları elde kafes yürüdü.
Bileği'yi kör dumanlar bürüdü.
Vura vura keklik soyu kurudu.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Esestan adamın özü bizdedir.
En güzel suların gözü bizdedir.
Dünyanın en güzel yazı bizdedir.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Arık başı su kavgamız bol olur,
Sıkışana tüymek dümdüz yol olur.
Bir dua ettikmi yağmur sel olur.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Delallar'ın erken çıkar yemişi.
Pek severdi beni Dingil Emişi.
Şefkat dolu Ali, Veli, Mümüş'ü.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Dibeğe girdimi cevizin özü,
Kıvrma tatlısı söyler son sözü.
Hep bizi görüyor feleğin gözü.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Kadir Emmi Tahtalı'nın arması.
Yalangölü öz bir çıra yarması.
Yaman olur ilahana sarması,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Batırık suyudur kanımız bizim;
Tarhana çorbası canımız bizim;
Dünyayı dolaşır canımız bizim;
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Ülübü yanında pilav hoş olur,
Somun arasına katık keş olur,
Töymekansız sac böreği boş olur,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Sırtımız sağlamdır, arkada kale,
Kız vermeyiz öyle kolayca ele.
Sıkar dişimizi düşmeyiz dile,
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Çıkrık müsanderede çürümüş gitmiş,
Tuluk ayaklanmış, yürümüş gitmiş.
Kısırak semeri sürümüş gitmiş.
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

Çare bulunmuyor gurbet derdine,
Ağıt yaktım kuzusuna kurduna.
Ceylan kurban olsun ana yurduna;
Duydunuz mu koca Ermenekliler?

22.08.1994

PEK GÖRESİM GELDİ SİZİ AĞALAR

Dünyada cenneti görmek isteyen
Söylen Ermeneğe gelsin ağalar.
Gönlünde huzuru bulmak isteyen
Söylen Ermeneğe gelsin ağalar.

Havuzlu altında bir maldan yeter
Gerisi hep sizin olsun ağalar.
Eğrimin kokusu burnumda tüter
Hasretliğim şifa bulsun ağalar.

İstemem betondan evi bucağı
Mutlak sekisinde olsun ocağı.
Ceylan yavrusuna sıla kucağı
Varsın damı toprak olsun ağalar.

Batırık tablası kösülsün dursun
Keşler keselere basılsın dursun
Etler çengellere asılsın dursun
Pek göresim geldi sizi ağalar.

Niğde 10.05.1998

ERMENEK'TE KIŞ

Sene 1968, mevsim kış, aylardan Ocak
Ortalık zemheri, nerdeyse nefesler donacak.
Adam boyu buzlar sarkıyor saçaklarda
Yürümek pek zahmetli, cam gibi olmuş yollarda.
Bir Pazar sabahı, saat yedi, bana göre erken
Şöyle birazcık daha kestireyim derken:
Sabuncu Dedem:
"Oğlum" dedi.

-Dışarıdan haberin yok
Bu sefer işimiz zor, damlarda kar pek çok
Haydi elini yüzünü yıka otur sofranın başına.
Daha yediye kadar yatmadım
Geldim de altmışbeş yaşına.
Ömrüm kıracılıkla geçti, gece ikide çıkardık.
Şimdiki zamanda yolculuk çok kolay artık.
Bu sıralar beygirle Yellibel'i bulurduk
Karaman'dan tuz yükler akşam evde olurduk.
Ne yorgan var ne yatak, çok yattık eski hanlarda
Kaç kez ölümden döndük Bıçakçı Sırtları'nda.

Ortada sini hazır, sulupilav yanında sirke
Barut gibi olurduk, kaşıklayıp pilavı sirkeyi de
içince.
Kapıp kar küreğini bordanın dışına çıktık
Dışarısı bir âlem, hâlâ öbek öbek düşüyor
Diz boyunu beş parmak kadar filan geçiyor.
Buna zemheri derler, bu kadar da olacak
Dur bakalım bu damlar daha kaç kez dolacak?!

Yarısını kürüdük saat dokuz sırası
Kar tepeleriyle doldu bütün sokak arası.
Haciveli Emmi bitişik komşu, o da dam kürümekte.
Ancak her seferinde pek uca yürümekte
Yaşı tahminim seksen, amma bayağı diri
Boynum gibi geliyor bileğinin her biri.
-Kayboldu emmi nerde? Nereye gitti? Derken
Evinin sufasından çılgık yükseldi birden:
-Amanın yetişin Ümmet-i Muhammed, Haciveli
düştü

Mahalleli bir anda o tarafa üşüştü.
Komşu beline kadar gömülmüş tepe aşağı
Can havliyle sallanıyor havada iki bacağı.
Asılıp çıkardılar...

Korkudan gözler çıkmış dışarı
Karısı hem ağlar, hem söyler:
-Koca, buda mı gelecekti seksen yaşında başına?
Adı batmayasica, güzün de düştüydü muşmuladan
Yiyecek aşı varmış, yine öldürmedi ya Yaratan...

Ne o eski kışlar var, ne o nesilden kimse
Taşlı dar sokaklardan her ne zaman geçtimse
Düğünlenir boğazım baktıkça sufalara
Kimse dayanamamış acımasız yıllara.
Acılarla yoğrulmuş bir hayat hikayesi
Derler ki hiç bitmezmiş gariplerin çilesi...

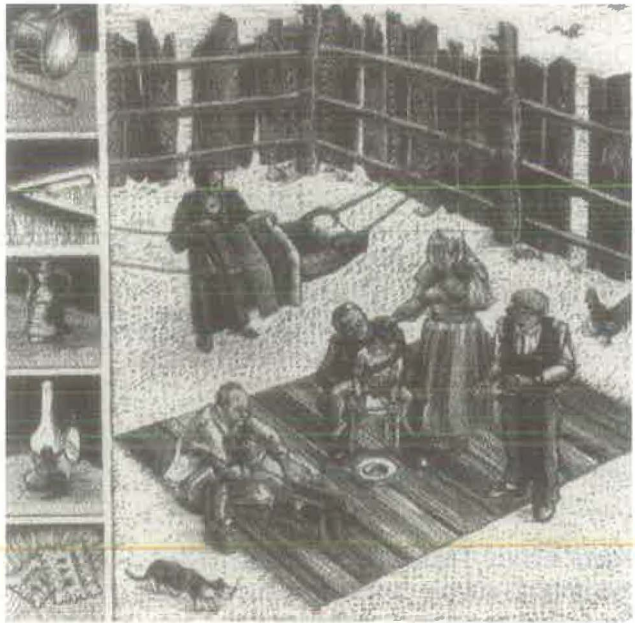
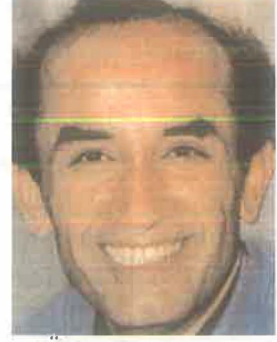
Ermenek 01.09.1975

PROF.HASİP PEKTAŞ (SANAT EĞİTİMCİSİ- SANATÇI-YÖNETİCİ)

1953 yılında Ermenek-Karaman'da doğdu. 1971'de Akşehir İlköğretmen okulu'ndan, 1974'de Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nden mezun oldu. 1982 yılına kadar Öğretmen Okullarında ve Orta Öğretimde resim öğretmenliği yaptı. 1982-1987 yıllarında Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü Grafik Anasanat Dalı'nda çalıştı. 1987 yılından bu yana Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nde öğretim elemanı olarak çalışmaktadır. 1995'de Doçent, 2001'de Profesör, 2003'de Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı oldu.

Birinci Yapı Kredi Yayınları, ikinci baskısı AED tarafından yapılan "Exlibris" hakkında bir kitabı, Grafik Tasarım ve Fotoğraf üzerine makaleleri vardır. Bazı çalışmaları, Belçika'da "Graphia" ve "Boekmerk", Amerika'da "Bookplates in the News" isimli dergilerde yer aldı. Yirmi kişisel sergi açtı, çeşitli yarışmalı ve karma sergilere katıldı. Özgün baskıresim ve fotoğraf alanlarında ödülleri vardır. 1996 yılında üçüncü İtalya-Türkiye Exlibris Bienali'nde birincilik ödülü aldı. 2003 yılında Hacettepe Üniversitesi ve Ankara Exlibris Derneğinin birlikte düzenlediği 1. Uluslararası Exlibris Yarışmasını organize etti. Ankara Exlibris Derneği kurucu üyesi ve başkanıdır.

Web Sitesi: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~hpektas>

Kandırmayın Çocuğu (Linolyum Baskı 44x45 1987).

KARACAOĞLAN VE ERMENEK

Karacaoğlan nerelidir, hangi tarihte nerede doğmuş, nerede yaşamış, nerede ve hangi tarihte ölmüştür?

Büyük halk şairimizin yaşantısı ile ilgili bu sorulara doğru ve kesin cevap verebilmek bugün için çok güç, hatta mümkün değildir. Açık ve kesin olarak cevaplayabileceğimiz yönü hangi bölgede ve nerede yaşamış olduğudur.

Karacaoğlan konusunda araştırma yapan edebiyat tarihçileri ve folklör araştırmacılarından M.Fuat Köprülü, Sadettin Nüzhet Ergun, Cahit Öztelli, Ahmet Karabaklı, A.Kutsi Tecer ve Mustafa Necati Karaer gibi bazı kişiler bu konuya bir hayli eğilmiş olmalarına rağmen yukardaki soruları kesin olarak açıklığa kavuşturmuş değillerdir. Bazılarına göre Karacaoğlan 15.yy.da, bazılarına göre 16. veya 17.yy.da yaşamıştır. Bazı kaynaklara göre Erzurum'da doğmuş, bazılarına göre Kırşehir'de, Binboğa'da, Ermenek'te, bazılarına göre Bahçe kazasının Gökçe Köyü'nde, Kilis'in Zobular Köyü'nde doğmuştur. W.Radlof'un iddiasına göre ise Belgrat'lı olup (!) asıl adı smayıl'dır. (Bakınız: Saadettin Nüzhet Ergun-Karacaoğlan, ag,e s.13) Ölümüne ve mezarının bulunduğu yere gelince: Akşehir'li Ahmet Hamdi Efendi'nin araştırmalarına ve hatıra defterindeki kayıtlara göre "Maraş civarında Cezel Yaylası'nda doksan altı yaşında iken vefat edip vasiyeti üzerine تنها bir pınar başında defn olunup, sazı ölünceye kadar baş ucundaki ağaçta asılı durduğu tevatüren mervidir. A.Adnan Saygun: Şairin, Erzurum'un Oltu ilçesi'nin Penek köyünde öldüğü mezarının Zemzem Dağı'ndaki Yasamal Yaylası'nda bulunduğunu ileri sürer. Cahit Öztelli'ye göre: İçel'in Mut Kazası'nın Çukur köyünde bir tepe üzerinde gömülüdür. Hatta Mut'lular bu iddiayı biraz da turistik istismar konusu yaparak Mut parkına ozanın bir de heykelini dikmek cesaretini göstermişlerdir (şayet Toroslu, içli, yanık bir âşık; bir Türkmen tipi yerine, iri kıyım bir Kırkpınar güreşçisine benzeyen bu heykele Karacaoğlan denilirse... Ve gerçek Karacaoğlan hayranlarının gönlündeki tipi canlandırabiliyorsa!...). Sayın Mustafa Necati Karaer'in de belirtmiş olduğu gibi "Karacaoğlan tıpkı Yunus Emre gibi, yüzyıllardır Türk insanının gönlünde yer tutmuş ve onun hem sevinçli hem de acılı günlerinden vazgeçilmez dostu olmuştur. Bu yüzden, Anadolu'nun her karış toprağı Karacaoğlan'ı kendinden saymış ve mezarına sahip çıkmıştır." Bununla beraber günümüzde bu tip değerlere sahip çıkmak isteyenler çoğalmakta, turistik amaçlarla istismar edilmektedir. Ayrıca, her insanın doğduğu veya öldüğü yer değildir çok kez memleketi. Çünkü

doğmak ve ölmek insanın kendi elinde olan bir hadise değildir. İnsana, şuralı veya buralıyım dedirten husus daha çok; yaşadığı ömrünü geçirdiği, hayatını kazandığı, her fırsatta söz konusu ettiği, dertleri ve güzelliği ile ilgilendiği, suyu, havası ve insanlarıyla kendisini tamamladığı yerdir.

Karacaoğlan 16. ve 17. yy.da doğmuş büyük bir halk ozanı olarak şu kentte doğmuş veya bu kentte ölmüş olabilir. Kaldı ki bu durumu açıklığa kavuşturacak; ölüm, doğum yer ve tarihlerini kesin olarak ortaya koyan güvenilir bir belge de yok ortada. Ayrıca Anadolu gibi şair ve ozan yatağı bir beldede bir tek Karacaoğlan yaşadığını, başka karacaoğlanlar, karakızlar olmadığını; orada burada mezarı diye gösterilen, tarihi ve yeri verilen kişilerin bir başka karacaoğlana ait olmadığını kimbilir, kim iddia edebilir. Durum böyle olunca gerçek ozan, söz konumuz Karacaoğlan'ın yaşamından bizlere intikal eden yönü, araştırmacıların da birleştiği tek husus, Karacaoğlan'ın halen yaşayan şiirlerindeki arı Türkçe, öz ve üslup özelliği ile belirli bir bölge içinde daha çok dolaşması; belirli dağlara ve doruklara, bellere ve geçitlere yaylalara ve aşiretlere, güzellere ve güzelliklere seslenip durmasıdır. Ozana bu açıdan tarafsız bir gözle bakıldığında Karacaoğlan'ın şuralı veya buralı olmaktan öte TOROSLU BİR HALK ŞAİRİ olduğu gerçeği ortaya çıkar. Karacaoğlan, Anadolu'nun kapılarını ilk zorlayan (1071 öncesinde) Türklerden, Türkmen yörükleri dediğimiz göçebe bir Türk boyundandır. Doğuda Adana, Batıda Antalya, kuzeyde Karaman, Konya arasında kalan bölge içinde Toroslarda mevsime göre sahilden yaylaya; yayladan sahile sürüleri, obaları, develeri ile göçüp durmuş bir yörük boyuna mensuptur. Şiirlerinde bu bölgenin iki de bir söz konusu edilmesi, sık sık özlem ve hasretle anılması bunu açıkça göstermektedir. Bu nedenle diyoruz ki Karacaoğlan şuralı veya buralı olmaktan ziyade her yönüyle Toroslu bir halk ozanıdır. Kışları Adana ve yöresine indiyse yazlarını Torosların başındaki yaylalarda; buz gibi pınarın başında, ardıçların gölgesinde, kendinden olanlarla geçirmiştir. Gördüğü güzellikleri, yörük kız ve gelinlerine olan garip tutkusunu mısralarında dile getirmiştir. Şiirleri buna açıkça tanıklık etmektedir. Ermenek yaylaları, yörüklerin bilhassa rağbet ettiği ve halen kendi soyundan Türkmenlerin yaşadığı "Barçın Yaylası" Karacaoğlan'ın yaşadığı, dolaştığı, üzerine şiirler yazdığı yerlerdendir. Ermenek çevresinde yaşayan arı Türkçe ile, şairin şiirlerinde kullandığı dil arasındaki benzerlik, deyiş özelliği, benzetme ve

yer isimlerinin de dikkate alınması kaydıyla denilebilir ki Karacaoğlan şuralı veya buralı olmaktan ziyade Ermenek'lidir. Belkide hayatında en çok yaşadığı ve dolaştığı bölge Ermenek ve çevresindeki yaylalar olmuştur. Aşağıda sunacağımız şiirleri de bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Fakat biz bu konuda, bütün açıklığa rağmen Karacaoğlan ille de Ermenek'lidir, diyerek onu inhisarımıza alacak değiliz. Aksine Karacaoğlan; ona ulaşabilen, onu yeterince tanıyabilen herkese arkadaş, dost ve hemşehridir. Bununla beraber şu da bir gerçektir ki Toroslar, Ermenek ve onun en güzel yaylası Barçın, ona yurtluk; yaylalık etmiştir. Bu düşüncemizi açıklığa kavuşturan şiirlerinden bir kaçış aşağıda sunulmuştur.

Bellerinde gördüm lâhur şalını
Yanakları gülden almış alını
Ak sıktırma kavuşturmuş belini
Güzelleri bildim bunlar sultandır.

Üç kumrudur su başında ötüşür
Yol üstünde bana seyran yetişir
Yatışır mı deli gönül yatışır
Avcıyım amma onlar benden şahandır.

Karacaoğlan der bu yer neresi
Altınoluk Pınarbaşı süresi
İnce belde saçlarının turası
Böyle selvi endam akla ziyandır.

Ala gözlüm benim ile gidersen
Bahar ayları gelsin de gidelim
Dağlar almış ilkimini karını
Yollar çamur kurusun da gidelim

Erisin dağların karı erisin
İnsin seli düz ovayı bürüsün
Türkmen ili yaylasına yürüsün
Ak kuzular melesin de gidelim.

Meth ederler Karaman'ın ilini
Köprüsü yok geçemedim belini
Kervan Yaylası'nı Perçem Beli'ni
Lâle sümbül bürüsün de gidelim.

Karacaoğlan der ki ama ne fayda
Rağbet kalmadı hiç yoksula bayda
Bu ayda olmazsa gelecek ayda
Oniki ayın birisinde gidelim.

Sarı çedik giymiş koncu kısarık
Gidiyor da birim birim basarak
Anası huri de kızı besilek
Emirlerden bir kız indipınara.

Sarı çedik giymiş koncu dizinde
Arzumanım kaldı ala gözünde

Böyle güzel M'olur köylü kızında
Emirlerden bir kız indi pınara.

Karacaoğlan der ki nolup nolmalı
Keten gömlek giymiş kolu sırmalı
Anasını öldürüp kızın almalı
Emirlerden bir kız indi pınar(2)

(1) *Kervan Yaylası, Kervan Alanı, Perçem Beli Anamur-Ermenek arasında belirli yerlerdir. Bakınız: Karacaoğlan-S. Nüzhet ergun. Syf. 169*

(2) *Sarı çedik: Ermenek çevresindeki yürüklerin eskiden giydiği zenne çizmesi, ucu sivri, dikişli ve kaytanlı. Emirler: Halen Barçın yöresinde yaylayan bir göçmen aşireti.*

BAZI BULUŞLARIN ERMENEK'TE GELİŞ TARİHLERİ VE ÖYKÜLERİ

İLK GRAMOFON

İlk adı fonograf, yöresel adı "ÇALGI" olarak anılan Gramofon, Ermenek'e ilk defa 1920 yılında "Deli Keşçi'nin Mustafa Efendi" adı ile anılan şahıs tarafından Şam'dan getirilmiştir. Araç, kabak çiçeğini andıran borusu ve sesiyle çevrenin ilgisini çekmiş ve süratle yayılmasını sağlamıştır. Gramofon, 1789 yılında Edison tarafından bulunmuş; 1890 yılında yayılmaya başlamış olduğuna göre piyasaya çıkışından tam 30 yıl sonra Ermenek'e girmiş demektir ki bu da o günün olanaklarına ve diğer çevrelere göre oldukça erken sayılan bir olaydır. Kenar bir Anadolu kasabası için erken benimsenmiş ve kazanılmış bir uygarlık ürünüdür.

İLK OTOMOBİL

Ermenek'in coğrafi yapısı, çevre ile olan yol ilişkileri, yirminci yüzyılın fezayı fetheden şu son yarısında bile halen BİR ÇIKMAZ SOKAK durumunda oluşu, ve o günün bütün olanaksızlıkları da dikkate alınırsa; benzinle çalışan ilk otomobilin 1925 yılında piyasaya çıkmasından tam dört yıl sonra Ermenek'e girmesi gerçekten Ermenek için olağanüstü bir hadisedir. Ermenekli ve Ermenek seven insanların olağanüstü ve uygarlığa karşı uyanık zihniyeti, "DİNGİLİN DÜZ DURMADIĞI YERİ" tekerlek izleriyle mühürlenmiştir. Halk arasında, bu alandaki unutulmaz çalışmalarıyla "Yolcu Kaymakam" diye anılan, enerjik ve yurtsever insan OSMAN FİKRİ BEY, 1929 yılında Ermenek-Kazancı arasında halk yardımıyla bir yol yaptırmıştır. Daha sonra bu yolu, kereste tüccarlarının Anamur yaylasından Kazancı Nahiyesinin üstüne kadar yaptırmış olduğu yola bağlamak için harekete geçmiş, Kazancı halkının da bu alandaki çalışmalarıyla muvaffak olmuştur. Roma ve Bizans çağından beri mevcut olan ve

1887 yılında yeniden elden geçirilip taş döşeme yapılan Ermenek-Gölnar-Silifke yolunun Ermenek, Kazancı arası da bu şekilde halledildikten sonra (Eski yol Görmel'den, Erikderesi'nden, Gölnar üzerinden Silifke'ye ulaşıyordu.) Kaymakam Osman Fikri Bey, Doktor Nâzım Ünsal'la beraber Gölnar üzerinden Silifke'ye gitmişlerdir. Niyetleri bu yoldan Ermenek'e ilk motorlu vasıtayı getirmektir. Bu düşünce ile Silifke valisini ziyaret ederler, düşüncelerini ve yol durumunu anlatırlar ve validen özel taksisini Ermenek'e götürmek müsaadesini alırlar. Bu arada durumu Ermenek'e; tahrirat kâtibi Ahmet Eren vasıtasıyla belediye başkanı Emin Hâmi Koçaş'a ve İlkokul başöğretmeni (Müdürü) Reşat Hoca'ya bildirirler.

Bu haberi alan halk ve ilkokul öğrencileri heyecan içinde Deliklikaya'ya kadar karşılamaya giderler. Bir kısmı yol güzergâhını görebilmek için kayaların başına çıkarlar; bir kısım gençler Üçtaşıcı'ne kadar giderler. Bütün gözler Kocayokuş'a dikilmiştir. Vakit oldukça gecikmiş ve akşam olmak üzeredir. Bu sebeble bir kısım bekleyenlerden birinin "Hey... geliyor..." diye bağırması üzerine halk geri döner ve sabırsızlık içinde otomobilin yaklaşmasını bekler. Bu arada araba Deliklikaya dibinde halkın arasına girer, Kaymakam Osman Fikri Bey, Doktor Nâzım Bey ve yanındakiler alkış tufanı içinde şehir ileri gelenleri ve halk tarafından tebrik edilir. Böylece ilk motorlu vasıta 1929 yılı nisanın son haftası içinde BUGÜN BİLE DİNGİLİN DÜZ DURMADIĞI BELDEYE sokulmuş olur. Değerli Kaymakam Osman Fikri Bey ve muhterem hemşehrimiz Sayın doktor Nâzım Ünsal yardımıyla başarılan bu ilginç iş Silifke valisine bildirilir ve arabanın halka teşhiri için iki gün kalması istenir. Daha sonra zamanın Konya Valisi İzzet Bey'e tel çekilerek: "Medeniyet getiren ilk motorlu vasıta Ermenek'e gelmiştir." Şeklinde bildirilir. Ermenek yollarını ve çevre ilişkilerini çok iyi bilen vali haberi alınca hayret içinde kalarak "Nereden ve nasıl gelmiştir?" diye sorar. "Halk yardımı ile yapılan Kazancı-Anamur yaylası ve Gölnar üzeri Silifke'den getirilmiştir." Şeklinde cevap verilir. Vali, heyecan ve takdir dolu duygularla memnuniyetini bir tel çekerek Ermenek ve Ermeneklileri ve önderleri tebrik eder.

İLK RADYO

İlk radyo, 1932 yılında Emin Hâmi Koçaş tarafından belediyeye getirilmiştir. Baltıc marka, K:14 tip, dört lâmbalı, akü ve batarya ile çalışır, Stokholm menşeli olan radyo halen Emin Yıldız'da saklıdır. İkinci radyo 1935 yılında elektrik santralının açılmasıyla Siemens firmasınca belediyeye hediye edilmiş olup, "PILCO" marka, ceryanlı, 11 lâmbalı, büfe tipi radyodur. Halen Belediyede olup kullanılmamaktadır. Zamanında haber ajansları

ve İkinci Cihan Harbi haberleri belediye balkonuna asılan hoparlörler vasıtasıyla bu radyolardan dinlenmiştir. Radyo'nun radyo olarak insanlık hizmetine girişi, ve dünyada devamlı olarak radyo yayınları ilk defa 1920 yılında olduğuna göre oniki yıl sonra Ermenek'e girmiş demektir. Bu da yine devrine ve uygarlık gelişimine ve diğer benzer çevrelere göre erken bir olaydır.

İLK SİNEMA

İlk sinema sessiz sinema türünden olup 1932 yılında "Mustafa Kabakçı" adında bir şahıs tarafından getirilmiştir. 32 Wattlık benzinli bir jeneratörle çalışan sinema, Taşbaşı semtinde, bugünkü Mevlüt Çekiç'e ait dükkânın bulunduğu yerde mevcut 50-60 kişilik bir salonda (Kahvehanede) giriş (Beş kuruş) ücretle bir yıl kadar çalıştırılmıştır. Sonra makineyi belediye satın almıştır.

Daha sonra 1946 yılında Halkevi tarafından seyyar ve sesli 35 mm.lik bir sinema makinası getirilerek tulûat tiyatrosu olarak çalıştırılan Kâzım Öztürk'e ait UZUN KAHVE'DE (Şimdi yıkılmış ve Sipas Camii doğusundaki yerine fırın yapılmıştır.) çalıştırılmıştır. Bundan sonra Hüsametdin Susanlı tarafından üçüncü seyyar makina getirilmiş, daha sonra Tol Medrese bahçesinde ve Öğretmen Şevket Özmen'in evinin bulunduğu yerde Mustafa Arıkan'a ait binanın zemin katında uzun yıllar çalıştırıldıktan sonra 1960 yılında belediye tarafından yaptırılan modern binasında hizmete geçmiştir. (Türkiye'ye ilk sinema 1896-1897 yıllarında gelmiştir. İstanbul'da Galatasaray'da Sponek adlı birinin birahanesinde gösterilmiş, daha sonra da Şehzade başında Fevziye kiraathanesinde oynatılmıştır. Sinemayı getiren adı bilinmeyen bir Fransız ressamıdır. Hayat Ans.Cilt 6 bak.)

İLK ELEKTRİK

Ermenek elektrik santrali belediye başkanı rahmetli Emin Hâmi Koçaş zamanında ve onun sonsuz gayreti ile kurulmuş ve 1 Eylül 1934 tarihinde hizmete girmiştir. Türkiye'de Tarsus ve Akşehir'den sonra elektriğe kavuşan üçüncü kazadır. Daha Türkiye'nin birçok vilâyetlerinde bile elektrik yokken Ermenek bütün imkânsızlıklar içinde bu her türlü teknik gelişmenin anaşısı olan medeni nimete kavuşturulmuştur. (Elektrik santrali ve Emin Hâmi Koçaş Bölümlerine bakınız.)

İLK TELGRAF VE TELEFON

1888 yılında postahane kurulmuş, 1905 yılında telgraf hizmete girmiştir. (PTT TEŞKİLÂTİ BÖLÜMÜNE BAKINIZ.)

İLK BASIMEVİ

Ermenek her yönüyle, okuyanı ve okutaniyla; nüfusuna göre yüksek, münevver kitlesiyle gerçekten aydın bir çevre olmasına rağmen basimevi yönünden çok geç kalmıştır. Biraz da sebep böyle bir kuruluştaki ticari endişeler olmuş, gerekli basın ihtiyaçlarının Karaman-Konya gibi merkezlerde kolayca sağlanmış olması bunun geç kalmasına yardım etmiştir.

Ermenek'te ilk basimevi 1 Mart 1971'de hizmete girmiştir. Sipas Camii civarında Cevdet ve Vehbi Ünsal ailesine ait binanın birinci katında hizmete giren basimevi İzmir yapısı ÜSKÜL marka 42 x 62 cm. Marjlı yarı pedal, yarı otomatik bir tesistir. Ermenekli esnaf ve iş adamlarının ortaklığı ile kurulmuştur.

İLK GAZETE

Ermenek'te ilk gazetenin çıkışı Ermenek'te matbaa açılışından çok önce Sn. Ahmet TEZCAN tarafından 22.07.1966 tarihinde olmuştur. Büyük özveriler içinde hazırlanıp Konya'da bastırılan gazete Ermenek'te uzun yıllar hizmet vermiş, Ermenek'in dili, kulağı olmuştur. "ERMENEK POSTASI" adını taşıyan gazete daha sonra kapanmıştır.

YEŞİL ERMENEK

Gazeteci MUSTAFA ŞENOL'un sahibi ve mesul müdürü olduğu "YEŞİL ERMENEK" gazetesi 1971 yılından beri aralıksız çıkmakta olup Ermenek için büyük bir boşluğu doldurmakta, değerli hizmetler vermektedir.

FOLKLÖR

DÜĞÜN GELENEKLERİ

KIZ GÖRMEYE GİTMEK

Oğlanın halası, teyzesi ve annesi gibi yakınlarından 2-3 kişi belli etmeksizin kız evine bir bahane ile gider, otururlar, hoş beşten (hâl hatır etmek) sonra kahve gelir. Kız evindekiler gelenlerin neye geldiklerini fark ettikleri için bir gıvşıltı (Hareket-telâş) başlar.

Kız gelir, el öper hemen dışarı çıkar. Su istenir (kızı yakından görmek bahanesiyle); ev içinin temizlik, tanzimi, tertip ve düzenine bakılır. Tuvalete gitmek bahanesi ile tuvalet ve bulaşıklık gibi yerler sezdirmeden kontrol edilir. Kızın yemek yapma ve işgüzarlığını ölçmek için birlikte götürülen küçük çocuğa ağlamassa bir çimdik atılır. Ev sahibi ne istediğini sorduğu zaman “şu çocuğun yumurta boğazından usandık” deyip, o değilden çocuğa hafiften bir vurulur.

Mesele anlaşılmıştır. Kız anası görümlük kızına “Ayşe, Fadime (adı ne ise) çocuğa bir yumurta pişir gel” der.

Kız şayet yumurtayı, tuz, tava, yağ, ekmek ve kaşık gibi malzemeyi tekrar tekrar sağa sola koşup aramadan bulup, bir defada getirip çocuğun önüne oturursa makbul sayılır. (Plânlı, programlı, düşünceli, fikirli ve firsatli olduğu düşüncesine varılır.)

Bu arada oğlan anası Kaynana ocağa doğru gider, kızın başına dikilir; “pek pişirme yavrum” gibi lâflarla kızın iş yapışını kontrol etmiş olur. Biraz daha oturduktan sonra müsaade istiyerek (Kalın sağlıcakla) gibi sözlerle vedalaşıp ayrılırlar. Buna KIZ GÖRMEYE GİTMEK denir. Eve dönüşte beraberce ve diğer ev halkı önünde kız evinde görülenlerin ve kızın eleştirisi yapılır. Şayet kız uygunsa, beğenilmişse birkaç gün sonra istemeye gidilir.

KIZ İSTEMEYE GİTMEK

Kızı görme işleminden birkaç gün sonra aynı kadınlar mahalleden münasip yaşlı ve güngörmüş bir kadının başkanlığında üç beş yakın akraba ve hısımin iştirakiyle kız istemeye gidilir. Mesele artık kız evi tarafından iyice anlaşılmıştır.

Hoş beşten ve hâl hatırdan sonra (Hoş geldiniz, nasılsınız gibi sözlerden sonra) oğlan evinin yaşlı ve işbilir kafile başkanı kız anasına hitaben; “Gel şuraya yanıma bir otur, diyeceklerim var.” Gibi sözlerle esas konuya gireren: “Allahın emri,

peygamberin gavli üzere sizden hısımlık ummaya geldik (Akrabalık dileğinden bulunmaya geldik) düşünün-dökün bir cevap verin, erkeklerimiz gelecekler” der. Kız anası “Ne bileyim... Bilmemki!... gibi sözlerde bulunup gelen elçileri (kız ismeye gelenleri) uğurlarlar.

Eğer kızı veresileri varsa 1-2 gün sonra kız evinden oğlan evine “Buyursunlar” diye haber gelir. Aksi halde: “Kızımız henüz ufak; şimdilik kız çıkaracak durumda değiliz. Abisi askerde, şimdi iş güç vakti, Ağasını (Ağabeyini) evermeden kız çıkaramayız, elimizden tutan yok, yalnızız” gibi bahanelerle oğlan evini savarlar (atlatırlar).

“Buyursunlar” denilmişse bu kez erkekler SÖZ KESMEYE (ŞERBET İÇMEYE) GİDERLER. Birkaç Kg.şeker alınıp (Şerbet yapmak için) önceden kız evine gönderilir. Akşam da erkekler (Oğlan babası, dede, dayı, amca, hısım, akraba, konu komşudan münasip olan erkekler; mahallenin ileri gelenleri yaşça ve mevkiye büyükleri) mahalle camii imamı çağrılır. Alay halinde önde ve arkada ellerinde gaz fenerleri, ve Lûx lambâları taşıyan mahalle gençlerinin refakatinde kız evine doğru yola çıkılır. Alayı görenler arasında, cadde ve sokaklarda “Falanlar falanların kızına bu akşam şerbet içmeye gidiyorlar” gibi sözlerle dedikodular yapılır.

Mevsimine ve kız evinin durumuna göre oğlan tarafı kız evi tarafından ağırlanır (izzet-ikramda bulunurlar). Şayet mevsim bahar ise damda veya hayatta; yazsa harmanda veya sekide (Toplantı yerinin durumuna göre) elektrik veya Lûx lambâları ile aydınlatılmış, taban halı ve kilimler serilmiş, dört köşe köşebaşı minderleri ve yastıkları, yüz yastıkları ve kırlentlerle donatılmış vaziyette yapılır. Kız tarafının genç kızları, erkekleri ve kadınları telaş içinde hizmetten hizmete koşarlar. Yatsıya kadar eskiden-yeniden sohbetler edilir. Şerbet içilir. Hoca Kur'an okur; duada bulunur. Bir müddet daha oturduktan sonra cemaatla namaz kılınır veya topluca kalkılır yine aynı merasim ve ihtişamla fenerliler arasında oğlan evine dönülür, ve topluluk iyi diliklerle dağılır. Buna da ŞERBET İÇME denir.

SANDIK GİTME (Sandık Götürmek)

Düğüne 10-15 gün kala oğlan evinden kız evine sandık gider. Yani kıza ve yakınlarına düğün için alınan eşyalar ve hediyeler bir sandık içinde yine şerbet içmeye gidilirken ki gibi bir grupla ve merasimle kız evine sandık götürülür. Buna “Sandık

Gitme" denir. Sandık oğlan evinden bir delikanlının omzuna verilir. Merasim alayının arkasından aynı grupla gider. Sandık götürme işi "Şerbet içme" merasimi gibi gece yapılır. Gerek şerbet içme gerek sandık götürme gerekse kına ve düğün perşembeyi cumaya veya pazarı pazartesiye bağlayan gecelerde yapılır. Zira inançlara göre bu geceler "HAYIRLI GECELER" olarak telâkki edilir. Sandık götüren delikanlıya kız evi tarafından para ve çevre (MENDİL) verilir.

Sandığın içinde kıza ve yakınlarına oğlan tarafından alınan şu gibi eşyalar bulunurdu:

2 takımlık meydani (Bir cins ipekli)
2 takımlık hurşudiye (Bir cins ipekli)
2 takımlık kutnu (Antep yöresi ipeklisi)
5 arşın bindallı (Mıhlama) üzeri sim işli kadife
5 arşın kadife
Hırkalık seten
5 Yirmilik altın bir vurgu
5 Saçbağı gümüşten (3 borulu)
50 onluk altın (arın altını) ve bir mahmudiye altın (Dizginin ortasına konulur.)
25 Yirmilik altın bir yedek, (arın altınının üzerine takılır)
40 Yirmilik altın bir saka altını

Yukarıda saydığımız bütün altınlar belirli bir sıraya göre bir mor fese yerleştirilir.

5 arşın basma (bağlama şalvar için)
3 arşın basma (killik)
4 arşın basma (İç gömleği için)
1 Trabulus kuşak
1 Yeşil vele (Pullu vele)
1 Kırmızı krep (Fese çekmek için)
1 Mor fes

2 Yazma
1 Tülbent
1 Kenarı sulu üslük
1 Siyah çorap
1 Kutu saç yağı (makyaj için)
1 Galloş (Rugan derili arkası mahmuzlu ökçesi gömme, kundura mes demektir?)
Kına
Sabun
Şeker
Kahve
2 Takım yatak yüzü
4 Köşe başı yüzü

KULLUKLAR

(Yakın akrabaya alınan giysiler)

Babaya elbiselik
Anaya elbiselik
Kızkardeşlere birer takım elbiselik (Zifirden)
Oğlan kardeşlerine birer ceketlik kumaş
Monaya bir takım elbiselik(1)
Halaya, Teyzeye 5 er arşın elbiselik kumaş
Dedeye ceketlik kumaş

(1)Mona: Yörede, bazı muhitlerde büyükanneye "Mona" denir.

ESVAP KESİMİ

Sandık gittikten 2-3 gün sonra esvap kesimi'ne gidilir. Bu merasim sadece kadınlar arasında ve gündüz yapılır. Genellikle Perşembe veya Pazartesi gününe rast getirilir.

Esvap kesimine gidilecek günden bir gün evvel oğlan evi tarafından kız evine:

2 kutu düğçük,
2 kutu bulgur,
1 yan et (Bir keçi veya koyun yarısı)
4 okka piringç,
4 okka bal,
3 okka sade yağ, gönderilir buna "Masarîf Göndermek" denilir. Masarîf gittikten bir gün sonra oğlan evinin kadın tabakası, hısım, akraba, konu komşu oğlan evinde toplanıp 30-40 kişilik bir grup halinde kız evine "ESVAP KESMEYE" giderler. Kız evine varınca gelinlik kız oğlan evinden gelenlerin başta mona veya kaynana olmak üzere (Yaş sırasına göre) el öper. Bu esnada onlar da kızın eline para, altın gibi hediyeler koyarlar. Orada akşama kadar düğün edilir, yenilir içilir, ikinci üstü dağılır. Bu arada düğün günü kararlaştırılır. Genellikle esvap kesimini takip eden perşembeye veya pazartesiye göre ayarlanır. "Esvap Kesim"nden bir don (Kilot) veya iç gömleği kesimi yapılır.

Kız evine sandık gittikten sonra iki gün süreyle konu komşu kız evine sandığa bakmaya gider. Sandığa bakmaya gidenlere kız tarafından birisi sandığı gösterir. Gelen hediyeler ve ziynetler tek tek gözden geçirilir. Sandık gösteren kadın üstlerindeki etiketlere bakarak "Şu Monaya, şu kayınnaya, şu oğlan kardeşe, şu babaya" gibi sözlerle hediyelerin kime ait olduğunu söyler. Esvap kesimi ile düğün günü arasındaki zamanda (2-3) gün oğlan evi telaştadır. Bir gün akşama kadar konu-komşu, hısım-akraba toplanıp oğlan evine ekmek yapar. İkinci gün baklava börek gibi yemeklerin hazırlığı yapılır. Salı gün davetiye çıkarılır.

Davetiye işi, önceden liste hazırlanır; bir yetişkin kişi; konu-komşu akraba ve münasip kişileri tek tek dolaşıp velimeye (yemek ziyafetine) davet eder. Gelecek misafirin adedine göre 8-9 grup yapılır ve her grubun yemeğe davet saatleri kendilerine söylenmek suretiyle; meselâ: "Çarşamba gün saat 14.00 de çorbayı Ahmet Efendi Emmimlerle içeceğiz. Buyurun bekleriz..." şeklinde oğlan babasının adı zikredilerek dâvet edilir. Dâvet edilen de "kısmetse geliriz sağ-olun." gibi sözlerle mukabelede bulunulur. Çarşamba gün bütün davetliler kendilerine belirtilen gün ve saatlerde grup-grup gelip "velime yerler." Velime yeme işi şayet oğlan evi müsaitse oğlan evinde; değilse en yakın münasip komşunun evinde yapılır. Kapıda karşılayan ve yol gösterenler bulunurlar. Yemek sinilerde ve tahtadan yapılmış dairemsi 10-12 kişilik velime tablalarında yerde oturularak yenilir. Velime yemekleri ikram sırasına göre şöyledir:

- 1.Yoğurtlu ve etli pirinç çorbası,
 - 2.Bamya,
 - 3.Su böreği (yanında yayık ayrıntı)
 - 4.Tas kebabı (sulu et yemeği)
 - 5.Baklava,
 - 6.Etli pirinç pilavı yanında üzüm hoşafı, vb.
- Yemekten sonra iki genç elinde leğen ibrik sabun ve peşkir ile tek tek misafirlerin önü dolaşır ve eller yıkanır-kurulanır. Daha sonra sade kahve ve sigara ikram edilir. Bu esnada ikinci grup yemeye gelmeye başlamış olduğu için hemen kalkılır ve "Velime yedirme işi" böyle gruplar halinde yapılır. Aynı gün akşam yemeğine kız tarafı; (Kız babası, dedesi, dayısı, amcaları, enişterleri, vb.) ve oğlan tarafı yakınları çağırılır. Akşam yemeğinden sonra kız ve oğlan evinde "Kına yakma" merasimi başlar. Onun için bu geceye (KINA GECESİ) denir.

OĞLAN EVİNDE KINA

Yemekten sonra, şayet mevsim kışsa içerde; baharsa, şerbet içmede olduğu gibi damlarda veya hayatta ışıktandırılıp döşenmek suretiyle dışarda yapılır.

Yemek, temizlik ve kahve faslından sonra damat adayı ve yanında sağdıçı topluluğun tam ortasına bir seccade veya halının üzerine yönü kibleye diz üstü otururlar. İlâhiler başlamıştır. İlâhiler bazen de bütün topluluğun iştirakiyle koro halini alır. Bu arada gündüzden çağırılmış olanlardan isteyenler tekrar "KINA YAKMAYA" gelirler.

İlâhiler bittikten sonra bir kahve tepsisinin üzerinde 20-25 mum yakılmış olduğu halde kalaylı tasta yoğrulmuş olarak kız evi tarafından gönderilmiş

olan kına tepsisi gelir. Bu tepside mum ve kına tasından başka iki tane de damadın ve sağdıçının eline bağlanmak üzere kırmızı krep mendil bulunur. Hoca veya uygun bir şahıs tarafından damat adayı ve sağdıçın sağ ellerinin ortasına kına sürülür ve kreple bağlanır bu esnada millet damadın eline hediye koymak için (Para veya altın) telaşlanır. Kız babası, oğlan babası, misafirler ve diğer yakınlar, damadın yakın arkadaşları damadın ve sağdıçın eline veya cebine hediyelerini koyarlar. Bu arada ilâhiler yeniden başlar... Kına ve hediye faslından sonra Kur'an okunup dua edilir. Ağır ağır misafirler dağılmaya başlar. "Allah bir yastıkta ihtiyarlatsın, Allah mes'ut ve bahtiyar eylesin, mutlu ve bahtiyar olasınız, vs." gibi iyi dileklerde bulunulur. Böylece oğlan evinde kına işi bitmiş olmakla beraber damadın arkadaşları ve gençler arasında sabahlara kadar süren kadınlı, içkili oturak âlemleri devam eder.

KIZ EVİNDE KINA (KIZ KINASI)

Gelin Cuma gün gelecekse (ki genellikle öyle olur) çarşambayı perşembeye bağlayan akşam kız evinde kına yakılır. (Oğlan evinde de damada kına yakma merasimi yukarda bahsettiğimiz gibi aynı gece olur.) Bu geceye her iki tarafta da "KINA GECESİ" denir. Ayrıca salıyı çarşambaya bağlayan gecede kız evinde kız tarafı ve kızın arkadaşları düğün yapıp eğlenirler ki buna da "KÜÇÜK KINA" denir.

Ermenek'te 1900 yılların başına kadar revaçta olan bir gelin giysisi "BINDALLI"
(Kıyafeti sunan: Yazarın eşi öğretmen N. Bardakçı)

Gelelim esas kına gecesine: Kına gecesinden bir iki gün evvel gerek kız tarafı gerekse oğlan tarafının çıkardığı gelislerle (dâvetçi-çağırıcı) akraba, komşu ve yakınlar dâvet edilir. Bu dâvetliler kına gecesine; erkekler oğlan evinde, kadınlar kız evinde gelin ve damada kına yakmak üzere toplanırlar. Şayet ev darsa uygun bir komşu evi tercih edilir. Bir düğüncü kadın tutulmuştur. Evin "orta sofa" denilen, geniş bölümündeki ocakta ateş yakılır, düğüncü kadın ocağın önüne bir köşe minderi üzerine veya bir sadalye üstüne oturtulur. Düğüncü kadına "DÜMBELEKÇİ" denir. Düğüncü kadından başka kucağına sıkıştırdığı şişeye anahtarlarla vurarak tefin sesine göre tempo tutan bir de "ŞİŞECİ" kadın bulunur. Lüks lâmbaları veya elektrikle aydınlatılan salon daha ortalık karamadan yedisinden yetmişine, çocuklar, genç kızlar ve kadınlarla; rengarenk giysilerle dolup taşar... Yatsıya doğru düğün kurulmuştur. Düğün evinden gelen tef (dümbelek) ve şişe sesleri bütün mahalleyi doldurur. Goraf goraf (kafile kafile) kız ve kadın, düğün evine akın eder. Ocağın önünde OYUN YERİ olarak bırakılan iki üç metre çapındaki boşluk hariç her yer; pencereler, oymalar, sofa, hayat, hatta çelengilerden sarkanlarla dolup taşar. Ertesi gün öğle namazından sonra oğlan evinden gelen gelin alıcılar kız evinin veya düğün yapılan mahallin önündeki büyükçe bir dama çıkıp beklemeye başlarlar. Bu arada gelin hazırlanmış kız babası, anası, yakınları ve hoca efendinin de bulunduğu bir merasim içinde duası edilmiş yüzüne velesi ve duvağı kapatılmıştır. Sağdıcin ve yakınların yardımıyla aşağıya indirilir. Eğer atla gidilecekse ata bindirilir. Gelin alıcılar yine hoca refakatinde el kaldırarak dua ederler ve daha sonra oğlan evine doğru hareket edilir. Gelin böylece kız evinden çıkıp kocası evine doğru yollanmış olur.(1)

NOT: (1) Bu şekilde yapılan düğünler yörede artık pek görülmez olmuş bazı ayrıntılar terkedilmiş durumdadır. Bu bölümde, bölgede kullanılan kelime, terim ve deyimler orijinalitesi bozulmadan halk ağzında kullanıldığı gibi verilmeye çalışılmıştır.

ASKER AĞIZLAMA (Asker Uğurlama)

Onbeş-yirmi yıl önce (1945-50 den önce) Ermenek'te asker uğurlama, mahalli deyimle (asker ağızlama) şimdi olduğu gibi son model otobüslerle, geziye çıkar gibi yapılmıyordu. Bu işin Ermenek ve Ermenek'liye has bir özelliği vardı: Meydan mahallesinde şimdiki Sağlık Merkezinin bulunduğu yerde DEBBOY denilen, Ulu camiden sonra Ermenek'in en büyük binası olan, tek katlı ve üzeri toprak dam örtülü büyük bir bina vardı.(1)

Burası son onbeş yıl öncesine kadar Askerlik Şûbesi olarak kullanılıyordu. Önünde hamamı, gazinosu ve şadırvanlı parkı ile eski Ermenek'in en güzel köşelerinden birini teşkil ediyordu. Etrafı kavaklarla çevrili idi, oldukça geniş bir sahayı ihtiva ediyordu. Milli bayramlar çok kez burada kutlanır, yine asker sevkıyatı burada hazırlanırdı.(2) Yılda genellikle iki defa, ilkbaharda ve sonbaharda olmak üzere toplu asker sevkıyatı yapılırdı. Ermenek ve çevresinin askerlik çağına gelmiş gençleri pusula (3) çıktıktan sonra kendilerine bildirilen belirli günde askerlik şubesinde bulunmak üzere hazırlığa başlar; çevre köylerden askere çağrılanlar daha birkaç gün evvelinden grup grup, yanlarında bazılarının ana-baba ve yakınları olduğu halde; kimisi atlı kimisi yaya kaza merkezine gelmeye başlardı. Bu günlerde şehirde değişik şive ve kıyafet arzeden büyük bir kalabalık meydana gelirdi.

Şehirde yeteri kadar otel ve han bulunmadığı için ekserisi şehirli ahabablarının evlerinde misafir edilirdi. Buna benzer ihtiyaçlardan dolayı köylülerimizle şehirli sakinlerimiz arasında samimi bir dayanışma mevcuttu. Şehirli köye gittikçe, köylü şehire indikçe aradaki sosyal farklar düşünülmezsizin içten duygularla kucaklanır, geçmişteki bu tip askerlik, düğün ve benzeri olaylar tatlı birer anı olarak yâdedilirdi.

Ve nihayet sevkıyat günü gelir çatardı. O gün sabahın daha erken saatlerinden itibaren bütün halk, çoluk çocuk Debboy önünde toplanırdı. Sanki her ağacın dibi son bir aile sofrası olurdu: Çözülmüş çıkınlarda esmer köy helvaları, soğan kabuğu ile boyanmış renk renk top yumurtalar, ayrı bir kesede kuru üzümler... Baba sessiz; Ana oğluna bir lokma daha fazla yedirebilme çabasında, genç gelin gruba yarı dönük oturmuş, kundaktaki bebeğini emzirmekte ve gözleri ağlamaklı... Oğul, başlayan askerlik günlerinin kendince muhasebesi ile meşgul, heyecandan iştahı kesilmiş olduğu için "yiyelim yok ana!..." diye ısrarda.

(1) Eskiden Ermenek'te bir kolordu varmış, bu binada bu kolordunun kışlası, (Sultanibağ) denilen yer de talimgahı imiş.

(2) Burası istimlak edilerek yerine bu günkü Sağlık Merkezi inşa edilmiştir.

(3) Pusula: Askere alınacağını resmen haber verme.

Böylece her ağacın dibinde ayrı bir grup ve her grupta ayrı bir heyecan...

Daha sonra çalınan düdük sesi ile herkesin yüreği yerinde bir hop ederdi. Büyük cümle kapısının taş merdiveni önünde toplanılır; yoklama yapılır, ismi okunan içeriye alınıp muamelesi yapıldıktan sonra kendisine bir takım elbise, bir çift potin, bir kaput, fanila, çorap, bir su matarası, şapka (kep) verilirdi.

Bunları alan kalabalığı yarararak dışarı çıkar, yakınlarının yanında veya uygun bir köşede sırtındaki sivil elbiseleri çıkarır resimleri giyerdi. Bu arada yakınlarının heyecanı son raddeyi bulurken asker adayı cep aynası isteyerek askeri elbisenin kendisine yakışıp yakışmadığını da kontrol etmeyi ihmal etmezdi. Elbiseler rastgele verildiği için kimisine uzun kimisine kısa gelir; asker adayları birbirlerine baktıkça gayrı ihtiyari gülerler, ve daha sonra bir fasıl da elbise değişmekle geçerdi.

Esas heyecan bütün bu hazırlık işleri bitip yola çıkma zamanı gelince başlardı.

Yürüyüş için sıraya geçmeden evvel asker adayları son defa ana-babaları, yakınları ile vedalaşır, büyüklerin ellerini öpüp gözyaşları içinde hayır dualarını alır, küçükleri kucaklarlar, ne gariptir ki, yakınları ile beraber kendisini geçirmeye gelen karısına gider ayak şöyle göz ucu ile bakıp mahzun bir eda ile sadece "Allahısmarladık" demekten başka bir şey yapamazdı... Zira büyüklerin önünde böylesi anlarda konuşmak bile ayıp sayılır, şehirli olanların eşleri veda anında asla evden dışarı çıkamazdı; zira o günün ahlâk anlayışına göre çok ayıp sayılırdı.

Son defa çalan hareket düdüğü ile yakınların gözyaşları arasında tekrar ve son olarak vedalaşırken (Sıhhatine dikkat et, kendine, parana, diline-beline sahip ol, kel yerlere gitme, amirlerine itaat et, bizi mektuptan eksik edip enşide koma, buralar için merak etme, paradan daralınca yaz) gibi nasihatlar yeniden tekrarlanır ve arkasından evden çıkarken olduğu gibi su dökülürdü. Dörder veya üçer kişilik sıralar halinde (Ermenek sokakları çok dar olduğu için genellikle üçer kişilik sıralar halinde) Debboydan hareket edilir, şayet şube önünde yapılmamışsa Sipas Camii önünde, halkın da iştirakiyle bir hoca rehberliğinde dua edilir, iki-üçbin kişilik kafiye, başlarında yeteri kadar subay ve er, kılavuz olduğu halde; bütün şehir halkının ilgisini çekerek, şehrin dar sokaklarından deden oğula intikal etmiş, küçük iken analarının tarafından ninni diye kulaklarına söylenmiş, geçmiş harb yıllarının acı-tatlı hatıralarını, Kahramanlıklarını yansıtan şarkılar, Yemen çöllerini, Çanakkale, Sakarya sırtlarını, İnönü cenklerini dile getiren; dolayısıyla halka geçmiş, şehid dedesini, kayıp babasını hatırlatarak milli ruhu coşturan türküler söyleyerek KEBEN YOKUŞU'na yönelinirdi. Bu esnada bütün şehir halkı kadın, kız, genç ihtiyar kafiye grup grup damlardan takip eder, Kebenbaşına kadar uzaktan veya yakından izlenen askeri kafiye bir ucu Kuru Beleninde, arkası Keben dibinde olduğu halde böylece uğurlanırdı-ağızlanırdı...

O yıllarda yeteri kadar taşıt vasıtası olmadığı için, sevkıyat Yukarı yol dediğimiz eski Ermenek yayla yolu üzerinden yaya olarak yapıldı. Kafiye, belirli su başlarında ve durak yerlerinde mola vererek, kimisi dul anasını veya ağır hasta babasını, kimisi karısını ve çocuğunu düşünerek; bazısı köy meydanında kendisini uzaktan takip eden göz ucu ile son defa vedalaştığı sözlü veya yavuklusunu düşünüp bir çeşme başında veya bir çalı arkasında verdiği mendili yahut bir perçem saç aklına geldikçe çıkarıp gizli gizli koklayarak; bir çoğu ilk defa köyünden ve baba ocağından ayrılıp gurbete çıkmanın verdiği buruk duygular içerisinde, fakat gönülleri şerefli vatan hizmetine koşmanın, erkekleşmenin, erdemliğin sonsuz ve ilâhi gururu içinde Kebenbaşı, Kuru Beleni, Tekeçatı, Kamışboğazı, Yellibel, Köprücek, Kiraz pınarı, Şeytan deresi, Kuzuyokuşu, Bucakkışla Avgan yokuşu üzerinden binbir hâtıra ve iki günlük yolculuktan sonra Karaman'a inilirdi. Burası ilk defa gurbete çıkanların ayak bastığı bir kent olurdu. Bir gece burada geçen istirahatden sonra ertesi gün Konya, İzmir ve İstanbul tarafına gidecekler akşam treni ile, Doğuya gidecekler sabah treni ile esas kıtalarına hareket ederlerdi ki istasyonda başlayan arkadaşlar arasındaki ayrılıkların en çok etkileyeni olurdu...(1)

NOT: (1)Yukarıda bahsettiğimiz olayların ve bu tür asker uğurlamanın sonu 1944-1945 yıllarına; benim ilkokula başlangıç yıllarına rastlar ki Debboy önünde yapılan fener alaylarının ve kutlanan bayramlarda oynanan oyunların, sarf edilen heyecanın çocuk ruhumda bıraktığı milli ve derin etkiyi hâlâ aynı hislerle hatırlarım...

AVCILIK-TANINMIŞ AVCILAR

Ermenek halkının zevkli meşguliyetlerinden biri de avcılıktır. Bu beldede metli "meşhur" avcılar gelip geçmiştir. Avcılık üzerine binbir hâtıra birçok şiirler ve destanlar yazılmıştır.

Birinci Cemrede "19-20 Şubat" genellikle keklik gezdirilir. Yani keklik dağa götürülerek dağlardaki kekliklerle ötüştürülür ki buna Keklik gerdirmeye veya hamlık çıkartmak denir. Dağda dişi kekliğin sesini duyan kafes kekliği kızar ve iştaha gelir. İkinci Cemreye doğru avcılık başlar. Tek tek veya grup halinde gece saat üç-dört sularında, ilk horozlardan evvel çıkılır. Avlanacak bölgeye kadar beraber gidilir. Daha sonra belli kümeler dağılır. Ermenek ve çevresinde hatırasına, mevkiine ve yapan kişinin adına göre isimlendirilmiş yüzlerce küme vardır, bunların en meşhurları şunlardır:

Küme Adı Bulunduğu Mevki

1. Arılığın küme..... Gıvşeyikli'de
2. Çukurun küme..... Gıvşeyikli'de
3. Harmanlar..... Kovanlık'ta karainini ağzında.
4. Andız küme..... Elma oluğunda
5. Ardiç küme..... Elma oluğunda
6. Seçcadeli küme..... Kovanlık'ta Karain'in ardında
7. İshaklı Hoca kümesi.. Susanlı'da, Yumrutepe ardında
8. Hacı Ali Efendi kümesi... Fiğla burnunda
9. Ahmet Bey'in salma küme.. Burun oluk'ta
10. Halis Bey kümesi..... Koçgirmez'de
11. Şayharman..... Değişik yerlerde aynı isimde birçok küme vardır.
12. Bircan Efendi dikintisi..... Susanlı'da
13. Zeynebin çat..... Akpınar'da
14. Koç girmezin çat..... Kovanlığın doğusunda
15. Uç inin küme..... Koç girmez çat'ın yanında
16. Beldiran'ın çat..... Beldiran'da
17. Çakıllı boğazın küme... Arpakırında, Üçinde
18. Arpakırın küme..... Kale başında
19. Uykuluğun küme..... Yumrutepe ardında
20. Kovanlık'ın suyun başı..... Kovanlık'ta
21. Boklu küme..... Kazmaca'da
22. Bozdağ'ın küme..... Bozdağ'da
23. Karamıklı küme..... Gıvşeyikli'de
24. Hörküçlü kümesi..... Meydan Yaylasında.

Bunlardan başka, yüzlerce küme bulunan Ermenek ve çevresindeki belli başlı av semtleri şunlardır:

1. Akçaeğrik mevkii	19. Kıztaşı,
2. Kovanlık,	20. Karınbelen,
3. Beldiran,	21. Yumrutepe,
4. Gıvşeyikli,	22. Belbaşı,
5. Elmaoluk,	23. Kapıcık,
6. Burunoluk,	24. Karanlık boğaz,
7. Bozdağ,	25. Kumdan,
8. Uçin,	26. Koca yokuş,
9. Zambaklı,	27. Karalar,
10. Damla,	28. Ahat,
11. Kavaklı,	29. Çanakçı,
12. Akçaharman,	30. Nallıca,
13. Kuruseki,	31. Çeşme boğazı,
14. Tekeçatı,	32. Aktepe,
15. Tablalin,	33. Aykadın,
16. Kazmaca,	34. Kamış,
17. Karakütük,	35. Peynirlik,
18. Pürellice,	36. Koyu söğüt,
	37. Akpınar vb. yerler.

AV ve AVLANMA

Avlığa veya kümeye varınca, gürültü edip çevredeki keklikleri ürkütmeden küme hazırlığına geçilir. Bu esnada kafes keklği palto ile örtülür. Kümenin içinde kar var ise çizmenin veya ayakkabının burnu ile ezilip çıkarılır. Küme taşlarından yıkılan dökülen varsa yapılır. Ondan sonra "BASTIRIK" yapılır, yani kafes keklği kümenin dışında yüksekçe bir yere yerleştirilir ve ardiç dalları ile gizlenir. Kafes düşmesin diye üzerine bir de taş konur. Kafesten başka küme de dallarla veya mevsime göre yaprak, ot gibi şeylerle gözenir "kamufle edilir". Mazgal deliğinin gözenişine bilhassa dikkat edilir. Bu esnada şafak vakti olmuş, ortalık ağarmaya başlamıştır. Gürültü etmeden kümeye girilir; mazgala tüfek sürülür, beklemeye başlanır. Ortalığın ağarmasıyla kafes keklği ağır ağır ötmeye başlar. Gittikçe kızışır. Bu esnada dağdaki keklikler kafes keklğinin sesini duymuştur, köşeden bucaktan kıpırdı başlar. Tünekler uyanır, ötüşürler... Kafes keklğinin sesine doğru birer ikişer veya sürü halinde "Çivte avı veya sürü avı mevsimine göre " gelirler. Bu esnada avcı, kendisi mevzide, eli tetikte, gözü erkekte, tam hazırdır. Yabani keklğin kafes keklğine yanaşıp "gakkuburaklarla" karşılıklı çığlıklar başladığı anda nişan alınır, avcılık marifeti gösterilir. Kendisini bilen avcı erkek keklğe atar, keklik neslinin devamı için dişiyi öldürmez. Eğer kafes keklği usta bir keklik ise dumanı bölmez: "yakındaki diğer kekliklerin tüfek sesini duymaması için ver yansın bağıdır". Böylece ikinci, üçüncü veya duruma göre yedinci-sekizinci keklik avlanmış olur. Bu esnada, çevredeki diğer avcılar tüfek sesine ve sesin geldiği kümeye göre kimin kaç keklik vurduğunu saymaya durur. Kendisi atamamış veya av yapamamışsa yüreğinde bir kıpırdı başlar. Kuşluk vaktine doğru "saat 9-10 sularına doğru" avının keyfine göre atışı bırakır, keklikleri torbasına doldurur, kafes keklğini eline alır, tüfeğini yüzünkuyu "başasağı" takar, siğarasını teller veya çubuğunu yakar, şehrin yolunu tutar... Şayet keklği ötmeydiyse, veya çevrede av durumu iyi olmadığı için keklik vuramadıysa, kafes keklğinin yüzüne bile bakmaz. Arkadaşlarına görünmeden, biraz da teselli yalanları uydurarak (!) geri döner. Böylesi anda avcının yanına hiç sokulmayın, halini de hiç sormayın!...

YATI AVI

Yatı avı denilen ava gruplar halinde ve yatı hazırlığı ile gidilir. Bu avın mevsimi özellikle "Sultan Nevruz"dur. (Mart ayı ortalarından nisan ayı başına kadar.) Gruplar 4-5, 7-8, 8-10 kişilik olup, kafadar arkadaşlardan meydana gelir. Hayvanlara yataklar,

Ermenek avcılarından bir grup (27 - mayıs -1962).

erzak, av malzemesi vs. gibi ihtiyaçlar yüklenir. Önceden tesbit edilen av yerindeki uygun bir ine veya ardaa göçüp yerleşilir. Bu tip inler, çok kez tarihi ve tabii kaya başlukları mağaralar olup avcılar tarafından bacası ile kapısı ile tam bir barınak haline getirilir. İn tabanı süprölüp temizlendikten sonra ardıpürleri ile döşenir. Üstüne ullar, daha üstüne battaniyeler serilir. Uygun bir köşeye ocak yapılır, yatak yorgan yerleştirilir. Çevrede kar ve derelerde kar suları bu mevsimde bol olduğu için su derdi yoktur. Gruptan bir kişi temizlik ve yemek

işini yapar veya bu iş sırayla yapılır. Bazen de bu iş için özel aşçı götürölür.

Sabah erken ava çıkılır. Kuşluk vaktine kadar herkes çevre tepelerdeki kümelerde avlanır. Kahvaltı vakti (iskan yerine) dönölür. Avı rastgelenin torbası dolu neşesi yerindedir, keyfinin ölçüsü yoktur; gelmeyenine ise "mırrığı eğridir" canı sikkındır... Kahvaltı anında herşey unutulur. Neşe, şaka şamata içinde yenilir-içilir, sohbet edilir. Kahvaltıdan sonra eğer odun azalmışsa bir kısmı oduna gider, diğeri uyur veya istirahat eder, tüfeklerin temizliği ile

Burunluk'ta yatı avcılarından bir grup.

uğraşılır... Günlük av, ihtiyaçtan fazla ise gelip geçenlerle veya içlerinden biri vasıtasıyla şehre gönderilir avcı ailelerine dağıtılır. Dönüşte av malzemesi ve erzak getirilir.

Bol keklik eti ile karışık bulgur pilavı ve kuru fasulyenin üzerine kadayıf öğle yemeklerinin yanında kar hoşafı, avcılarının zevkle yedikleri yemeklerdir. Bilhassa kızgın taşta kızartılmış keklik eti ile üzerine içilen kar suyunun tadına doyum olmaz. Yatı avının en zevkli saatleri gün battıktan sonra inde başlayan ocakbaşı sohbetleridir. Akşam olmuştur... Herkes ine çekilir. Dışarda derelerde çağıl çağıl akan kar sularından ve rüzgârla hışıldayan ardıç tömenlerinin sesinden başka hareket kalmaz. Bazen karlı tepeleri ay ışığı nurlandırır, dağlar yamaçlarla gölgelenir. Avcı ininde fenerler ve lüks lâmbaları yanmış, ocakta yanan ateşin kızıl akisleri induvarlarında garip şekiller yaratmaya başlamıştır. Bu anda avcılar da yaş ve kıdem sırasına göre ocakbaşında yarım daire şeklinde yerlerini alırlar, veya yataklarında uzun otururlar. Karınlar tok, in sıcak, yataklar yumuşak, sigaralar ağızda, sohbet tatlıdır. Çaydanlık ocakta fıkırdar... Kimisi uzanır, kimisi iskambil oynar, kimisi içer. Bazısı günlük hayattan dem vurup şakalaşırken geçmiş ünlü avcılar ve avcılıklar anılır-anlatılır. Oyunlar türküler, anılar ve hikâyelerle geç vakte kadar eğlenilir, sohbet edilir. Vakit ilerlemiş, ocak küllenmeye başlamıştır. Kapiya bir ardıç torusu kapatılır veya varsa kapısı kapatılır, yataklara çekililir. Sabah erkenden tekrar kümeye gitmek üzere uyku saati başlar. Böylece neşe, sıhhat, bazen de tatlı eziyetlerle dolu av faslı grubun isteğine ve avın durumuna göre onbeş-yirmi gün hatta bazen bir buçuk ay kadar sürer. Yatı avcılığı her haliyle ve böylece, Ermenek'te dün olduğu gibi bugün de atadan oğula intikal eden çok zevkli ve sıhhatli bir dağ sporu olarak büyük ilgi görür ve görmektedir. Daimi olarak Ermenek'te oturanlardan başka görevi ve işi gereği Ankara, İstanbul, Konya gibi kentlerde oturan Ermeneklilerden avcılık ruhunu almış olanlar, yatı avı mevsiminde heryıl ve mutlaka Ermenek'e yatı avına gelmeden duramazlar. Olağan üstü sebeplerden dolayı gelemeyenler de bu özlemle dolup taşarlar.

Avcılığın en neşeli mevsimi Sultan Nevruz günüdür. Bugünde keklik sürüleri sahilden yaylaya çıkarlar. Boğazlardan ve yamaçlardan sürüler halinde, ötüşerek ve çağırışarak hem giderler hem de dişi bölüşürler, yani erkekler beğendiği bir dişiye kendine eş seçerek yanına alır. Birer çift halinde yaylada kendine göre bir tünek bulup yerleşirler. Bu esnada

erkeksiz kalan veya beğenilmeyen dişi keklikler serseri serseri kayadan kayaya uçup kendilerine eş ararlar. Ya bir eş bulurlar veya bir avcıya rastlayıp kurban giderler.

Sultan nevruz günü keklik göçü dolayısıyla kolay ve bol av yapılır, bu sebeple avcılarının en neşeli ve şanslı günüdür.

Avcılık konusunu işlerken dünün ve bugünün ünlü avcılarından bir kaçının olsun sıralayarak isimlerini yâdetmek yerinde olur. Ustalıkları, hâtıraları ve sohbetleriyle meslektaşları arasında her av partisinde anılan; sohbet toplantılarında sık sık isimleri geçen; yaşantıları üzerine vakımlar yakılan "destanlar yazılan" şiirler yazılan ünlü avcılardan bazılarını isim ve lâkaplarıyla sıralamak gerekirse ilk akla gelenlerin aşağıdaki kişiler olduğunu görmek mümkündür.

Ermenek'te "Avcılar Sultanı" diye anılan Rıza Çilingir bir yatı avında, ateş yaktırır.

1.SAATÇİ'NİN RIZA EFENDİ.....	:Rıza Çilingir.(Avcılar Sultanı) olarak bilinir ve anılır.
2.LÂTİF AĞA'NIN HACI HAYDAR EFENDİ.....	:H.Haydar Özakman Sandıklı ma.
3.GARİPLERDEN HACI BEY.....	:Hacı Arıcı. Şair ŞİHANA AHMET AĞA'nın oğlu.
4.SÜLLÂH BEY.....	:Ahmet Eren'in babası.
5.MORALİ'NİN AHMET EFENDİ.....	:Ahmet Güven-Değirmenlik mahal.
6.İPSİZ DAYI.....	:Kebendibi mahallesinden.
7.HACI MUHLİS EFENDİ.....	:
8.GÖĞLEMEZLERİN AHMET EFENDİ.....	:Ahmet Ateşoğlu
9.ALİ AĞA.....	:Şair Alevi "İhrâki"
10.KOZAN DAYI.....	:Çilingir'lerden
11.MÜNİP EFENDİ.....	:
12.KARA MEHMETLER'İN TAT.....	:
13.NAHİYE MÜDÜRÜ ÂKİF BEY.....	:Akif Koçaş.
14.HACI RÂCİ EFENDİ.....	:Remzi Yılmaz babası.
15.KAHVECİ RİFAT EFENDİ.....	:Rifat Esin
16.TIKLI HACI HASAN.....	:H.Hasan Akcan.
17.KANCIOĞLU MEHMET.....	:Mehmet Kancioğlu
18.YUNİS'İN MEHMET.....	:Mehmet Gürbilek
19.HASAN AĞA.....	:Hasan Aydın.
20.HACI VE NURİ EFENDİ.....	:Hasan Ağa'nın oğulları "Aydın"
21.HALİS BEY.....	:Halis Atalık.
22.MOLLA OSMAN'IN HACI.....	:
23.YALAN HAFIZI.....	:Mehmet Gerçek'in amcası
24.YALAN ALİSİ.....	:Mehmet Gerçek'in amcası
25.HÜSEYİN AĞA.....	:Remzi tüzün babası
26.HACI AHMET EFENDİ.....	:Orhan Çetin babası
27.HOCA ZÂDE'NİN ŞEFİK BEY.....	:Şefik Öztürk
28.MUTLUNUN İSMAİL.....	:Gülpazar mahallesinden
29.AHMET AĞA.....	:Ahmet Arıcı
30.TÜFEKÇİ HASAN AĞA.....	:Hasan Çelikdelen
31.HACI BÜRHANLAR'IN MEHMET EFENDİ.....	:Mehmet Günel
32.ESEOĞLU DEDE.....	:
33.AHMET BEY.....	:Ahmet Atalık
34.FAZILOĞLU MEHMET.....	:Mehmet oğuz PTT Tevzi memuru
35.ZÜLÜFLÜNÜN AHMET.....	:Ahmet Karadağ-Marangoz
36.YALANLARIN KÜÇÜK MEHMET.....	:Mehmet Gerçek-Bakırcı, Kalaycı
37.TIKLI'NIN AĞA MEHMET.....	:Mehmet Akcan-Kalaycı
38.ZEYVER'İN MEHMET.....	:Mehmet Gündüzalp
39.KARAHASANLAR'IN HACI MUSTAFA.....	:Mustafa Ergin Or.İş.Depo mem.
40.HACI BAKI'NİN MEHMET.....	:Mehmet Sözkese. Kunduracı
41.ABDİ ÇİLİNGİR.....	:Eski D.P.Milletvekili
42.AHMET ÇİLİNGİR.....	:Rıza Çilingir'in oğlu Serbest meslek
43.VEFA GÜR.....	:İlkokul Öğretmeni
44.ATA GÜR.....	:İlkokul Öğretmeni
45.OSMAN KICIMAN.....	:İlkokul Öğretmeni
46.KÂSİF KICIMAN.....	:İlkokul Öğretmeni
47.ALÂADDİN ATALIK.....	:Tahrirat Kâtibi
48.DAVUT ALİSİ "Ali Davut".....	:Semerci. Arıcı
49.SAMİ ÖZTAŞ.....	:İlkokul Öğretmeni
50.NÂBİ TOKER.....	:İlkokul Öğretmeni
51.VASIFLAR'IN ALİ EFENDİ.....	:Ali Öztaş.Hancı
52.GÜZEL MEHMET'İ.....	:Mehmet Gerçek Bel.İtfaiyecisi
53.NACİ KESKİN.....	:Fr. Öğrt. Keskin Color FirmaSahibi
54.MEHMET SÖNMEZ.....	:Doktor
55.VAHİT HARANIOĞLU.....	:Tüccar

56.HÜSEYİN GÖZLEKÇİ.....	:	
57.NACİ KAYA.....	:	Sağlık memuru
58.EMİN YALDIZ.....	:	Tüccar
59.NACİ BİLGER.....	:	Tüccar
60.NURİ ELMALI BAHÇE.....	:	Avukat
61.KÂMİL SAÇLI.....	:	Dişçi
62.YAKUP KOÇAKLI.....	:	Dişçi
63.HİLMİ CEYLAN.....	:	Orman İşl.Mem.
64.VÂCİT ATALIK.....	:	Özel İdarede memur
65.TAHİR ESİN.....	:	Orman İşl. Mem.
66.İLHAN GÜR.....	:	Sinemacı
67.MEHMET ARPACI.....	:	
68.RIZA KOÇAK.....	:	Tahrirat kâtibi
69.NECATİ ATALIK.....	:	Tüccar

ERMENEK ÇEVRESİNDEKİ BELLİ BAŞLI AV SEMTLERİ

1.AKÇAEĞRİK MEVKİİ	20.KIZTAŞI
2.KOVANLIK	21.KORUBELENİ
3.BELDİRAN	22.AKTEPE
4.GİVŞEYİKLİ	23.AYKADIN
5.ELMAOLUĞU	24.KAMIŞ
6.BURUNOLUK	25.PEYNİRLİK
7.BOZDAĞ	26.KUYUSÖĞÜT
8.ÜÇİN	27.AKPINAR
9.ZAMBAKLI	28.BİZLENGİÇ
10.DAMLA	29.BELBAŞI
11.AKÇAĞHARMAN	30.KAPICIK
12.KURUSEKİ	31.KARANLIK BOĞAZ
13.KAVAKLI	32.KUMDAN
14.TEKEÇATI	33.KOCA YOKUŞ
15.TABLALI İN	34.KARALAR
16.KAZMAÇA	35.AHAT
17.KARAKÜTÜK	36.ÇANAKÇI
18.YUMRUTEPE	37.ÑALLICA
19.PÜRELİCE	38.ÇEŞME BOĞAZI V.B.

08 Şubat 1980 Avcılar Yaylaboğazi 'nda.

ERMENEK'TE SONBAHAR

"Ağustosun onbeşine yaz, onbeşine güz denir ERMENEK'te..."

Tarlaya düşen fasulye tohumu, şimdi ağaca çıkan "ülübü" oldu. Ak darılar tüfek gibi sömek bağladı, evleklerin sırtındaki bostanlar ise sapsarı birer mana... Ispanak da ağarmış; toplamak gerek. Ya soğan!... bir hafta daha tarlada kalırsa toprakta yitecek.

Karadut mevsimi geçeli çok oldu ama aşağı maldandaki asbırı hep kuşlar yemiş, paşayeri'ndeki bal yemiş ise boyun büküp küpeli olmuş... Bodelleler de açtı sekilerin kenarında, evleklerin içinde; kimisi mor, kimisi mavi bazısı yeşil. Ehh şeftaliler de fena sayılmaz hani, fakat üstüne karağaç gölge yapmış biraz gökçe; onun için biraz ekşirek, gelecek sene karağacın dallarını kesmek lâzım. Pelitteki akdimliti Bismillâh demeden arılar tüketmiş hele...

Vah anasını!... Komşudan sırık sesleri geliyor, Ahmet ağa ceviz mi silkiyor ne? Yok canım daha erken, hiç olmazsa eylül sonunu bulmalı; ama ağustos cevizi ise tam sırası. Ceviz de ceviz ama bu sene her meyve bolca, şehire gitmeli, musandırayı şöyle boş bir vakitte güzelce tamir etmeli, biraz da genişletmeli. Üzüme dersen maaşallah!.. İnek biciği üzümler daha gökçe, onları manzaya dikip hevenlik yapmalı; medeş ile ispitirani de pekmez kaynatmalı. Komşuya kel eşşegile köfün köfün üzüm çekmekten canımız çıkmadan sekinin önüne betondan bir şehrana "şirahane" dondurmali, önüne de genişçe bir bilanı ovdurmali. Ağda da parçak; ona da bir dip geçirtmek gerek.

Şu karağaçlar da bandırma askısı için kesilmiş sanki!... Yapraklarını etlik inek yesin de dallarından yirmi otuz çatal yapalım; öyle ya bandırmayı çokça yapmalı; ceviz bol, üzüm de bol... Bir iki çömlek daha tenbih etmeli Gargara'ya... Bu sene kış erken geleceğe benziyor, hava sütlendi, Kör Mahmut Bucağını bulut basmadan kış ununu yıkayıp öğütmek gerek. Henüz tarhana, sütlü de yapmadık. İneğimiz kesiverdi; Aşağı Bağarasına on çöp borçlu kaldık. Ak ülübü tarlada akıp gider, elimiz olup toplayamadık. Pekmezde yaklaşıyor Kara Ahmet'e desek de Şahınlar'dan on yük kadar çam odunu getiriverse...

Derken Ermenek bağlarına gerçekten güz gelir... Eylülün onbeşine doğru soğan sarımsak gibi seyler sökülüp güneşte kurutularak akşam sabah hayvanlarla şehir evine çekilir. Ağustos cevizlerinden sonra güz cevizleri çırpılmaya başlanır; bu iş iki üç

hafta devam eder. Uzak-yakın çeşitli mesafelerden sırık seslerini duyar, ceviz çırpıcıların yanık türkülerini dinlersiniz... Çocuklar, genç kızlar ve kadınlar ellerinde sepetlerle ceviz taşır, yoldan geçenlere ceviz ikram edilir. Ermenek'te severek yapılan yöresel bir gelenektir bu. İhtiyar kadınlar cevizin ala gölgesine harman edilen çirkli cevizleri iki taş arasında, etrafa yeşil renkte ceviz çirki sıcrata sıcrata yeşil kabuğundan ayık-landırmaya çalışır, "güli" haline getirir. Yanında çömelmış vaziyette oturup ninesini seyreden küçük afacanın başına düşen cevizle ortalık birbirine karışır.

Cevizlerin bir kısmı daha yaş iken kırılıp bandırma yapmak için sağlam iplere dizilir. Başları çatallanır. Diğer kısmı ise dam ve harman gibi yerlerde birkaç gün güneşletildikten sonra şehre götürülüp sabit sandıklara yerleştirilir. Bu arada ağarmış olan beyaz fasulye "ak ülübü" aklanır (olgunları toplanır). Geceleri komşu gelin ve kızlarının yardımı, çocukların iştirakiyle, gündüzden aklanan fasulye kabuğundan çıkarılır. Bir başka akşam aynı şekilde, ütme mısırlardan kaynatılan bulgurluk mısır, sömeklerinden sivtilerek bulgur haline getirilir. Bu arada nine veya dede, ocak başında çocuklara bir yandan mısır üterken öbür yandan da bitip tükenmeyen peri masalları veya savaş hikâyeleri anlatır. Mâniler, tekerlemeler söylenir; bilmeceler sorulur. Geç vakitlere doğru hafiften esmeye başlayan rüzgâr, dışarda uğultularla homurdanır; artık sofalarda ve sekilerde oturulmaz olmuştur. Alaca mehtablı gecede ceviz ağaçları, elinden hazineleri alınmış ihtiyar devler gibi sallanır. Kavak ağaçları karanlıkta bu ihtiyar devlerin tutunduğu şimşir birer baston gibidir. Gölgeler bir oyana bir buyana kıpırdar durur... Sofada ayak üstü, sigaranızdan son nefesi çekerken salkım söğütten dökülen yaprakların çıkardığı hazin ses sizi eskârlandırır. Kenar yoldan geçen delikanlının gecenin karanlıklarına karşı yarı ürkek, bazen sesli bazen ıslıkla söylediği eski bir şarkı sizi geçmişe götürür... Böylece, yarım kalmış bir sevgiyi, ürkek bir aşkı yeniden yaşar; veya eski bir hâtırıyla içlenirsiniz. Karşıyaka köylerinde yer yer yanıp sönen uzak ışıklarla oyalanırken buluttan sıyrılan mehtabın yarattığı gümüş aydınlıkta, çocukluğunuzda sincap kovaladığınız dalları seyreder; yeniden koşmak istersiniz. Tenha köşelerde sevgililer sanki yine sizi beklemektedir. Geç vakit yatağa girdiğinizde, mehtab kaybolmuş, rüzgâr susmuş; sonbaharın ilk yağmurları ağır ağır başlamıştır...

Akşamdan yemi unutulmuş komşu eşeğinin sürekli ve kalın nâraları ile bağarası uyanmıştır. Sayvadin

pencereleri açılır, altın sarısı sonbahar güneşi ile nemli ve temiz bir yağmur kokusu ciğerlerinizi doldurur. Biraz sonra radyoda günün ilk haberleri ve sabah şarkıları başlar. Çocuk sesleri, hay huyalar birbirine karışır. Kahvaltıdan sonra erkekler, yaya veya hayvanlarına binmiş durumda, gider ayak evin genç kızı veya gelini tarafından ellerine tutuşturulan cevizlerle ütme mısırları çevire çevire dükkâlarına giderler. Geri kalanlar işe devam ederler. Günler bu şekilde devam edip giderken, akşama kadar binbir türlü iş yapılır. Öğleye doğru lâhana kokusu etrafı sarar; zira BATIRMA zamanı yaklaşmıştır. Dibeklerde bol taze ceviz dövülür, evlek evlek biber, salatalık, nâne ve mados toplanır, domateslerin kan gibileri seçilir. Kuyudan alınan buz gibi sularla genç kızların kınalı ellerinde bütün bunlar hercümerç olur, bakır sininin başı şenlenmiştir... Güz gününde en güzel öğle yemeği böylesine yoğrulmuş bir "batırma"dır. Çalışmalar yorucu da olsa zaman zaman şakalarla şenlenir. Ermiş domatesler kurutulmak üzere dili-nip damlara, harmanlara serilir; bir kısmı kaynatılıp salça yapılır. Elma, erik gibi meyvelerden dilinip hoşaflik için kurutulur. Nişasta çıkarılır, tarhana, sütlü gibi kışlık tahıllar hazırlanmıyorsa bir yandan onlar hazırlanır. Olmuş mısırlar kesilmeye başlanır. Yükler, çocuklar ve gençler vasıtasıyla hayvanlarla denk denk şehre taşınır. Ekim ayının ortalarına doğru artık pekmez zamanı gelmiş, hatta geçmek üzeredir. Ağaç-ağaç, dal-dal üzümler toplanır; sıra-hanelere çekilir, çiğnenir, gece gündüz genellikle bağ evleri önünde kurulan düzende öbek öbek ateş ve ışıklarla konuşma ve gülüşmeler içinde pekmez kaynatılmaya başlanır. Bu iş bazen bazı bağlarda "bahçelerde" günlerce sürer. Elde edilen şıralardan bir kısmı bandırma yapılır. Yapılan bandırmalar, sofa ve balkonlara gerilen sicimlere takılmak suretiyle kurutulur. Pekmez esnasında "aralama" denilen çubukları budama işi de yapılmış olur.

Sıra etlik yapmaya gelmiştir. Bir iki ay evvelinden etlik yapmak üzere alınmış olan inek, dana, keçi gibi hayvanlar bu zaman içinde bahçelerde çeşitli yiyeceklerle beslenmiş, geliştirilmiştir. Bağ bozumuna doğru "mısır, domates vb. sebzelerin bozumundan sonra" kesilip, kavurma ve sucuk gibi kışlık yiyecekler hazırlanır. Etlikten sonra şehir göçümü "şehir göçme zamanı" yaklaşmıştır. Bu arada sonbahar yağmurları sıklaşır. Ağaçların yaprakları çoktan sararmış ve dökülmektedir. Yollarda dâh-çüş sesleri çoğalmıştır. Köfünlerde nar, armut, elma, ayva gibi kışlık meyve taşıyanlar, lâhana çekenler çoğalır. Merkeplerin ve katırların sırtında heybeden torbaya denk denk yükler şehre taşınır. Akşam üstü ellerinde çantaları

veya hayvan üstünde binerek bağlarına dönen okul çocuklarının neşesine doyum olmaz. Artık bağlar tenhalaşmaya başlamış; yapraklar biraz daha seyreli, iyice sararmış; derelerde sular beyaz köpüklü çağ layanlar halinde akmaya başlamıştır. Bazen ortalık öylesine bir sessizliğe gömülür ki sonbaharın hüznünü insan iliklerinde duyar.

Ermenek'te güz, yudum yudum içilen; adım adım geçilen, yorucu hareketli olduğu kadar bereketli ve uzun süreli bir mevsimdir. Ekimin son haftasına doğru çiftçiler toprağın altını üstüne getirirken bir yandan da şehre göç başlar. Ağırlıklar önceden taşınmış olduğu için bu iş "bağ göçümü" kadar zor ve meşakkatli değildir. Ekin ekildikten sonra toplanan çalı çırpı ile göç giysisi yunur. "çamaşır yıkanır". Ertesi gün konu komşudan toplanan üç-beş hayvanla şehre taşınmış olur. Çiftte tezekleri ezmek için çiftçinin beline bağlayıp sürüdüğü dikenli çalı bağ gediğine gerilerek kapatılmak suretiyle bağ terkedilir. Ermenek'te bir mevsim böylece sona ererken, artık bağlarda yaprağını dökmüş çıplak ceviz dallarının tepesinde sağa sola sallana sallana: "Nereye gidiyorsunun!?..."

dercesine mahzun mahzun gakk-gaklarla alabildiğine ötüşen siyah kargalar ile derelerde billür sularla öpüşerek vedalaşan sarı yapraklar-dan başka bir şey kalmamıştır bağlarda...

ERMENEK'TE KIŞ MEVSİMİ

Bağlardan yeni göçülmüş; dört aydır terkedilmiş bir diyar gibi sessiz duran şehir evleri ve sokakları yeniden hayat bulmuştur. Yükler, denkler ve eşyalar yerli yerine yerleştirilmiş; undan bulgura, etliden sütlüye her türlü kışlık yiyecek temin edilmiştir. Kış basmadan, geçen kışdan azalan odun, İncirli'den getirilecek beş-on yük kökle takviye edilirse yakacak ihtiyacı da tamam demektir.

Ermenek halkı için dört aylık yaz yorgunluğu ve çabadan sonra, kısmen de olsa dinlenme mevsimi olan kış başlamış sayılır. Havanın oldukça serin olması, sık sık yağın yağmurlara rağmen Bozdağ sırtlarından gülümseyen kasım güneşi hayat ve balkonlarda karşı karşıya-çoktan beri birbirlerini görmemiş olan-komşu kadınlara sohbet imkanı verir. Çocuklar okul dönüşü damlarda ve sokak aralarında saklanbaç, mucuk, uzun eşek gibi oyunlarla akşam üstünün tadını çıkarırlar. Çarşıda sonbaharın bolluğu; pazarda ucuzluk ve bereket vardır. Sarı arılar, harpuştalarda bitmek üzere olan üzümlerine salkımlarına toplanmıştır. Eylül ayında imkan bulup gelememiş olan diğer kentlerdeki hemşehriler akşam üstü birer ikişer otobüsten inerler; ellerinde valizleri, yanlarında çocukları ve eşleriyle yol yorgunluğu

hallerinden bellidir. Buna rağmen tanıdık çehrelerle kucaklaştıkça herşey unutulur.

Daireden, işten çıkanlarla henüz bir iki günlük misafir olanlar gruplar halinde akşam turu yapmak üzere Sipas Camisi önünden Yassıkaya'ya doğru yönelmişlerdir. Bu arada geçmiş anılardan bahsedilir, memleket dertlerinden konuşulur, İkidelik'e halen girilip girilmediği sorulur. Karşıdan gelen tanıdıklarla ayak üstü birkaç saniye hal hatır edilir. Son otobüsle gelen yolcuları köylere götürmek için yola çıkan jeepler ve minibüsler klakson çalarak hızla aranızdan geçer. Yassıkaya turunu tamamlayıp dönen birkaç grup karşınızdan gelir. Değişik kılık ve kıyafetle ve biraz da yüksek sesle bağıra bağıra konuşan gençler dikkatinizi çeker. Yassıkaya'da ayak üstü beş-on dakika durulur, sigaralar tazelenir; hasret dolu gözlerle biraz da heyecan duyarak Maraspoli'den Ambar Boğazı'na; Keben'den Koca Yokuşu'na kadar bütün Ermenek basamak basamak seyretilir. Akşam güneşi Çanakçı Tepesi'nden aşmak üzere iken yapraklarını dökmüş çıplak ağaçların süslediği yeni ekilmiş bahçelere ve tarlalara, Havuzlu'ya Göksu'ya hayalen de olsa birkaç defa iner çıkarsınız. Yukardan sadece çelengi ve bacaları görünen bağ evleri ile sayvantlarda hâtıralarınızı taşlar; çıplak ağaçlar arasından şimdi daha iyi görünen inişli yokuşlu bomboş bağ yollarında gezinirsiniz... Siz bu ruh hali içinde Yassıkaya'da ve olduğunuz yerde hayalen gezinirken arkadaşlarınızın başka bir konuda fırlattığı kakhahalara refleks olarak katıldığınızın farkında bile değilsinizdir. Böylece fırsat buldukça kasım ayının son akşam üstleri Yassıkaya ve Tekke pınarı turlarıyla değerlendirilir. Geç de olsa sıra ziyaretine gelen hemşehrilerle yabancı aileler Ermenek'ten ayrılırken, kasım sonunda büyük kentlerde yüksek tahsil yapan gençler de okullarına dönerler. Artık Ermenek'te görevli birkaç yabancı aile ile Ermenek'in gerçek sakinlerinden başka kimse kalmamıştır. Yaz aylarının ve sonbahar mevsiminin renkli ve hareketli topluluklar kaybolmuş, caddeler boşalmıştır. Uygun bir günde dama çıkılır. Kış bastırmadan çelengi, oluk, çatı gibi unsurlar gözden geçilir. Samanlık delikleri kapatılıp sivanır. Geceleri yağın yağmurlar zaman zaman tipiye çevirerek dışarda garip sesler çıkarır. İçerdekiler özellikle anne ve babalar çoluk çocuğun kışlık her türlü ihtiyacının temin edilmiş olmasından dolayı duyduğu sonsuz kalb rahatlığı içinde hayatlarından son derece memnun; Çocuklar kışlık yeni elbiseleri, yeni ayakkabılarıyla sevinçli ve mutludurlar. Bir sabah kalktığınızda bütün tabiatı bembeyaz,

kuştüyü hırkasını giymiş olarak karşınızda bulursunuz. Bu, aralık ayının ilk şakasıdır. Elektrik direklerinin tepesinde yığılmış; kalınlığı on onbeş santimi bulan beyaz kalpaklarla, bandırma gibi kar tutmuş teller ilk dikkatinizi çeken şeyler olur. Komşu Fatma nine erkenden namaza kalkmış olacak ki bacasındaki karlar erimiş, birbirine çatılı siyah baca taşları buğulanmıştır. Merak ve heyecanla titreyerek sofaya veya balkona çıkarsınız. Karlarla örtülü, henüz insan ayağı basmamış sokakta yeni geçmiş bir kedinin ayak izlerini beyaz karlar üzerinde gözlemlenizle farkında olmadan takip edersiniz. Bacalar birer ikişer, gittikçe kuvvetlenen dumanlarla, ağır ağır, kıvrım kıvrım tütmeye başlar. Balkonlardan ve sokaktan sesler işitilir. Uzak damlarda sıyrığı "kar küreği" ile kar kürüyenler, damdan dama ve birbirlerine kar topu salanları görürsünüz. Küreğin önünde pişmaniye yığınları gibi yuvarlanan kar, çelengilerden aşağı düşerken karlı sokakların sağır sessizliğini bozan ve karşı duvarda yankılar yapan sesler çıkarır. Bu arada istemeyerek biraz nazlı da olsa güneş yine Bozdağ sırtlarından görünmeye çalışır. Kar taneleri üzerinde yansıyarak tabiatı sessizliği ile saran beyaz çarşafa meydan okur... Damlarda hareket, şakalaşmalar ve sıyrığı sesleri, çelengiden, oluklardan kar suları akmaya başlar. Öğleye doğru damlarda kar diye birşey kalmamıştır. Kuruyan toprak damlardan buğular yükselir, akşama doğru gün batarken Yumrutepe dorukları ile karşıda Yund dağı sırtlarından başka yerde kar pek görülmez. Bunun yerine akşam sonu etrafa oldukça soğuk bir ayaz çökmüştür; sobalarını kurmuş olanlar gemi bacası gibi tüttürmüşlerdir bile...

Gece yarısına doğru gökyüzünü yeniden saran bulutlarla sabaha yeniden kar beklenebilir. Ocak, şubat özellikle mart ayı yaklaştıkça geceleri iyice sertleşir. Kasım ve aralık başındaki bereketli yağmurlar yerlerini çoktan tipiye bırakmıştır. Kar yığınlarını bazen süt gibi beyaz geceler süsler; aydede, sokakları görmek istercesine eğilir. Yemekten sonra sinemaya giden gençlerle, Belediye kahvesine çekilen ihtiyarların ayak sesleri caddeleri doldurur. Ailecek yakın komşulara ve akrabalara misafirliğe gidilir. Çaydan kahveden, soba başı sohbetlerinden sonra taze pişmiş, cevizli mısır bulguru, bandırma, nar, elma, armut gibi şeylerden ikram edilir. Bazı sofralarda mart sonlarına kadar taze üzüm dahi bulmak mümkündür. Bununla beraber kış gecelerinin en makbul ikramı "arabaşı çorbası"dır. Özellikle onbeş yirmi kişilik gruplar halinde ve gün aşırı şekilde gençler tarafından tertip edilen arabaşı

sıraları bütün kış boyunca büyük bir neşe içinde devam eder.

Bu arada Şeker bayramı, Kurban bayramı gibi dini bayramlar da kutlanır. Bu vesile ile şehir dışından gelen oğullar, gelinler, torunlar, abi, kardeş, hısım akraba ile Ermenek birkaç günlüğüne yeniden değişik çehrelerle dolup taşar.

Mart girmiş, un sandığı yarılanmış, bulgur küpü bir hayli esilmiş odun küresi "yığını" bel vermiştir. Daha sonra damlardan:

"SAYA SAYA SALLI DEVE,
DÖRT AYAĞI NALLI DEVE,
SAYA GELDİ DUYDUNUZ MU?
SELÂM VERDİK ALDINIZ MI?

SARI ÖKÜZÜN ETİNDEN
BANDIRMANIN GÖTÜNDEN LÜLÜ LÜLÜ LÜLÜ...

Sesleriyle saya tekerlemeleri söyleyen, kabaktan yaptıkları lülülerini çelengilerden, saçaklardan balkon ve hayatlara sundurarak müjdelerine çerez toplayan çocukların bağrıışmalarıyla saya gelmiş demektir; bu ise kışın çıkmak üzere olduğuna işaret sayılır...

ERMENEK VE ÇEVRESİNDE KULLANILAN YÖRESEL TERİM-DEYİM VE ÖZLÜ SÖZLER

İLENÇLER "Beddualar"

- Ağız tadı ile yeme.
- Ayağına bacağına hışım insin.
- Adın mengelir inşaallah.
- Allah'ından bulasın inşaallah.
- Allah belanı versin.
- Başını bağrını yersin inşaallah.
- Başına barana budağı değısin.
- Boynun boğazın altında kalsın.
- Benden beter ol.
- Bir elin asa bir elin kese dilenirsin inşaallah.
- Başına taş düşşün.
- Can aşına tutulsun.
- Çanağın çömleğın seledede sepette kalsın.
- Çatadak çatlayasica.
- Çocuğın çömleğın çelengi dibinde kalsın.
- Çoluğın çocuğın demir boku gevsin.
- Ekmek tavşan sen tazı ol ardından seğırt.
- Ellere kalasica.
- Evin yıkılsın.
- Geber ökuna uğra.
- Gövdene gönenme.
- Gitmez komaz ol.
- Gavur ellerine esir düşsesice.

- Gittiğın yoldan gelme.
- Dermansız dert bulursun inşaallah.
- Dört tabanın güne gelsin.
- Dürümeden dürtül.
- Kavak gibi serilesice.
- Karayerin dibine git.
- Karayerlerden kara haberin gelsin.
- Kalıbının hayrını bulma.
- Kalıbından utan.
- Kıran girsın.
- Karakabarcıklar çıkarırsın inşaallah.
- Karacaların yapsın.
- Karacaların yesin.
- Karacaların okusun.
- Karacaların giysin.
- Karacaların gitsin.
- Kapına kara kilitler asılsın.
- Mengelesice.
- Ölün dağbaşlarında kalsın.
- Ölün ellerde kalsın.
- Sırtının üstüne tut.
- Sırtının üstüne ye.
- Sırtının üstüne yıka.
- Soykanda kalsın.
- Temeli ters döner inşaallah.
- Tahtanda yunsun.
- Tabutunu taşıyacak el bulunmasın.
- Yerinde yurdunda ben kalırım inşaallah.
- Yeşerde evin alma.
- Yurduna yuvana baykuşlar tünesin.
- Zehrimar yiyesice.
- Zıkkımın kökünü yiyesice.
- Yoğol yoğolasica.
- Eline versin.
- El-Ayak zulmüne uğra.

İYİ DİLEKLER "Dualar"

- Taş üstünde ekmek bitsin de ye.
- Yat başucunda, kalk ayakucunda bul.
- Başın pınar, ayağın göl olsun.
- Allah tuttuğunu kolay getirsin.
- Allah yardımcın olsun.
- Her yapıştığın sarı altın olsun.
- Anan atan nurda yatsın.
- Ceddine rahmet.
- Allah uzun ömür versin.
- Allah çocuğuna çoluğuna bağışlasın.
- Nur içinde yatsın.
- Hızır yardımcın olsun.
- Araplar, köleler hizmetcin olsun.
- Kesene Halil İbrahim bereketi versin.
- Vücuduna Hazreti Ali kuvveti versin.

- Allah daha çok versin.
- Biz eksilttik Allah yetirsin.
- Kısmetin gür olsun.
- Allah bol kısmet versin.
- Allah yol-iz açıklığı versin.
- Bahtın açık olsun.
- Allah rahmet eylesin.
- Yattığı yer cennet mekânı olsun.
- Doğru yoldan ayırmasın.
- Tanrı, kahbe avrat puşt oğlan şerrinden esirgesin.
- Devlete millete Tanrı zeval vermesin.
- Vadesi yetmiş adam şerrinden esirgesin.
- Kötü ile dünyada ahrette komşu etmesin.
- Sonu pişmansız olsun.
- Sonuna kadar gönendirsin.
- Sağ gözü sol göze muhtaç etmesin.
- Anam dedirsin de kuzum dedirmesin.
- Tanrı evlât acısı vermesin.
- Allah ecir, sabır versin.

ÖZLÜ SÖZLER

- Samanlık saray değil, avratlık kolay değil.
- Avrat olan arpa unundan aş yapar, avrat olmayan buğday unundan keş yapar.
- Sarımsağı gelin etmişler kırk gün kokusu çıkmamış.
- Geline bak geline attan inmeden diline.
- Herkes sakız gever ama Leyliyi Fadimesi gibi şakırdatamaz.
- Veli emmim eşşeğe binmiş ayakları yerde sürünür.
- Onun toprağını ayvanın dibinden almışlar.
- Eriklerden evliya türemez.
- Mart martladı tavuk yumurtladı.
- Mart yağar nisan övünür, nisan yağar çeç övünür.
- Kara eşek kayadan uçtu, kaygısı sana mı düştü.
- Çene değil hıdırellez şimşeği mübarek.
- Övünme çörtük vardık da gördük.
- Hoh kara öküzüm dönüm başına kadar geçinceme gerek.
- Tarlanın iyisi suya yakın, daha iyisi eve yakın.
- Yazın başı pişenin, kışı aşı pişer.
- Rahmet gönemi ile ekilen darıdan, gün dönümünden sonra oğul veren arıdan, söylemekle tutan karıdan hayır gelmez, bu bir mihnettir çek yat, çek yat.
- Kışın yaba al, yazın aba.
- Ekin saptan, üzüm çöpten.
- Tarlanın ufak taşlısı, öküzün inek başlısı, kızın uzun saçlısı.
- İs yanına varana is, mis yanına varana mis bulaşır.
- Altı ayda bir tutam, bir ayda altı tutam.

- Tarlam tarla oldu neylesin tohumu, tarlam tarla olmadı gene neylesin tohumu.
- Koyuna çoban, tarlaya saban.
- Öküz öldü ortaklık ayrıldı, inek öldü değişik bozuldu.
- Karadut açtımı soyun, döktümü giyin.
- Geçineceksen uykuyu boşla, kışlayacaksan sahilde kışla.
- Yılın eksliğini nisan yetirir, nisanın eksliğini yıl yetiremez.
- İkiden erim var, yatırtmadan bağım var deme.
- Bağı olmayan kişi, martaval yemek işi.
- Çul gibi yağarken, çuval bürünüp içireceksin.
- Olursa ekinim, olmazsa tarlam.
- Bakarsan bağ, bakmazsan dağ.

BENZETMELER

- Gurada duvar gibi durmak.
- Keçi havucu gibi kurumak.
- Avdan gelmiş tazı gibi solumak.
- Akmanastır'ın yumuk çevki gibi büzülmek.
- Gözlerinden ülübü gibi dökmek.
- Kıçı yanık kedi gibi dolaşmak.
- Sürmeli sıçan gibi sürünmek.
- Pirpınarı gibi çoşmak.
- Komşu evinden dolma gelir gibi gelmek.
- Zengin kalkışı gibi kalkmak.
- Ölü gözü gibi fersiz yanmak.
- Ermeni feneri gibi dönmek.
- Yağmurda kalmış eşek fışkısı gibi şişmek.
- Satlıcana tutulmuş gibi olmak.
- Kürk tavuk gibi kubarmak.
- Çürük ceviz gibi gıldırdamak.
- Davlumbaz peçesi gibi kararmak.
- Farç gibi kızarmak.
- Maşa takı gibi kuruya kalmak.
- Süt dökmüş kedi gibi düşünmek.
- Bülüçlü tavuk gibi gürkuldamak.
- Arpacı kumrusu gibi düşünmek.
- Elmacı eşeği gibi gezelemek.
- Zemheri pilici gibi büzütmek.
- Sahilden gelmiş domuz gibi yatmak.
- Ahmadın öküzü gibi bakınmak.
- Hüsbal armudu gibi sararmak.
- Kıbrıs eşeği gibi kalıplanmak.
- Üstü yok ayakkabı gibi her yerden çıkmak.
- Yırtık dondan çıkar gibi çıkmak.
- Günlerin güdük eşeğin kuyruğu gibi kısalması.
- Pekmez alacak yörük gibi bakınmak.
- Tahrana talvarı gibi darmadağın olmak.
- Süsegen öküz gibi bakmak.

DEYİMLER VE KISACA ANLAMLARI

-MİRRIĞI EĞİLMEK.....	Yüz eğmek, bir şeye canı sıkılmak.
-GAMITMAK.....	Surat asmak.
-MALAK EĞMEK.....	Biçimsiz şekilde surat asmak.
-YORULUP IRILMAK.....	Son derece yorgun olmak.
-YORULUP YOŞUMAK.....	Yıpranırçasına yorulmak.
-KELEME ŞİRİN DÜŞMEK.....	Lâhanaya kurt düşmek.
-EĞRİME KINACIK GELMEK.....	Domatese sarılık gelmesi, kuruması.
-AŞAĞI YOLDAN KARAMAN'A GİTMEK.....	Bir işte lüzumsuz yere uzun yolu takip etmek.
-SUYU AYRIDAN GİTMEK.....	Başkasının gittiği yoldan gitmemek.
-ŞEPBEKLİ ŞEPBEKLİ LÂF ETMEK.....	Bir olayı ballandıra ballandıra anlatmak.
-EL ÂLEME MAT OLMAK.....	Herkes tarafından ayıplanmak.
-KİRECE GİDİP TÜYÜ ELE VERMEMEK ...	Her şeye rağmen sır vermemek.
-CİĞER YEMİŞ KEDİYE DÖNMEK.....	Uygunsuz şekilde makyaj yapıp boyanmak.
-BİLEĞİYİ GÖLGE BASMAK.....	Öğle vaktinin geçmiş olması.
-PIRPINARI GİBİ ÇOŞMAK.....	Kaynakların bol su vermesi.
-ASKER AĞIZLAMAK.....	Asker yolcu etmek.
-ÜSTÜNÜN GEREĞİ OLMAMAK.....	Bir şeyin kendini ilgilendirmemesi.
-GADESİNİ BİLMEK.....	Yolunu yöntemini bilmek.
-YAKIM YAKMAK.....	Bir olayla ilgili olarak destan söylemek.
-SÖKELE YAKALANMAK.....	Tifo, tifüs gibi bulaşıcı bir hastalığa yakalanmak.
-SESİ BÖHERİDEN ÇIKMAK.....	Sesinin derinden ve şiddetle duyulması.
-ATLARIN SÜTLÜĞENE BAĞLANMASI.....	Oğlan evinin kız evine düğün eşyası ala gelmesi.
-AĞZININ KULAĞA VARMAK.....	Halinden son derece memnun olması ve çok gülmesi.
-CENDEREYE VERMEK.....	Bir konu için son derece sıkıştırmak.
-ÇELENGİ DİBİNDE KALMAK.....	Öksüz veya sahipsiz kalmak.
-NÜZOM OLMAK.....	Felç olmak.
-LÂFI BOHÇALAYIP GÖTÜRMEK.....	Bir konuşmayı karşı tarafa aynen aktarmak, dedikodu.
-DİLİ KÜREKTEN UZUN OLMAK.....	Haddini bilmeden konuşmak.
-SORANDAN GEÇEMEMEK.....	Bir konunun çevreyi son derece ilgilendirmesi.
-CANI BURNUNA ÇIKMAK.....	Canı çıkacak hale gelmek, sıkışmak.
-KEYFİNİN AHMET AĞASI OLMAMAK.....	Canının istediği gibi hareket etmesi.
-DAMDAN İNMİŞ TAPADAK, AVRAT OLMUŞ ŞAPADAK...	Bilir bilmez her şeye burnunu sokması, kendisine herşeyi bilir bir kadın süsü vermesi.

YÖRESEL KELİMELEK, İSİMLER VE ANLAMLARI

-SINDI	Makas
-İLİK	Düğme
-PEŞKİR	Yerli bezden yapma yüz havlusu
-KUPA	Ayaklı çay bardağı
-GANNE	Şişe
-KİRLİK	Yakasız gömlek
-URBA	Elbise
-ELLİK	Eldiven
-POŞU	Yünden ve kare şeklinde kaşkol
-KAZAK	Kılıbık olmayan erkek tipi
-BEL	Ateş küreği
-İSKELİT "İskelt"	Küçük tip kazma veya çapa
-ÇÜKÜR	Kazma
-BİÇKİ veya BİŞKİ	Testere
-SİNİ	Bakırdan yemek sofrası
-EYİSİRANI veya (Eysisiran)	Hamur bıçağı
-ÇEVRE	Köşeleri elde işlenmiş büyükçe mendil
-NALÇA	Ayakkabı ökçesine çakılan demir

-YAĞLIK	Büyükçe ve işlemez mendil
-DAĞAR	Külah şeklinde büyükçe kab "Topraktan"
-ÇANAK	Topraktan yapılmış mutfak eşyası
-AŞ	Yemek
-AŞANE	Mutfak
-MÜHRE	Nalça çivisi
-EĞSERİ	Demirci yapması inşaat çivisi
-ELİCEK	Çıkırcık kolu
-NEZİK	İplik çilesi dolamaya yarıyan araç
-KELEVE	İplik çilesi
-ŞAMIT	Çıkırcık mili üzerinde dolanmış iplik ve iplik yumağı
-İLGİNDİR	Yumak halindeki ipi çile haline sokmak için kullanılan araç
-MIH	Demir çivi
-SUNTURAÇ	Nalbant bıçağı
-DÖŞEK	Yer yatak
-KÖŞEBAŞI	Küçük minder
-MİNDER	İçi pamuklu veya yün doluyatak
-MAKAT	Evlerde eskiden battaniye çul gibi şeylerin altına serilen ince yatak sergi
veya oda tabanına serilen alt sergi	
-CEZVENE	El leğeni üzerinde sabun koymaya yarayan ve altındaki kirli suyu gizleyen
kapak	
-EĞSİ	Yarı yanmış odun parçası
-İTEĞİ	Ekmek sargısı
-ÇAMIŞ	Huysuz hayvan
-GİYSİLİK	Çamaşırlık, çamaşır yıkanan yer
-MUSANDIRA	Evlerde meyve serilen yer
-BÖHERİ	Baca
-ÇELENGİ	Saçak
-MALAK	Ağaç, kapı kargısı.
-ŞİPDÜŞEN	Kapı mandalı
-GÜLLEP	Demirci yapması menteşe
-KÜRE	Ocakta tencere ve tava koymaya yarayan topraktan yapma set
-ÖRTME	Evlerin altından geçen sokak
-TURA	Sofa üstü saçağı
-YUVAK	Toprak damları sıkıştırmak için kullanılan taş silindir
-GORA	Büyük boy kapı anahtarı
-SIYIRGI	Kar kürümek için kullanılan özel ağaç kürek
-YUVAĞACI	Yuvağı çekmede kullanılan ağaç veya demir kol
-ISMARIÇ	Sipariş
-YENEKLİ	Yemesi hoş olan şey
-TOPALAK	Bazlama
-BİŞİRGEÇ	Yufka ekmeği pişirmek için kullanılan düz, kılıç şeklindeki ağaç sopa
-İTEĞİ	Ekmek sargısı
-DİŞEYLETİ	Kadın kişi
-GANAYAKLI	Dul kadın
-MONA	Nine
-NİNİ	Bebek
-DOŞANI	Kullanılmış eşya
-GÜDÜK	Kısa
-ÇAĞLAK	Küçük çağlayan
-EVLEK	Sebze dikilen ark
-GÖBET	Akarsu üzerinde meydana gelmiş büyükçe havuz
-TERS	Tabii gübre
-KEFKİ	Su kabağı
-HARAR	Saman çuvalı

-GULLEP
-SİKKE
-HELKE
-GANDAK
-TEYİN
-MAŞALAMA
-ÇINGIDEKİ
-BIÇINGİ
-GAĐAŞ
-EĞİÇMEÇ
-KÄZİL
-KILCAR
-KIRKLIK
-NALIS
-ALACA
-FINDIKLI
-GELEMGEN
-KİLDEN
-YEN
-TENTENE
-FİTA
-GELEP GELEP
-KIVRACIK
-KUTU "Ölçek olarak"
-TİMİN
-KİLE
-EŞİRGENMEK
-MAHRUMBAŞ
-TUNCUKMAK

Demirci yapması menteşe
Hayvanı çayıra çakmada kullanılan demir çivi
7-8 litrelik bakır kova
Ark üzerindeki büyük çukurlar
Sincap
Meşale
Pek az
Azıcık
"Kardeş" manasında kullanılır
Kirman
Kıldan yapılmış ip
Kıldan yapılmış kumaş
Koyun-keçi kırkmada kullanılan özel makas
Gevşek dokunmuş bez
Renkli ve desenli bez
Bir alaca cinsi "damalı desende"
Büyük masura
Kil'tası
Kol ağzı
Dantela
Bezden, büyük boy abdest havlusu
Kat kat, demet demet
Çabucak
Bir gaz tenekesinin üçte biri oranında bir hububat ölçüsü
Kutunun yarısı değerinde bir ölçek
Sekiz kutuluk bir ölçü birimi
Birbirine arkadaşlık etmek
Çocuksuz, çocuğu olmayan
Dinçleşmek

YÖRESEL TERİMLER

-İĞŞALAMAK
-SUNDURMAK
-AZDIRMAK
-GİYSİ YUMAK
-SEĞİRTMEK
-KOŞULMAK
-YUNMAK
-AVAR İÇİRMEK
-AVAR ETMEK
-FİDE FİDELEMEK
-ÇAPA ÇAPALAMAK
-AVAR TERSLEMEK
-EKİN İÇİRMEK
-EKİN DERMEK
-HARMAN ATMAK
-ARALAMA ARALAMAK
-BANDIRMA BATIRMAK
-ÜLÜBÜ BOZMAK
-ODUN EYLEMEK
-DARI KIRMAK
-EĞRİM DEVŞİRMEK
-KAK YARMAK
-ETLİK ETMEK
-HAYVAN GÜTMEK

Sallanmak. "Ağacı ığşalamak" gibi
Bir şeyi uzatıvermek
Kandırmak, işine geldiği gibi inandırmak
Çamaşır yıkamak
Koşmak
Şarkı veya türkü söyleyene iştirak etmek
Yıkanmak
Sebze sulamak
Sebze yapmak
Sebze fidelerini toprağa gömmek
Çapa yapmak
Sebze gübrelemek
Ekin sulamak
Ekin biçmek
Tınaz savurmak
Meyve ve ağaçları budamak.
Bandırma yapmak.
Fasulye bozmak.
Odun kesmek.
Mısır bozmak.
Domates toplamak.
Meyveleri kurutmak için dilmek.
Kışlık kıyma yapmak.
Hayvan otlatmak.

BİR GAZATECİ GÖZÜYLE ERMENEK

1943 yılı kasım ayında Ermenek'i ziyaret eden Ulus Gazatesi Anadolu Muhabiri CAHİT BEĞENÇ'in, (TOROSLARDAN AŞAĞI) isimli eserinde Ermenek hakkındaki izlenimleri sözü edilen kitaptan aynen aşağıya alınmıştır.

ERMENEK

Gel bakalım Ermenek, taş-ağırlı memleketi. Üç günden beri 1800-2000 metre arasında gidiyoruz. Birdenbire bir uçurumun başına geldik. -A, telgraf telleri... A, altımızdaki ne, dama tahtası... Evler küçük küçük, çaylar pırıl pırıl, boğaza bulut dolmuş... Demek buralar Ermenek tarafları... Ben deli gibi kendi kendime söyleniyorum, bizim kiracı kıs kıs bana gülüyor.

İki saat indik, dört saat çıktık; Ermenek! Ermenek sözünün "ermen" ile hiç bir alakası yok, sonra anlatacağım; şimdilik kulağınızı tırmalamasın; bu peşin.

Bu rengarenk diyarı görmeden gözlerinizi kapatırsanız, o güzel gözlerinizin dünya yüzünde bir ahi kalır, ahi gidersiniz; bunu da alacağınız olsun! Üç bin metre boyunda merdivenleri vardır güzel Ermenek'in ine ine doyamaz çıka çıka tüketemezsiniz.

Çifte değirmenler döner göbeğinde; yedisinden bağdaş kurar sohbet açar, yedisine vakit kalmadan bağ yollarına düşersiniz. Gün ışığı girmeyen, gün ışığı vurmeyen bağ yollarına. Ermenek'in suyu vardır; taş üstünde toprak altında harıl harıl akan başka. Yıldız döşeli gecelerinde uyku çeker, selvi dallarında sabahını selâmlarsınız güzel Ermenek'in. Cevizleri dal dala dayalı, asmaları uç uca ulalı meyva ormanlarında gezersiniz. Salına salına gelip geçenlere, elden meyva alanlara "yaban" derler Ermenek'te; dal kırmaca, kırıp daldan toplamaca var burda: Ermenek, meyva demek! Kayaları oyuk oyuk. Derin mağaralarında yeraltı ırmakları akar. Bu ırmaklar nereden gelir, nereye gider bilmezler. Yellibel'in kar dağları erir, sızar, Ermenek'e gelirmiş... Çoban kavalını düşürmüş, Ereğlide bulmuşlar...

İsli inlerinde evvel zaman insanların izini görür, geniş koğuklarında kale duvarları bulursunuz. Mimar Sinan İstanbul'daki Süleymaniye camisinin temelini atmış, temel otursun diye yedi yıl ortadan kaybolmuş. Nerede imiş Mimar Sinan: Ermenek'te. Cem Sultan'ın ararlarmış bulamazlarmış; Ermenek'e gelselermiş... Size cami gösterirler, sığınak!

Sulu, meyvalı, mahallelerde dolaşırken yorulur; Havuzlu'dan geçer, Taşbent'te nefes alır, bir bağ evine kulak verirsiniz; Ermenek ninnisi:

Ermeneğin bol suyu var
Her çocuğun bir huyu var
Yavrumun aslı soyu var
Ninni yavrum bal böreğim ninni

Ninni desem uyurmu ki
Yüzün güller bürür mü ki
Allah desem büyür mü ki
Birceğizim ninni iki gözüm uyu

Gül budarım gül budarım
Dalında bülbül güderim
Sensiz dünyayı nederim
Ninni yavrum ninni

Ninni desem beni yakar
Ağzı bal dudağı şeker
Senin kahrın anan çeker
Ninni yavrum birteciğim uyu

Çıktım yaylanın düzüne
Diken bitti dizime
Ben kail oldum yazıma
Dayanamam bir kuzuma
Ninni...

Yaylalarda biter kamış
Uzar gider vermez yemiş
Mevlam seni bana vermiş
İki gözüm ninni şeker yavrum uyu

Gül ağacı gül ağacı
Gülü yaprağından acı
Derdine derman olayım
Canım gönlüm eğlenceciği

Ev yapalım dam yapalım
Çıkalım yola bakalım
Babandan haber verene
Sırmalı yağlık takalım
Ninni yavrum bal böreğim ninni

Edasına edasına
Beyler inmiş odasına
Ak kolları sıvamışta
Hizmet etmiş babasına
İki gözüm bal böreğim ninni

Gül ağacın budamışlar
Gülü gonca bitsin deyi
Dallarını sıvamışlar
Bülbül konsun ötsün deyi
Birceğizim uyu iki gözüm uyu

Ninnisine ninnisine
Ninni çeker kendisine
Çifte havlu omuzunda
Hizmet eder emmesine

Ninni deyip belediğim
Al bağırtlak doladığım
Haktan ömür dilediğim
Birceğizim ninni bal böreğim
Ninni...

Ermenek, uçurum dibi, topraksız yurt... "Ninni diye besler, al bağırtlak dolar haktan ömür diler" evlat yetiştirir.

49 üniversite mezunu, 2 vali; 22 doktor, ilkli ortalı 77 öğretmen; hukukçular, mühendisler, veterinerler, memurlar tüccarlar... Daha daha... Kendileri de sayamıyorlar.

Hepsi Ermenek'te değil; bu belli bir şey. Belli olmayan şey; Ermenek ilçesi içinde ne kadar öğretmen varsa, hepsi Ermenek'li...

Ermenek'in içinde oturanlar su kuşu gibi zaten dışarı çıkmıyorlar. Ermenek su demek çünkü... Yumru tepenin dibine sokulmuş, arı peteği gibi bir avuç kasabada 144 yerden su kaynarsa, elbette "Ermenek'te su sesi girmeyen ev yok" derler. Size o su sesi ile gözünü açan bir alay Ermenek evladı daha: Türkiye orta okullarıyla yüksek okullarında 150, henüz okuma çağında 1500 adet! Memleket içine serpilenlerden izin alabilen, mevsimini düşürebilen; açıkçası, eli başına erebilen sık sık Ermenek'e gelir, mevcut verirmiş. "Ben hayattayım" demek için mi, "gözden ırağım, gönülden irak tutmayın ha, ben gene sizdenim" demek için mi, kendileri de bilmezlermiş. Fakat gelirlermiş. Gelmeyenler de yanık yanık mektuplar yazar, uzaklarda çırpınır dururmuş.

Ermenek tabiatın ters döndüğü yer: Birisi kayanın başına çıksın, dört urganı burun buruna eklesin, sizi damın başında su kovası gibi yukarıya çeksın: Yellibel yaylasındasınız. 1800 metre! Çok değil, inin, aşağı bir saat yürüyün, Göksu boyuna; zeytin, incir ağaçları var, susam tarlaları var. Sonra yokuş, dört saatinizi yer: Kaş yaylası, gene 1800m.

Ben gelirken, çayın kıyısında bir köylüye "portakal da olur mu burada?" diye sordum. "En yakın deniz Anamur burnu, 60 kilometreyiz denize; insaf be oğlum, o da mı olsun!" demedi bereket versin. Şimdi olsa imkanı yok öyle ulu orta şeyler sormam herhangi bir Ermenek'liye; isterse konuştuğum köylü olsun. "Köylü..." deyip de geçiliverecek yer değildir. Ermenek tarafları: Okumuş, gezmiş, yer gök görmüş hepsi." Kepenek altında er yatar" diyorlar burada.

TAŞ AĞIRI MEMLEKET

Evlat altın ağırlı olur, eğer terbiyeli evlatsa; değeri, kendi ağırlığı kadar altın eder. Memleket, taş ağırlı olup, eğer Ermenek gibi ise; neye baksanız taş ağırlığının zahmeti ile meydan bulmuş. Altı saat uzaktan "Ermenek göründü" dediler mi, Göksu boyunda, derelerin kavşak yerlerinde arasınız kasabayı. Halbuki başınızı kaldıracak, dağın ta tepesine bakacaksınız, Ermenek'i bulmak için. İnsan, burayı ilk görünce "Bulmuşlar da bu yüksek yeri mi bulmuşlar, ev yapacak yeri bu adamlar!" diye hayret ediyor, kendi kendine. 600 metreden 1500 metre yüksekliğe kadar çıkan meyva ormanlarının en üstünde kayadan duvarın dibinde bir beyazlık.

Gündüzünü beğenseydim, şairliğim tutar: "Papatya gibi" derdim. Görseniz siz de beğenmezsiniz: Kendi halinde kalmış bir Anadolu kasabası. Ermenek'liler kımıldamış, yürümüş, hatta çoktan uçmuşlar bile; fakat Ermenek kasabası olduğu yerde duruyor.

Vazgeçtim o "bir lokanta da mı olmaz-otel diye şöyle bir barınak da mı bulunmaz bir kasabada" diye yolcu huysuzluğu yapmaktan; fakat saklayacak değilim ya insan, bina gibi, genişçe yol gibi bir tek Cumhuriyet abidesi görmek istiyor bu cennet memlekette, bu sinemalılık şehirde. Ermenekliler de sıkıyorlar:

-Evet ama...

diye başlayıp, sonunu getiremiyorlar. Evetleri kuvvetli: "Küçük olsun, demişler, futbol sahası gibi bir düzlük bulalım." Bulamamışlar. El topu oynamak için iki direk dikilmiş, direğin biri Yumru tepeye doğru "kalk gidelim" diyor, öteki "çok etme otur" diyor.

Evet: Ermenek kasabasında araba işleyecek bir tek yol var, orta yol; Konya Karaman'ından kalkan Ermenek'in içinden geçen, Konya'nın Hadim ilçesine giden bir tek yol. Onun için sormadım: "Araba gibi şeyler neden yok?" diye. Dingilin doğru dürüst durmadığı yerde tekerlek izi aranır mı diyecekler çünkü.

Bin taşın bir paraya çiğnendiği yer burası! İnış aşağı yüz metre yürüyün, 40 metre alçalırsınız. Ermenek toprağı özsüz toprak: Yağmur yağdı mı bembeyaz kusuyor dağlar, ayrıran gibi. Kayan çamuru tutmak için var kuvvetlerini ağaca vermişler, bir adımda yedi çeşit meyva dalının gölgesinden geçiyorsunuz; var kuvvetlerini taşa vermişler, Göksu nehrine kadar kilometrelerce merdivenlerden iniyorsunuz.

Bahçeler temel temel. Üç kişilik Ermenek ailesi, oda içi kadar yerden bir yıllık azığını doğrultuyor. Ermenek taş ağırlı, Ermenek bahçesi altın ağırlı:

Belediye yol açıyorum diye bahçeleri bir böğürlerse, yediyüz bahçenin yedi yüz bin hakkı ile karşı karşıya kalır. Belediye bütçesi fakir; aslına bakılınca memleket fakir. Meyva sebze gibi şeyler kandiğiniz kadar. Bahçelerde eriyip çürüyüp gidiyor. Fakat neye yarar: İhraç edemedikten sonra.

MENEKŞE ŞEHRİNDEN

Ermenek, Ermenek... Fakat Ermenilik tarafı yok: Germanicopolis adı dilde budana budana bu hale geldi. Ermenek, Etilerde gene vardı.

İsa doğalı 35 yıl olmuştu; Selekiler hanedanından bir prens Roma Kralı Caligula'ya yaranmak için kasabaya Germanicopolis, yani "Germanicus'un şehri" adını verdi.

Roma kralı Caius Germanicus, askerleri teftiş edeceği zaman hep "caligula" denen bir çeşit ayakkabı giyer öyle teftiş ederdi. Caligula adı oradan çıkıyor: Pabuç!

Yaranmak için, dedim, Caligula korkulacak bir kraldı çünkü. Atına konsül rütbesi verdiğini her tarih kitabı yazar. "Lanet olsun böyle krala, desinler zararı yok fakat benden korksunlar"; Roma'nın insanları teker teker kesmekle bitmiyor, hepsinin bir tek başı olmalı da bir kılıçta uçuruvereyim" dediğini her kitap almaz.

Ermenek taraflarında İznabol, İrnabol, Dindabol gibi "polis'i" "bol" olmuş, bir zamanlar belki "şehir"miş, fakat köy olmuş birçok ve toplulukları var. Ya bu köylerin adlarını değiştirmeli, yahut "bol" hecesini "bul" diye inceltmeli, ki yakışık alsın: Bütün Anadolu'da İstanbul dediği halde, İstanbul diye incelttiğimiz gibi!

Ermenek'te Karamanoğullarından kalma cami medrese gibi yerlerle köprüler kaleler var. Ermeneklilerin "şahinlik" dedikleri kayadan duvarın yüzünde uzun bir duvar örülmüş, kale duvarı. Evliya Çelebi zamanında hapishane olarak kullanılıyormuş.

Eski zaman mahkumlarının ancak kalelerde zaptedilebildiği, "kalebent" sözünün buradan çıktığı belli; fakat "yere baksam yer ırak göğe baksam gök ırak" sözünü Ermenek şahinliklerindeki kalebentler kullanmış olacak, ilk defa! Dilleri Toros dili; zengin renkli. Ermenekliler, öyle yörük yömeç değil Toros'ların demirbaş milleti. Göçebelik nedir bilmiyorlar; toprağa bağlı.

- 1.Hoh kara öküzüm dönüm başına kadar, geçinceme gerek!
- 2.Tarlanın iyisi suya yakın, daha iyisi eve yakın.
- 3.Rahmet göneni ile ekilen darı, gün dönümünden sonra oğul veren arı, söylemekte tutan karı... Bu bir mihnettir, çek yat çek yat!
- 4.Yazın başı pişenin kışın aşı pişer.

5.Kışın yaba al, yazın aba.

6.Ekin saptan, pamut çöpten.

7.Tarlanın ufak taşlısı, öküzün inek başlısı, kızın uzun saçlısı!

8.İyi avrat arpa unundan aş yapar, kötü avrat buğday unundan keş yapar.

9.İsyanına varırsan is, mis "misk" yanına varırsan mis bulaşır.

10.Altı ayda bir tutam, bir ayda altı tutam.

11.Bakarsan bağ, bakmazsan dağ!

12.Olursa ekinim, olmazsa tarlam!

13.Çul gibi yağarken çuval bürünüp içireceksin.

14.Bağı olmayan kişi martaval yemek işi!

15.İkiden erim var, yatırtmadan bağım var deme.

16.Mart yağar nisan öğünür, nisan yağar çeç öğünür.

17.Yılın eksliğini insan yetirir, nisanın eksliğini yıl yetiremez.

18.Karadut yaprak açtı yaz, döktü kış.

19.Karadut açtı mı soyun; döktü mü giyin.

20.Öküzü öldü ortaklık ayrıldı, inek öldü değişiklik bozuldu.

21.Koyuna çoban tarlaya saban!

22.Tarlam tarla oldu neylesin tohumu, tarlam tarla olmadı gene neylesin tohumu.

İlençlerden:

1.Ekmek tazı, sen tavşan ol!

2.Gavur ellerine esir git!

3.Kara kabarcıklar çıkarırsın inşallah.

4.Benden beter ol.

5.Ellere kal!

6.Kapına kara kilitler asılsın!

7.Evin yıkılsın!

8.Adın mengelir inşallah!

9.Allahından bul!

10.Zıkkım yiyesice!

11.Dermansız dert bulursun inşallah!

12.Çatanak çatla, rabbim!

13.Temeli ters döner inşallah!

14.Ölün dağ başında kalsın!

15.Çanağın çömleğin seledede sepette kalır inşallah!

16.Bir elin asa bir elin kese dilenirsin inşallah!

Ermenek'te topladığım yüzlerce deyim, şarkı, türkü, gibi şeyler arasınad bir bahar engüllüsünü sunup geçeyim.

İlkbaharda Ermenek gençleri kıra çıkar, delikanlılar elele yapışıp kızların karşısına geçer, adım adım yürürlermiş:

Menekşe şehriden geliriz bizler geliriz bizler

Menekşe kokulu oğlumuz vardır.

Yanında yatmaya gelin isteriz.

Kızlar da aynı:

Akgülün şehriden geliriz bizler geliriz bizler

Akgölün rengine kızımız vardır.
Yanında yatmaya oğlan isteriz.

Oğlan tarafı:
Katmerin şehrinden geliriz bizler geliriz bizler
Katmerim kokulu oğlumuz vardır.
Yanında yatmaya gelin isteriz.

Kız tarafı:
Şakayık şehrinden geliriz bizler geliriz bizler
Şakayık rengine kızımız vardır.
Koluna takmaya yiğit isteriz.

Oğlan tarafı:
Bir çift altından kemerimiz vardır kemerimiz vardır.
Beline takmaya gelin isteriz.

Kız tarafı:
Bir çift kadifeden minderimiz vardır, minderimiz vardır.
İçinde yatmaya bir er isteriz.

Oğlan tarafı:
Bir çift bir elmaştan küpemiz vardır, küpemiz vardır.
Bunu takmaya güzel isteriz.

Kız tarafı:
Bir çift bir atlastan yorganımız vardır yorganımız vardır.
Bunu örtmeye oğlan isteriz.

Oğlan tarafı:
Bezinize dağır derler
Kızınıza yağır derler
Almayız kızınız
Görmeyelim yüzünüzü

Kız tarafı:
Altınıza bakır derler
Oğlunuza makır derler
Vermeyiz kızımızı
Görmeyelim yüzünüzü

"Görmeyelim yüzünü" derler, gene ayrılamazlarmış,
kızlar. Sonra da:
Kayanın dibinde ekerler küncü "susam"
Döğerler savururlar ederler ince
Yar için saklarlar ayva turuncu
Yelpaze yalpaze yelpazelenir.
Güzelin koyununda can tazelenir.
Diye engüllüm türküsü tuttururlarmış.
Ermenek'te çocukları "balım!" diye seviyorlar,
"gülüm" diye öpüyorlar.

DOĞU MEDENİYETİNİN ORTA DİREĞİNİ
ÇÜRÜTEN AHLÂKSIZLIK KURDU ERMENEK
DAĞINA ÇIKMAMIŞ; BATI MEDENİYETİNİN
AMBALAJLARI İÇİNDE GÜMRÜKSÜZ
KAÇIRILMAKTA OLAN BİNBİR KEPAZELİK
BURAYA SIÇRAYAMAZMIŞ. YUVASI TEMİZ,
YAVRUSU TEMİZ, NURLU BİR TÜRK ÜLKESİ;
ERMENEK!

VUR HASAN PAŞA

Kiracım Ermenek'in Yukarı İzvit köyünden. Yolda
dinden dinayetten, harpten siyasetten bahsettik.
Ağızdan birçok laflar aldım. Ben ona:

Çadır kurdum şu yaylanın düzüne
Beşli mavzer alıverdim yüzüme
Selâm söylen o yörüşün kızına
On beş sene az geliyor gözüne
Kalk gidelim kara gözlüm dağlara
Dağlara değil mor sümbüllü bağlara

Alıçlıdır koca dağlar alıçlı
Gitti yarım efesine danıştı
Keklik olsam kayadibi eserim
Yarım güzel ben peşine düşerim

Çadır kurdum şu yaylanın beline
Gönül verdim bir topacık geline
Selâm söylen o yörüşün beğine
Aldırmazın beşli martin elime
Alıçlıdır...
Kalk gidelim...

Diye bir "Beşkaza" havası çekiverdim. O da iki
Ermenek havası söyledi. Sonra lâfı düğün-dernek,
gelin-gerdek işine döktü. Ondan sonra da, bir kına
havası tutturdu.
Yol kıyısında bir çınar var, belki bin yaşında.
Altında durduk, çeşmeden su içtik, gölgeye oturduk.
-Haydi bakalım! Dedim.
Yanık yanık döktürmeye başladı:

Kız seni anan mı verdi
Mısır'dan kınan mı geldi
Anam kardeşim elveda
Yarım kızlar merhaba

Ana hamama vardın mı
(Yunduğum) suyu gördün mü
Bin katar altın buldun mu
Anam kardeşim elveda
Yarım kızlar merhaba.

Atladım çıktım eşiği
Sofrada koydum kaşığı
Büyük evin yakışığı
Anam kardeşim elveda
Yarım kızlar merhaba.

Ermenek'te neler unuttum. Eski defterleri bir daha
karıştırdım: Nüfusunu yazmamışım: 7000. Bin bir
adet at katır gibi topan ayaklı, taş dayanır tırnaklı
var. Devenin yüzünü gören cennetlik! Ceviz
ormanlarından bahsetmişim, ağaçlarının sayısını
söylememişim: 14.400! Hem hepsi de sahipli.
Kayaların kovuşuna arılar bal doldurmuş, yerlere
sızıyordu; Gargara köyüne giderken gösterdilerdi.

“Balkusan” yaylasına gidemedim, orada âlâsı varmış: Kurtlar kuşlar balla geçiniyormuş; ayı da avlıyacaktık üstelik, bal yemeye gelirlermiş sürü ile...

Gülнар’a Âşık Cemali bir gün Ermenek’li bir arkadaşına şöyle bir mektup yazmış. Ondan bir palaz (erkek keklik yavrusu) istemiş:

Gönül müptelâdır bilmez nesinden
Misali görölmedik palaz olmalı
Üç dirhem ottan bir tüfek sesinden
Aklı ayılmadık palaz olmalı

Barcın yaylasından olmalı nesli
Çifte hıçkırıklı kabaca sesli
İbra’m Paşa ünlü devlet nefesli
Gönlü yorulmadık palaz olmalı

Bir doğan mıdıklı şahin suratlı
İngiliz marifetli, Moskof inatlı
Seyrecik adalı sarkık kanatlı
Gönlü vurulmadık palaz olmalı.

Cemali’nin derdi cümleden aşkın
Bir çatal imanlı kaşları düşkün
Gözleri küçücük kendisi çoşkun
Akıp durulmadık palaz olmalı

Demiş. Ermenek’li bu mektubu alınca, Cemali’nin istediği gibi bir palaz bulmuş, bir adamla Gülнар’a yollamış. Adam, yolda bir çadıra konuk olmuş. Çadır sahibi de ava çok meraklı imiş; tutmuş, erkek yavruyu almış, onun yerine kendi dişi keklğini koymuş. Yolcu da farkında olmadan Cemali’ye götürmüş bu dişi keklği. Cemali farkına varmış. Ermenek’teki keklik ismarladığı arkadaşına vaziyeti anlatmış:

Benim böyle tecellimden olmalı
Göndermişler sarı saçlı bir gelin
Kendim gidip bir erkeği bulmalı
Bana geldi inci dişli bir gelin

Erkekler derler hem temeli binası
Yumurtadan kız doğurmuş anası
Bozulmamış ellerinin kınası
Cins yerinden ağırbaşlı bir gelin

Aslını ararsan Koşutaşı’ndan
Dişi tülek şüphe etmem yaşından
Birkaç nikah geçmiş bunun başından
Boyu usul kaşı kara bir gelin

Âlem bize hile etmiş yerinden
Cemali’nin ateş tutmuş serinden
Bir dişiyi ayırmışlar erinden
Durmaz ağlar gözü yaşlı bir gelin

Cemali 1871 de ölmüş. Rusçuk muharebesine

girdiğini, 26 beyitli Hasan Paşa destanından anlıyoruz:

Devlete sıdkile hizmet eyleyen
Vezirler içinde bir Hasan Paşa
Vâinde hilâf yok sözünde sadık
Emsali bulunmaz bir Hasan Paşa

Ordunun içinde beraber gezer
Heybetin görenler ederler nazar
İnşallah kafirin temelin kazar
Kılıcı kaire vur Hasan Paşa

Bir zaman koç gibi meydana çıktı
Top tüfek sedası cihanı yıktı
Kafirin ordusun Tuna’ya döktü
Lâşesin dağlara ser Hasan Paşa

Araptan acelden askeri geldi
Rusçuk’un içine ordu cem oldu
İnayeti hakla Yerköyü aldı
İçinde bir zaman dur Hasan Paşa

Her neye emretse kalkar giderim
Gittiğim hizmette karar ederim
Hüküm benden olsa serden giderim
Niyetimde şehitlik var Hasan Paşa

Kavgaya girmesi değildir kolay
Emretti karşıya geçti her alay
O gün şehit gitti koca miralay
Ölüme imanın var Hasan Paşa

Diyar-ı gurbete çekildi çile
Yağmur gibi yağar kurşunla gülle
Hesapsız karşıda lâşeyle kelle
Bu da bir nâm olsun der Hasan Paşa

Sözünü sâdıktır değildir fani
Bahr-i umman gibi akıttı kanı
Size müstehaktır gazi nişanı
Ol senin nasibin kâr Hasan Paşa

Destan şu beyitlerle sona eriyor:

O kafir yektadır her bir oyunda
Askerin gezmeli Tuna boyunda
Yetiş arkasından Budin suyunda
Anın defterini dür Hasan Paşa

Cemali Cihanda olmaz selâmet
Yakında olmalı böyle alâmet
Devletten ruhsatsa haktan keramet
Çek Kızılelma’ya gir Hasan Paşa

Anamur’un gölevezi, Pazar’ın poyrazı, Gökbelen’in ayazı. Sonra Koçhisar’ın tuzu, Ermenek’in kozu, Bilmem nerenin kızı...

Bunlar ün vermiştir. Dahası var amma, yazmam...